

Satu Haiko

Kuinka kehittää seurakunnan musiikkiryhmän toimintaa?

Strategian suunnittelua yhteisöä kuunnellen

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Kulttuurituotanto YAMK

Kulttuurituotannon tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

18.11.2024

Tiivistelmä

Tekijä:	Satu Haiko
Otsikko:	Kuinka kehittää seurakunnan musiikkiryhmän toimintaa? – Strategian suunnittelua yhteisöä kuunnellen
Sivumäärä:	91 sivua + 4 liitettä
Aika:	18.11.2024
Tutkinto:	Kulttuurituotanto YAMK
Tutkinto-ohjelma:	Kulttuurituotannon tutkinto-ohjelma
Ohjaaja:	KTT, KM, KTM, tuntiopettaja Eeva-Katri Ahola

Opinnäytetyössäni tutkin, kuinka vapaaehtoisista koostuvan seurakunnan musiikkiryhmän toimintaa voisi kehittää harrastajalähtöisesti. Työssä kirkastettiin seurakunnan musiikkiryhmän arvoja, missiota ja visiota tulevaisuuden tavoitetilasta sekä laadittiin strategiasuunnitelma vision toteuttamiseksi fasilitoitujen työpajojen avulla. Fasilitoinnin tavoitteena oli ruokkia ryhmän yhteistä dialogia, inspiroitua toiminnankehittämisessä vapaaehtoisten omista kehittämisideoista sekä arvomaailmasta käsin ja koko ryhmän erilaista osaamista hyödyntäen rakentaa yhteinen kehitymisprosessi. Työn tilaaja on evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuuluva seurakunta ja kehittämiskohteena sen musiikkiryhmä, joka on vapaaehtoisista musiikin harrastajista ja ammattilaisista koostuva soitin- ja lauluyhtye. Ryhmän toimintaan kuuluu viikoittainen harjoittelu ja musiikin esittäminen jumalanpalveluksissa sekä muissa seurakunnan tilaisuuksissa.

Opinnäytetyö oli toiminnallinen tapaustutkimus. Tutkimuksen menetelminä käytettiin dokumenttianalyysiä, benchmarkia, havainnointia, puolistrukturoitua asiantuntijahaastattelua, strukturoitua lomakehaastattelua sekä fasilitoitua työskentelyä työpajoissa. Työpajojen tuloksena syntyi yhteisöllisesti luotu strategiasuunnitelma. Aineiston analyysin tuloksina selvisi myös, että vapaaehtoisia motivoi erityisesti yhteisöllisyys, toisista välittäminen ja tunteiden jakaminen musiikin kautta. Opinnäytetyön kehittämis ehdotukset liittyvät osallistavaan johtamiseen ja vapaaehtoisista koostuvan musiikkiryhmän markkinointiin.

Avainsanat: Visio, arvot, strategia, missio, strateginen johtaminen, seurakunta, kirkkomusiikki, fasilitointi, musiikki, vapaaehtoistoiminta

Tämän opinnäytetyön alkuperä on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla Opinnäytetyön tekijänä olen vastuussa kaikesta opinnäytteen sisällöstä.

Abstract

Author: Satu Haiko
Title: How to develop the activities of the parish music group?
Strategy planning involving the community
Number of Pages: 91 pages + 4 appendices
Date: 18 November 2024

Degree: Master of Culture and Arts (Cultural Management)
Degree Programme: Cultural management
Instructor: Eeva-Katri Ahola, (Teacher)

This thesis investigates how the activities of a parish music group of volunteer members could be developed by involving the community in strategy planning. During the development process the values, mission and vision of the desired future state of the parish music group were clarified. To implement the vision, a strategy plan was made in facilitated workshops. The goal of the facilitation was to support the group's joint dialogue and become inspired in the development work by the volunteers' own development ideas and values. The aim was to build a common development process by utilizing the different skills of the entire group. The client of the work is a parish belonging to the Evangelical Lutheran Church, and the development focus is in its music group. The music group is an instrumental and vocal ensemble made up of voluntary music enthusiasts and professionals. The group's activities include weekly rehearsals and performing music in church services and other church events.

The thesis was a functional case study. Document analysis, benchmark, observation, semi-structured expert interview, structured form interview and facilitated working in workshops were used as research methods. As a result of the workshops emerged a strategy plan created by the community. The results of the analysis of the data also revealed that volunteers were motivated by a sense of community, caring for others and sharing emotions through music. The development proposals of the thesis were related to the participative management and marketing of a music group made up of volunteers.

Keywords: Vision, values, strategy, mission, strategic management, congregation, church music, facilitation, music.

The originality of this thesis has been checked using Turnitin Originality Check service.

As the author of this thesis, I bear full responsibility for all its content

Sisällys

1 Johdanto	7
2 Seurakunnan musiikkiryhmän toiminnan kehittäminen	10
2.1 Musiikkitoiminta seurakunnassa.....	10
2.3 Musiikkiryhmän johtaminen	13
2.4 Vapaaehtoistyö ja harrastaminen	14
2.5 Sisäinen motivaatio ja arvot	16
2.6 Visio	18
2.7 Strategia.....	19
2.8 Tietopohjan yhteenveto	21
3 Yhteistyöseurakunnan musiikkiryhmä.....	22
4 Tavoitteena innostava ja osallistava musiikin harrastajien yhteisö	24
5 Kehittämistyön menetelmät.....	25
5.1 Kehittämistyön metodiset lähtökohdat.....	25
5.2 Aineistonkeruu ja analysointi	31
5.2.1 Dokumenttianalyysi	31
5.2.2 Benchmark	33
5.2.3 Havainnointi	34
5.3.4 Asiantuntijahaastattelu	36
5.2.5 Musiikkiryhmän jäsenten haastattelut	37
5.2.6 Fasilitointi	37
5.2.7 Strategiatyöpaja	43
5.3 Eettinen arviointi.....	43

6 Kehittämistyön tulokset	45
6.1 Millaisia toimenpiteitä muissa musiikkiryhmissä on tehty?	45
6.1.1 Dokumenttianalyysi	45
6.1.2 Benchmark-vierailun havainnot	49
6.1.3 Kuoronjohtajan haastattelu benchmark-vierailun yhteydessä	50
6.1.4 Yhteenveto	54
6.2 Mitä mieltä musiikkiryhmän jäsenet ovat sen toiminnasta?	55
6.2.1 Johtaminen	56
6.2.2 Yhteisö	56
6.2.3 Musiikki ja harjoittelu	57
6.2.4 Tunnelmia	58
6.2.5 Toiminnan kehittäminen	59
6.2.6 Yhteenveto	60
6.3. Millaisia mielikuvia musiikkiryhmän jäsenillä on sen tulevaisuudesta?	61
6.3.1 Musiikkiryhmän arvot	61
6.3.2 Missio	64
6.3.3 Musiikkiryhmän toiveet	65
6.3.4 Visio kahden vuoden päähän	66
6.3.5 Yhteenveto	68
6.4 Mitä kehittämisessä on huomioitava?	69
6.4.1 Strategiapajan valmistelu	70
6.4.2 Kehitysideoiden pisteytys	72
6.4.3 Toimenpidematriisin laatiminen	73
6.4.5 Yhteenveto	76
6.5 Kehittämistyön keskeiset huomiot	76
7 Kehitysehdotukset	78

7.1 Johtaminen.....	79
7.2 Vapaaehtoisista koostuvan musiikkiryhmän markkinointi ja brändityö	82
8 Prosessin pohdinta ja arviointi	84
Lähteet.....	86
Aineistoluettelo	90
Liitteet	92
Benchmark-vierailun asiantuntijahaastattelun kysymykset	92
Strukturoidun lomakehaastattelun kysymykset musiikkiryhmän jäsenille	94
Tiedote tutkimuksesta	95
Tutkittavan suostumuslomake.....	99

1 Johdanto

Tässä kehittämishankkeessa tutkin sitä, kuinka seurakunnan musiikkiryhmän toimintaa voisi kehittää yhteisöllisesti ja harrastajalähtöisesti. Työssä tehtiin strategiatyötä osallistaen ryhmän harrastajia pohtimaan ryhmän arvoja, missiota ja visiota tulevaisuuden tavoitetilasta. Niiden pohjalta työssä edettiin yhteisölliseen strategian suunnitteluun. Opinnäytetyön tilaaja oli evankelisluterilaiseen kirkkoon kuuluva seurakunta ja tutkimuskohteena sen musiikkiryhmä. Tämän opinnäytetyön tuloksena syntyi kehitysehdotuksia ryhmän toiminnan strategisen suunnittelun edelleen jatkamiseksi ja markkinoinnin parantamiseksi. Uskon näiden luovan positiivisen toisiaan ruokkivan eteenpäin vievän kehän. Uudet toiminnat luovat uutta sisältöä ryhmän viestintään, joka on tärkeässä asemassa rakentamassa ryhmän brändiä ja imagoa, jotka voivat edesauttaa houkuttelemaan ryhmään uusia jäseniä, yhteistyötä ja tavoittamaan musiikkiryhmän yleisön. Ja ryhmä puolestaan voi edelleen kehittää toimintaa eteenpäin.

Työlläni pyrin mahdollistamaan musiikkiryhmän toiminnan kehittämistä harrastajalähtöisesti. Tämän uskon olleen käytännössä positiivinen lisäresurssi tilaajataholleni, musiikkiryhmän johtajalle sekä musiikkiryhmän jäseniä itseään inspiroiva ja innostava hanke.

Minua kiinnostaa, kuinka musiikkiryhmän toimintaa voitaisiin kehittää vapaaehtoislähtöisesti niin, että se ruokkisi vapaaehtoisten sisäistä motivaatiota ja toiminta perustuisi sen yhdessä keskustellen auki käymille arvoille ja missiolle? Musiikkiryhmän jäsenistä jokaisella on omat ainutlaatuiset ominaisuutensa, kiinnostuksenkohteensa ja vahvuutensa. Opinnäytetyön keskiössä ovat yhdessä keskustellut arvot, visio, tiekartta ja suunnitellut toimenpiteet sekä työnjaot, jotka auttavat suuntaamaan yhteistyötä kohti toivottua tulevaisuudentilaa. Tärkeintä on kuitenkin, että tekemisen ilo säilyy, sehän on koko harrastamisen idea.

Kirkolla on pitkä historia vapaaehtoistyön parissa. Seurakuntalaisten osallistuminen tukee kirkon perustehtävää ja mahdollistaen samalla yksilön mahdollisuuden rakentaa seurakuntayhteisöä. Vapaaehtoisten määrä on suurin kirkon kuoroissa, isostoiminnassa sekä diakoniatyössä (Suomen evankelisluterilainen kirkko, n.d.).

Erilaiset vapaaehtoistyön sekä talkootyön muodot ovat yleisiä kulttuurialalla. Esimerkiksi festivaalituotannot nivoutuvat myös ihmisten harrastuksiin sekä mahdollisuuksiin toimia vapaaehtoistyön kautta itselle tärkeiden asioiden parissa muiden samanhenkisten ihmisten kanssa. Festivaalien ja tapahtumien merkitykset toteuttajapaikkakunnilla ovat syvälle yhteisöä ja yhteiskunnallisia rakenteita koskettavia, ja ilmiön ytimessä on havaittavissa yhdessä luominen ja tuottaminen. (Johansson & Luonila, 2014, ss.16–17.). Vapaaehtoisuuteen pohjautuvan toiminnan kehittämisen haasteisiin usein liittyy siihen tarvittavien resurssien puute, vapaaehtoisten hankala sitouttaminen, viestintä ja organisointi. Vapaaehtoistoimijoiden kuunteleminen keskeistä hyvässä vapaaehtoisten johtamisessa. (Halonen ym., 2013, s.7.)

Mielestäni oli kiinnostavaa tarkastella sitä, mitä vapaaehtoiset itse toivoisivat toiminnalta ja, mitä toiminta voisi parhaimmillaan antaa heille, sillä he lahjoittavat oman panoksensa toiminnalle ilmaiseksi. Tämä toimii myös toiseen suuntaan ja palkitsee myös organisaation, sillä ihmiset sitoutuvat mielellään toimintaan, silloin, kun se motivoi sisäisesti ja kohtaa omat arvot. Vapaaehtoisprojekteja kannattaa suunnitella vapaaehtoisten lähtökohdista käsin, sillä ihmiset sitoutuvat paremmin toimintaan, jonka suunnittelussa he ovat olleet mukana. (Halonen ym., 2013, ss. 13–16)

Opinnäytetyön alussa esittelen työn tietopohjan, jossa kerron seurakunnan musiikkitoiminnasta, musiikkiryhmän johtamisesta, vapaaehtoistyöstä ja harrastamisesta, sisäisestä motivaatiosta, arvoista, visiosta ja strategiasta.

Seuraavissa luvuissa esittelen valitsemani tutkimusmenetelmät ja aineistonkeruun prosessin. Tämä opinnäytetyö on toiminnallinen tapaustutkimus. Tutkimusprosessissa lähdin liikkeelle tutustumalla kenttään analysoimalla muiden musiikkiryhmien verkkosivuja dokumenttianalyysilla, tällä keräsin taustatietoa siitä, mitä muualla on tehty. Aineistosta löysin benchmarkkohteen, kiinnostavan musiikkiryhmän Olarin seurakunnan kamarikuoron, jonka johtajaa Mikko Niinikoskea haastattelin benchmark-vierailun yhteydessä. Benchmark-vierailuni aikana osallistuin hänen johtamansa musiikkiryhmän harjoituksiin ja tein havainnointia tutkimuspäiväkirjaan. Tutkimuksen seuraavassa vaiheessa haastattelin strukturoiduilla lomakkeilla yhteistyömusiikkiryhmääni siitä, mitä mieltä he olivat musiikkiryhmän toiminnasta. Visiotyön fasilitoidussa työpajassa keräsin ryhmältä aineistoa ryhmän arvoista, missiosta, visiosta sekä kehittämistoiveista. Näiden pohjalta kehittämistyö jatkui strategiatyöpajassa, jossa toiminnassa edettiin kohti valittujen toimenpiteiden konkreettista toteuttamista. Aineiston keräämisen jälkeen analysoin ja tulkitsin tulokset ja kirjoitin kehitysehdotukset osallistavaan strategiatyön johtamiseen sekä vapaaehtoisista koostuvan musiikkiryhmän markkinointiin liittyen. Nämä löytyvät opinnäytetyön lopusta ennen viimeistä pohdintalukua.

Hyödynsin tässä opinnäytetyössä taidealan koulutuksiani, ekspressiivisen taideterapian ohjaajan sekä ammattikuvataiteilijan osaamistani suunnitellessani visiotyön fasilitoitua työpajaa. Koen, että minulla oli niiden pohjalta näkemystä luovan prosessin fasilitoimisesta, mutta kokeilin molemmissa työpajoissa myös sellaisia strategiatyöhön liittyviä fasilitoinnin menetelmiä, jotka olivat itselleni uusia.

Omasta työhistoriastani löytyy hieman kytköksiä seurakuntaan sekä musiikkialaan, jotka tukivat kehittämishankkeen edistämistä. Seurakunnalle olen työskennellyt lastenohjaajana muutaman vuoden ajan sekä projektiluontoisesti taidetyöskentelyn ohjaajana seurakunnan vanhuksille. Musiikin alasta minulla on pääosin tietämystä jonkin verran oman musiikkiharrastuksen kautta sekä

työharjoittelun ja lyhyen työskentelyjakson kautta musiikin verkkojulkaisussa. Tärkein osaamiseni tähän kehittämistyöhön koostuu kokemuksistani musiikkiryhmän jäsenenä sekä opinnäytetyöhön kytkeytyvistä kulttuurituotannon ylemmistä ammattikorkeakouluopinnoista.

2 Seurakunnan musiikkiryhmän toiminnan kehittäminen

Kirkko ja Kaupunki-lehdessä ilmestyi 16.6.2023 Taneli Kylätaskun kirjoittama juttu otsikolla “Uskonnollisuus lisää koettua hyvinvointia – Maailman onnellisin ihminen laulaa kirkkokuorossa ja asuu ruotsinkielisellä Pohjanmaalla”, sanoo tutkija’. Jutussa teologian tohtori ja psykologian väitöskirjatutkija Harri Koskela totesi hänen sekä psykologian emeritusprofessori Markku Ojasen tutkimusartikkelin *Uskonnollisuuden yhteys hyvinvointiin, onnellisuuteen ja pahoinvointiin* pohjalta, että “hyvinvointia tukee sellainen uskonnollisuus, jossa ollaan vapaaehtoisesti, ja jossa ihminen voi olla omana itsenään täysivaltainen yhteisön jäsen”. (Kylätasku, 2023.). Opinnäytetyöni kytkeytyy vapaaehtoistoimintaa seurakunnan musiikkiryhmässä. Siihen kuuluvien jäsenten osallistaminen toiminnan kehittämiseen on työn lähtökohta. Tämän opinnäytetyön keskeisiä käsitteitä ovat musiikkitoiminta seurakunnissa, seurakunnan musiikkiryhmän johtaminen, vapaaehtoistyö, harrastaminen, sisäinen motivaatio, arvot, visio, strategia ja fasilitointi. Määrittelen nämä käsitteet tietopohjan alaluvuissa, joissa esittelen myös, millaista aikaisemmin tuotettua tutkimustietoa aiheesta löysin.

2.1 Musiikkitoiminta seurakunnassa

Kirkon strategian mukaisesti jumalanpalvelus on seurakuntaelämän keskus, jolloin kanttoreiden tehtävänä on messujen ja toimitusten muusikkoina toimimisen lisäksi tehdä ymmärrettävämmäksi kirkon sanomaa. Luovan alan toimijoina kanttorit ovat avainasemassa hengellisen työn kielen sekä

ilmaisutapojen välittäjänä kohdatessaan ihmisiä. Seurakunnan musiikkielämän johtamisessa tarvitaan siis musiikin asiantuntijuutta, mutta myös pedagogista ja yhteisöllistä osaamista. (Salminen 2020, s.8.)

Miia Leinonen ja Kati Niemelä ovat tutkineet jumalanpalveluskävijöiden jumalanpalvelukseen liittämiä odotuksia ja kokemuksia. Tutkimuksesta tehdyssä julkaisussaan "Jumalanpalvelus arjen voimana" kaksikko kirjoittaa musiikin merkityksen nousseen aineistossa hyvin esiin. Se oli ollut useissa haastatteluissa mainittu ensimmäisenä jumalanpalveluksen tärkeiksi koetuista asioista. Musiikki oli jumalanpalveluksen elementeistä sosiaalisen ulottuvuuden lisäksi myös nuoria puhutteleva asia. Heille vaihtelu musiikissa ja sen esitystavoissa, sekä musiikkivalintoihin osallistumisen mahdollisuus olivat tärkeitä. Jumalanpalveluksessa nuorille suunnatun musiikin tai nuorten virsien esittämistä nuoret pitivät erityisen hyvänä ja heille se oli merkki rennosta tunnelmasta. Myös vanhemmat ihmiset kokivat musiikin tärkeäksi, ja eräs haastateltavista oli kuvannut sitä hoitavaksi. Laulettavien virsien tuttuus on kaiken kaikkiaan tärkeäksi koettu asia. Tutkimuksessa tehdyn kyselylomakkeen perusteella joka neljäs vastaaja oli pitänyt hyvin tärkeänä sitä, että jumalanpalveluksessa olisi mukana kuoro tai soitinryhmä ja se oli melko tärkeää reilulle kolmannekselle vastaajista. (Leinonen, Niemelä, 2012, s.18.)

Tutkimuksessa korostuivat lisäksi toiveet juhlavuudesta koskien jumalanpalveluksen kirkkotilaa ja tilaisuudessa käytettyä musiikkia. Näihin asioihin liittyi osalla vastaajia myös itsensä hoitamisen elementtejä. Sosiaalinen ulottuvuus korostui vastauksissa yhteisen kokemuksen ja osallistumisen tärkeytenä. Jumalanpalveluksella on yksinäisyyttä poistava luonne, se tuo yhteen samanhenkisiä ihmisiä ja tarjoaa mahdollisuuden ystävien kohtaamiseen. (Leinonen & Niemelä, 2012, s.26.)

Hanna Remes on perehtynyt kahteen jumalanpalveluksia käsittelevään uudistukseen v- 2020 ilmestyneessä väitöskirjassaan "Kuoron tehtävät

päiväjumalanpalveluksessa ja messussa vuosien 1968 ja 2000 kirkkokäsikirjojen ja niiden tausta-aineistojen valossa.” Väitöskirjassa hän esittelee Jumalan kansan juhla-välimietinnässä v. 1998 määritellyt musiikillisen uudistuksen periaatteet, joiden mukaan musiikki oli jumalanpalveluksessa evankeliumin julistamisen, seurakunnan rukouksen ja kiitoksen kieli sekä seurakuntayhteyden ilmentäjä. Seurakunnan yhteisen virren, muun liturgisen laulun sekä kuoro- että soitinmusiikin tehtävänä oli toteuttaa näitä jumalanpalvelusmusiikin raamatullisia ja teologisia tavoitteita. Lisäksi musiikin toteutustavoissa ja kielessä tuli olla tilaa monimuotoisuudelle, joka perustui seurakuntalaisten erilaisiin taitoihin ja voimavaroihin. Tilaisuuden musiikin valinnassa tuli olla avoin ja kriittinen. Valintaperusteena oli pidettävä musiikin aitoutta ja toimivuutta seurakunnan yhteisenä kielenä.

Remeksen mukaan vuoden 1968 sekä 2000 uudistuksilla etsittiin ihmisen kanssa resonoivaa kieltä jumalanpalveluksessa. Molempien yhteydessä uudistusten aikainen jumalanpalvelusmusiikki oli koettu vanhahtavaksi ja kaavamaiseksi. Uudistusten tausta-aineistoissa todettiin, että jumalanpalvelus saattoi saada erilaisia, paikallisen ympäristönsä huomioivia muotoja hukkaamatta ydinviestiään.

Varhaisemman kirkkokäsikirjan ihanteellinen musiikki oli sanomastaan nousevaa, juhlavaa, arvokasta sekä kirkollisen tyylin mukaista. Jälkimmäisessä uudistuksessa korostui musiikin genererajattomuus ja sisältölähtöisyys. Tämä uudistus loi myös enemmän mahdollisuuksia kuoron käytölle, joihin liittyvät keskeisimmät muutokset koskivat jumalanpalveluksen alku- ja loppumusiikkia, ehtoollismusiikin luonnetta sekä käyttömahdollisuuksia psalmeissa ja vastausmusiikissa. Molemmat jumalanpalvelusuudistukset mahdollistivat jumalanpalveluksessa hyvin runsaan musiikin käytön. (Remes, 2021.)

Remes pohtii väitöskirjanloppupuolella työntekijän roolia yleisön osallisuudesta seuraavaa:

Millä tavalla minä kirkon työntekijänä, jumalanpalveluksen asiantuntijana, muusikkona ja tutkijana voisin rohkaista toisia katsomaan jumalanpalvelusta ei vain kapean sisäpiirin oikeutena vaan kaikille yhteisenä, uudistuvana ja vetovoimaisena tapahtumana, jossa osallistuja voisi kokea osallisuutta ja yhteisöllisyyttä, iloa osaamisestaan sekä saada voimaa elämäänsä? Remes (2021, s.84)

Näihin pohdintoihin kiteytyy hienosti jotakin sellaista, minkä aistin itsekin olevan myös kehittämishankkeen tilaajan kannalta olennaista.

Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisussa "Kirkon muusikko arjessa ja työssä" kerrotaan, että säästösyistä sekä toimintakulttuurin muutoksen vuoksi kirkon hallintarakenteet ovat muutoksessa. Kirkon tulevaisuuskomitean mietinnöissä käsiteltiin tarvetta organisaatio- ja työntekijäkeskeisyydestä kirkon työssä sekä myös tarvetta purkaa vapaaehtoistyötä rajoittavia tekijöitä ja muuttaa kirkon ammattilaisten roolia, joka näkyy työalarajojen ylittävinä tekoina ja moniammatillisen ja verkostomaisen työtavan kehittämisenä. (Salminen, 2021, s.8.). Ajattelen, että kehittämishanke voi tukea musiikkiryhmän johtajaa tarttumaan tilanteen tuomiin vaatimuksiin kehittää verkostomaista työtettä suhteessa vapaaehtoiisiin.

2.3 Musiikkiryhmän johtaminen

Virassa toimivan kanttorin tehtävänä on kirkkojärjestyksen mukaan johtaa seurakunnan musiikkitoimintaa. Tämä tarkoittaa musiikkitoiminnan kokonaisuudesta vastaamista, jonka tavoitteisiin kuuluu monipuolisuus sekä mahdollisimman korkea musiikillinen taso. Nykyisin seurakuntien käyttämä musiikki sisältää monenlaisia musiikin tyylejä ja ilmaisukeinoja, joten kanttoreilta edellytetään musiikillista laaja-alaisuutta. Kanttorin työn keskiössä on jumalanpalveluselämään liittyvä musiikillinen osaaminen.

Ydinosaamiskuvauksessa vuodelta 2010 kanttorin työn keskeisimmäksi osaalueeksi määriteltiin liturginen musiikki sekä jumalanpalvelus. Sen lisäksi kanttorin työssä tarvitaan pedagogista osaamista, teologista osaamista, sekä yhteisöllistä, että kehittämisosaamista. Kanttori vastaa musiikista seurakunnan jumalanpalveluksissa ja kirkollisissa toimituksissa, opettaa rippikoulussa, hoitaa musiikkikasvatustyötä, ja edistää musiikin käyttöä seurakunnan eri toiminnoissa. Kanttorin vastuulla on myös seurakunnan soittimien hoito ja huolto. (Huhtanen, 2020. ss.42–43.)

Kanttoreiden musiikillinen osaaminen on samantyyppistä kuin esimerkiksi musiikinohjaajan, musiikkipedagogin tai yhteisömuusikon. Kanttoreilta odotetaan kuitenkin myös hengellisen työn osaamista, jossa keskeistä on seurakunnan ja sen toiminnan hengellisen luonteen ymmärrys. Näin kanttoreilta odotetaan kirkon arvoihin sitoutumista ja sen perustavien dokumenttien, kuten Raamatun tuntemista ja sen sisällön soveltamista omaan työhön. Työskentely tapahtuu kiinteästi oman paikallisen seurakunnan parissa, ja kohtaamisissa edellytetään aitoa läsnäoloa ja kiinnostusta yksilöitä ja ryhmiä kohtaan. (Huhtanen, 2020.ss.50–51.)

2.4 Vapaaehtoistyö ja harrastaminen

Vapaaehtoistyössä henkilö suorittaa työpaikalla samankaltaisia töitä, kuin työpaikan työntekijät, mutta ei ole työsuhteessa, eikä saa työstään vastiketta. Se kuuluu työturvallisuuslain piiriin ja edellyttää täten työnantajan sekä vapaaehtoistyöntekijän kesken sopimusta vapaaehtoistyöstä. (Työsuojeluhallinnon verkkopalvelu, n.d., .)

Mielestäni on kiinnostavaa tarkastella sitä, mitä vapaaehtoiset itse toivoisivat toiminnalta ja mitä toiminta voisi parhaimmillaan antaa heille, sillä he lahjoittavat oman panoksensa toiminnalle. Vapaaehtoisten kuunteluun keskittyminen toimii myös toiseen suuntaan palkiten samalla organisaation. Frank Martelan,

Karoliina Jarenkon mukaan ihmiset sitoutuvat mielellään toimintaan silloin, kun se motivoi heitä sisäisesti ja kohtaa heidän arvonsa (Martela ym. , 2015, s.23).

Erilaiset vapaaehtoistyön sekä talkootyön muodot ovat yleisiä kulttuurialalla. Esimerkiksi festivaalituotannot nivoutuvat myös ihmisten harrastuksiin sekä mahdollisuuksiin toimia vapaaehtoistyön kautta itselle tärkeiden asioiden parissa muiden samanhenkisten ihmisten kanssa. Festivaalien ja tapahtumien merkitykset toteuttajapaikkakunnilla ovat syvälle yhteisöä ja yhteiskunnallisia rakenteita koskettavia, ja ilmiön ytimessä on havaittavissa yhdessä luominen ja tuottaminen. (Johansson & Luonila, 2014. ss.16–17.)

Katri Halonen kirjoittaa Luovan Suomen blogitekstissään ”Tuottajan 3 sfääriä” ennakoivansa vapaaehtoistyön merkityksen kasvua kulttuurituotannon kentällä. Kulttuurituottajilta odotetaan yhä enemmän kykyä energisoida ja osallistaa muita. Toiminnan joukkoistaminen ja konseptointi asiakkaan kannalta kutsuvaksi asettuu tuottajan osaamistarpeiden keskiöön. (Halonen, 2012.)

Parasta uusien vapaaehtoisten hankintatyötä on aktiivinen ja kiinnostava, ulospäin näkyvä ja uudet jäsenet huomioiva toiminta. Ajankohtaiset paikalliset asiat kiinnostavat usein samanhenkisiä ihmisiä ja niiden ympärille rakennetut tapahtumat ovat usein menestyksiä. Myös vapaaehtoistoiminnassa on tärkeää, että asiat on sovittu selkeästi osapuolten välillä. Vapaaehtoisopimus on suullinen tai kirjallinen sopimus, joka sisältää tehtäväkuvauksen, tavoitteet ja aikataulun. (Halonen ym., 2013, ss.24–25.)

On helpompaa saada aktiiveja värvättyä hyvin suunniteltuun selkeään aloituksen ja lopetuksen omaavaan projektiin, kuin yleisesti osallistumaan mukaan toimintaan. Projekti tulisi suunnitella huolella ja pilkkoa se pieniin osiin, jotta vapaaehtoistyöt olisivat helposti paketoitavissa tehtäväkokonaisuuksiin. Vapaaehtoisten osaaminen ja työhön käytettävissä olevat aikaresurssit vaihtelevat, joten on hyvä tarjota eri kokoisia tehtäviä. Pienet tehtävät mahdollistavat useampien osallistumisen sekä potentiaalisen

vapaaehtoisjoukon kasvattamisen. Vapaaehtoisprojekteja kannattaa suunnitella myös vapaaehtoisten lähtökohdista käsin. Aktiivit sitoutuvat jäsenhankintatoimintaan paremmin, jos toiminta ja tavoitteet on suunniteltu ja sovittu yhdessä. (Halonen ym., 2013, ss. 13–24.)

Vapaaehtoisten määrän kasvaessa tarvitaan useampia avainhenkilöitä, aktiivisia henkilöitä, jotka ovat valmiita ottamaan järjestelyjä hoitaakseen. Yhdistyksissä, joiden toiminta on vapaaehtoisten varassa ilman palkattuja työntekijöitä, tarvitaan toiminnan kehittämiseen ja vapaaehtoistoiminnan suunnitteluun sitoutuneita aktiiveja. On tärkeää, että joillakin olisi aikaa suunnitella mielekästä tekemistä yhdistyksen puitteissa muille aktiivisille jäsenille. Onkin hyvä pohtia sitä, kuinka vapaaehtoisia valmennetaan ottamaan vastuuta toiminnasta ja kehittymään avainhenkilöiksi. (Halonen ym., 2013, s. 51.)

2.5 Sisäinen motivaatio ja arvot

Frank Martelan, Karoliina Jarenkon ja Lauri Järvilehdon kirjassa “. Draivi – Voiko sisäistä motivaatiota johtaa?” sisäinen motivaatio määritellään seuraavasti: ”Sisäinen motivaatio tarkoittaa motivaatiota, jossa ihminen hakeutuu tekemään asioita, jotka häntä itseään kiinnostavat ja innostavat tai jotka tuntuvat hänestä arvokkailta.” (Martela ym., 2015, s.21.)

Teoksessa sisäisen motivaation kuvaillaan olevan monin tavoin proaktiivista ja siitä kumpuavan toiminnan vähemmän kuormittavaa kuin ulkoisesti motivoitun tekemisen. Sisäisesti motivoitu tekeminen on jotain sellaista, jota tekijä aidosti haluaa tehdä, koska se kiinnostaa häntä itseään ja sitä kautta tekemiseen virtaa energiaa, ilman pakottamista. Kirjan perusteeksi on, että työntekijöitä innostava tekeminen on win-win tilanne sekä työntekijän, että työnantajan näkökulmasta, sillä innostunut työntekijä voi hyvin ja on lisäksi tuotteliaimmillaan. Tämän vuoksi innostunut tehokkuus on kestävää tehokkuutta. (Martela ym., 2015, s.25–30.)

Kirjassa “Draivi – voiko sisäistä motivaatiota johtaa?” vapaaehtoisuuden ajatellaan sisältävän kolme peruselementtiä. Henkilön tulisi voida kokea työnsä päämäärät tavoittelemisen arvoisiksi, eli päämäärien tulisi olla omaehtoisia. Toimintavoissa pitäisi olla vapautta niin, että henkilö pääsee itse valitsemaan, miten hän tavoittelee päämääriä. Tekemisen tulisi myös olla innostavaa siten, että henkilö nauttii itse tekemisestä. . (Martela ym., 2015, s.69.)

Vapaaehtoisuutta voidaan kirjoittajien mukaan vahvistaa useilla työkaluilla. Työtehtävät tulisi jakaa kunkin oman kiinnostuksen mukaan, työntekijällä tulisi olla mahdollisuus muokata työnkuvaansa ja vaikutusvaltaa yrityksen päämääriin. Lisäksi henkilön rekrytoinnissa innostus työhön sekä tiimiin sopeutumisen tulisi olla tärkein rekrytointikriteeri muun osaamisen rinnalla. (Martela ym., 2015, s.69.) Raili Kauppi erittelee arvon käsitteenä teoksessa ”Raili Kaupin kirjoitukset: 3.2, Filosofia: coincidentia oppositorum. Jälkimmäinen osa.” Hänen mukaansa arvolla on universaali inhimillinen pätevyys – jokin on arvo, kun ihminen arvostaa sitä jo sen pohjalta, että on ihminen. Arvo ei ole riippuvainen siitä, mitä sen kautta voitaisiin saavuttaa, vaan ehtona on, että se on itseisarvo. (Kauppi ym., 2002, s. 283.)

Timo Purjo kirjoittaa teoksessaan “Arvot ovat ihmisen toiminnan perusta” siitä, kuinka ihminen on jatkuvassa dialogissa konkreettiseen toiseen, mutta samalla tämän toisen kautta arvojen äärettömään todellisuuteen. Toisella voidaan tarkoittaa tässä mitä tahansa ilmiötä tai asiaa. Itsen kohdatessa toisen, toinen jää aina oman itsen käsityskyvyn ulkopuolelle, mutta subjektiivisesti itse voi kokea, mitkä ajasta ja paikasta riippumattomat arvot puhuttelevat toisen kautta itseä. Näin toisen voi nähdä arvonkantajana. Hän kirjoittaa:

Kun ajattelen toista arvonkantajana, tulee suhtautumiseni olla aivan erityisenlaatuista ja yleensä myös erilaista verrattuna tavanomaisiin suhtautumistapoihini. Suhtautumisen toiseen on oltava intressitöntä ja pyyteetöntä, jotta voin päästä kosketuksiin siinä ilmeneviin arvoihin.

(Purjo, 2014,s. 100.)

Työskennellessäni opinnäytetyöni kautta teemojen parissa, jotka koskettivat ihmisten arvoja, elämysten jakamista luovuuden kautta ja maailmankatsomuksellisia teemoja, ajattelen edellä kuvatun kaltaisen sensitiivisen ymmärryksen siitä, etten voi kokonaan ymmärtää toisen kokemusta, ja sen kunnioittamisen olevan tärkeä elementti. Ehkä myös kirkkomusiikin voi nähdä eräänlaisena arvonkantajana, jonka kukin kuulija kohtaa omasta subjektiivisesta kokemuksestaan ja arvomaailmastaan käsin.

2.6 Visio

Seija Miettisen kirjoittamassa hallinnon tutkimuksen artikkelissa “Organisaation yhteinen visio; Vision käsiteanalyttinen tarkastelu” selvennetään visio-käsitettä johtamiskirjallisuudessa. Miettinen toteaa, että visio on määritelty ja kuvataan toivottavana, haluttuna, ihanteellisena, haasteellisena, mutta kuitenkin realistisena mielikuvana tulevaisuudesta. Visio ilmaisee, mikä on organisaation jäsenille tärkeää ja minkä luomiseen he yhdessä ovat sitoutuneet. Se kumpuaa organisaation jäsenten työhön liittyvistä visioista, jotka heijastelevat heidän toiveitaan ja arvojaan. Visiointia on kuvattu prosessina kohti tavoiteltua tulevaisuutta, joka luo sillan nykyhetken ja halutun tulevaisuuden välille. (Miettinen, 1998.)

Artikkelissaan Miettinen listaa johtamiskirjallisuudesta hahmottuvia vision keskeisiä ominaispiirteitä. Niitä ovat hänen mukaansa tulevaisuuteen suuntautuneisuus, konkreettisuus, positiivisuus, moniulotteisuus, vuorovaikutteisuus sekä dynaamisuus. Hän nostaa esiin, että useiden kirjoittajien mukaan laaja vision luomiseen osallistuminen on yksi siihen sitoutumisen ja sen toteutumisen tärkeistä elementeistä. (Miettinen, S., 1998.)

Hän kertoo useiden kirjoittajien kuvailevan jaetun vision positiivisia vaikutuksia organisaation toimintaan, menestykseen ja työtyytyväisyyteen. Yhteinen visio saa organisaation jäsenet tuntemaan sen toiminnan omakseen ja kirkastaa oman työn osuuden merkityksen kokonaisuuden kannalta. Vision avulla voidaan

organisaatioon luoda oppimismahdollisuuksia ja sitoutuneisuutta, ylläpitää tarkoitusta sekä energisoida koko yhteisöä. (Miettinen, S., 1998.)

Mika Kamenskyn mukaan vision tehtävänä on luoda koko organisaatiolle yhteinen ponnistelujen arvoinen tulevaisuudenkuva. Visio auttaa selkiyttämään muutoksen suuntaa, toimii tarvittavien toimenpiteiden kannustimena ja auttaa niiden koordinoimisessa. (Kamensky, 2015, s.133.) Sen tulisi olla raameiltaan strategisia tavoitteita väljempi sekä ajallisesti, että asiallisesti, mutta energisoidakseen organisaation toimintaa sen täytyy olla myös tarpeeksi konkreettinen ja selkeä. (Kamensky, 2015, s.61.)

2.7 Strategia

Strateginen johtaminen on strategiaan liittyvien ihmisten, suhteiden ja resurssien johtamista. Strategia voidaan nähdä organisaation pitkän tähtäimen suuntana. Strategisessa johtamisessa on useita koulukuntia, ja monesti käytännön strategiatyössä hyödynnetään eri koulukuntien elementtejä riippuen siitä, mitä halutaan painottaa. Vanhimmat niistä edustavat strategian luomisessa suunnitelmallista tapaa, jolloin strategia tehdään johdossa ja valutetaan sieltä alaspäin. Uudemmissa koulukunnista löytyy organisaation kulttuuria ja toimintaympäristöä painottavia tapoja tehdä strategiaa. Strategiaan osallistamista voivat ohjata esimerkiksi arvot, omistajat tai kiireellisyys. (Kuntsi, n.d., .)

Mika Kamensky määrittelee muiden kuin liikeyrityksen strategian seuraavasti: "Strategian avulla organisaatio hallitsee ulkoisia ja sisäisiä tekijöitä sekä niiden välisiä vuorovaikutussuhteita siten, että sille asetetut tulos/hyöty-, jatkuvuus- ja kehittymistavoitteet voidaan saavuttaa." Yksilön strategian hän määrittelee näin:

"Strategian avulla ihminen hallitsee ulkoisia ja sisäisiä tekijöitä sekä niiden välisiä vuorovaikutussuhteita siten, että hän pystyy saavuttamaan itselleen

asettamansa onnellisuus-, jatkuvuus- ja kehittymistavoitteet.

”(Kamensky, 2015, s.23.).

Koska opinnäytetyöni aihe käsittelee voittoa tavoittelematonta yhteistoimintaa, vapaaehtoista harrastamista, mielestäni molemmat näkökulmat ovat tärkeitä tuoda esiin. Seurakunnan musiikkiryhmän toiminnan kannalta on tärkeää huomioida, että se on linjassa seurakunnan oman strategian kanssa ja suunnittelutyö sekä suunnitelmien toteuttaminen tasapainossa resurssien suhteen. Kuitenkin vähintään yhtä suurta painoarvoa tämän kehittämishankkeen strategiatyössä on myös yksilöiden henkilökohtaisilla tavoitteilla, sillä kehittämishankkeellani pyrin tarkastelemaan ja tuomaan esiin harrastajien kiinnostuksen kohteita ja fasilitoimaan tilaa keskustelulle, jotta henkilöiden omat toiveet voisivat tulla kuulluiksi ja näin ryhmän yhteiset tavoitteet johdettaisiin yksilöiden omista toiveista.

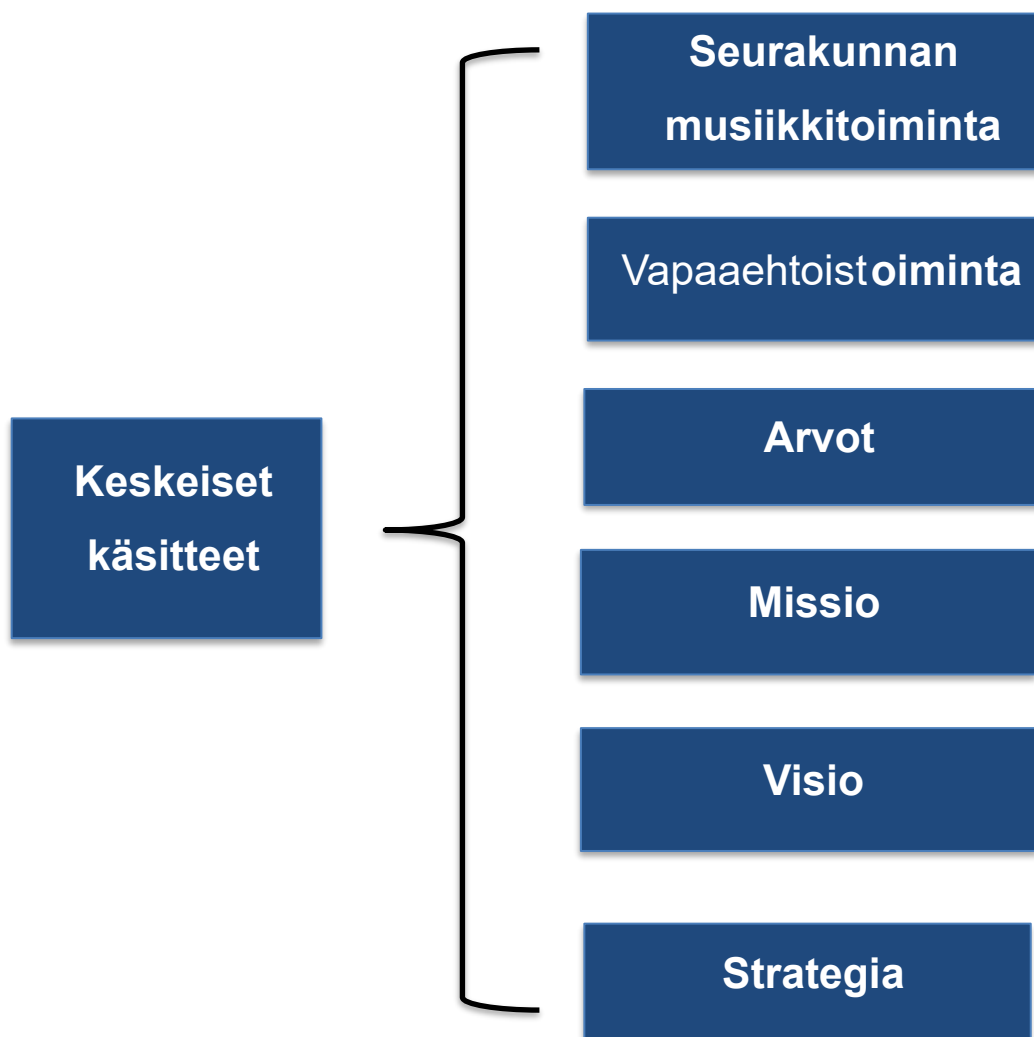
Kamenskyn mukaan enemmistöön non profit-organisaatioihin pätevät liiketoiminnan säännöt, kuten se, että ne ovat muodostuneet jotakin tarvetta varten ja ne joutuvat kilpailemaan tarpeista, ajankäytöstä sekä muista resursseista ja ne tarvitsevat myös tulovirtoja tasapainoittamaan kustannuksia. Non profit-organisaatiossa hänen mukaansa strategisen ajattelun ja johtamisen taso on kuitenkin usein heikko. (Kamensky, 2015, s.79.)

Taidealoilla hänen mukaansa strategiataitoja tarvitaan monella tasolla. Valtiovallan strategiset linjaukset vaikuttavat alaan voimakkaasti, mutta yksittäisten organisaatioiden ja taiteilijoidenkin olisi osattava luoda omat menestystategiansa. (Kamensky, 2015, s. 84.)

Kamensky kirjoittaa, että menestyksen saavuttaminen edellyttää ymmärtämystä strategian yhteydestä organisaation elämäntehtävään ja sen pääosiin, jotka hänen mukaansa ovat toiminta-ajatus, arvot ja visio. Jotta voitaisiin toimia, on tiedettävä mitkä ovat stretegiset tavoitteet, toisin sanonon, mitä toiminnalla halutaan saavuttaa. (Kamensky, 2015, s.32.)

2.8 Tietopohjan yhteenveto

Alla olevassa kuvassa (Kuvio 1. Tietopohjan käsitteet) esittelen opinnäytetyöni tietopohjan keskeiset käsitteet.

Kuvio 1. Tietopohjan käsitteet

3 Yhteistyöseurakunnan musiikkiryhmä

Kehittämishankkeen tilaaja on seurakunta, joka kuuluu Suomen evankelisluterilaisiin seurakuntiin. Suomen evankelis-luterilainen kirkko on suurin uskonnollinen yhteisö Suomessa, johon kuuluu n. 3,6 miljoonaa jäsentä. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko, n.d., .)

Opinnäytetyöni yhteistyöseurakunta järjestää alueellaan monipuolista toimintaa, johon kuuluu muun muassa eri ikäryhmille suunnattuja kerhoja, leirejä ja raamattupiirejä. Perheneuvonnan palveluista voi saada tukea myös esimerkiksi parisuhdeongelmissa. Seurakunnan diakoniatyö tarjoaa tukea haavoittuvassa asemassa oleville ihmisille ja valvoo heidän etujaan. (Suomen evankelisluterilainen kirkko, n.d., .)

Seurakunnan toiminta suuntautuu myös ulkomaille lähetystyön muodossa. Lisäksi seurakunta osallistuu valtakunnalliseen Yhteisvastuukeräykseen, joka on Suomen evankelis-luterilaisen kirkon vuosittainen hyväntekeväisyyskeräys, jonka tarkoituksena on auttaa ihmisiä Suomessa ja maailman katastrofialueilla syntyperään, uskuntoon tai poliittiseen vakaukseen katsomatta. (Yhteisvastuu, n.d., .)

Kehittämiskohteeni on seurakunnan musiikkiryhmä ja sen toiminnan kehittäminen. Musiikkiryhmä on vapaaehtoisista musiikin harrastajista ja ammattilaisista koostuva laulu- ja soitinyhtye. Siinä on vaihteleva määrä jäseniä, harjoituksissa ja esityksissä yleensä n. 10–15 jäsentä paikalla. Suurin osa jäsenistä on laulajia, jotka laulavat kuorossa eri stemmoissa, lisäksi löytyy muutamia soittajia, yleensä keikoilla on mukana ainakin pianisti, basisti, viulisti ja poikkihuilun soittaja. Esityksissä ryhmää ovat täydentäneet myös muun muassa sellisti, kitaristi ja perkussionisti. Huomattavan suuri osa kuoron laulajista on naisia, jotka laulavat sopraanostemmaa. Matalampaa alttostemmaa laulavia naisia on parhaimmillaan viisi. Matalimmat naisäänät

laulavat ja vahvistavat toisinaan myös tenoriääninä. Miehiä musiikkiryhmässä on vähiten, yksi vakituinen basisti ja kuorossa laulaa muutama tenori.

Ryhmän ohjelmistoon kuuluu runsaasti erilaisia hengellisiä lauluja, joita esitetään pääosin moniäänisesti laulettuna säestyksen kera. Mukana on ollut muun muassa suomalaisia hengellisten laulujen kokoelmia, kuten "Hiljaisuuden messu" ja "Rukouslauluja". Lisäksi on esitetty hengellisiä lauluja ympäri maailmaa. Tuoreinta ohjelmistoa edustavat ryhmään kuuluneiden paikallisten muusikoiden kirjoittamat kappaleet.

Musiikkiryhmän tarkoitus on esittää musiikkia seurakunnan eri tilaisuuksissa. Ryhmä harjoittelee viikoittain ja esiintyy usein juhlapyhinä ja erityisesti messuissa paikallisessa kirkossa.

Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa messu on jumanpalvelus, jossa vietetään ehtoollista. Seurakunta kokoontuu messuun sunnuntaisin ja tilaisuus on kaikille avoin. Tilaisuuden kulku seuraa tietynlaista kaavaa, jota kutsutaan messun liturgiaksi. Liturgia sisältää vuorolauluja, jotka ovat rukouksia ja hymnejä, jotka juontavat musiikilliset juurensa keskiajalta. (Suomen evankelisluterilainen kirkko, n.d., .)

Jokaisella pyhäpäivällä on tietty teemansa, joka näkyy esimerkiksi messun lauluissa. Pyhäpäivien kiertoa kutsutaan kirkkovuodeksi. Messuun voi tuoda erilaisia muuntuvia elementtejä musiikin ja erilaisten toiminnallisten elementtien avulla. (Suomen evankelisluterilainen kirkko, n.d., .)

Messuja voidaan järjestää erilaisissa teemoissa. Tällaisia teemoja voivat olla esimerkiksi perhemessu tai sateenkaarimessu. Myös erilaisin musiikkityyleihin erikoistuvien painotuksien avulla voidaan järjestää messuja, esimerkiksi metalli-, kansanmusiikki- tai teknomessuja. (Suomen evankelisluterilainen kirkko, n.d., .)

Kirkkomuusikon työ on monipuolinen taiteellinen työnkuva ja siihen kuuluu myös kehittäminen. Näin ajattelen kehittämishankkeen olevan mielenkiintoinen ja ajankohtainen myös musiikkiryhmän johtajalle. Kulttuurituotannoissa usein

mukana oleva talkootoiminta ja sen kysymykset koskettavat varmasti myös kirkon taiteellista toimintaa: mistä resurssit vapaaehtoistoiminnan organisointiin ja kuinka vapaaehtoiset saataisiin sitoutumaan toimintaan?

4 Tavoitteena innostava ja osallistava musiikin harrastajien yhteisö

Kehittämishankkeen tavoitteena on kehittää seurakunnan musiikkiryhmän toimintaa. Toivon hankkeeni kautta musiikkiryhmälle mahdollistuvan tilaisuuksia ideoida ja suunnitella toimintaansa vuorovaikutteisesti ja käydä arvokasta dialogia ryhmän arvoista, missiosta ja tulevaisuuden visiosta. Näin voitaisiin luoda innostavaa pohjaa toimintasuunnitelmalle ja strategian laatimiselle.

Tutkimuksen pääkysymys on: Kuinka kehittää seurakunnan musiikkiryhmän toimintaa? Tähän etsin vastausta seuraavien alakysymysten avulla:

- Alakysymys 1: Millaisia toimenpiteitä muissa musiikkiryhmissä on tehty?

Tähän kysymykseen haen vastausta laatimalla dokumenttianalyysin muiden musiikkiryhmien verkkosivuista, tekemällä benchmark-vierailun Olarin seurakunnan musiikkiryhmän harjoituksiin sekä haastatteleamalla sen johtajaa Mikko Niinikoskea.

- Alakysymys 2: Mitä mieltä musiikkiryhmän jäsenet ovat sen toiminnasta?

Haastattelen musiikkiryhmän jäseniä strukturoidulla lomakehaastattelulla.

- Alakysymys 3: Millaisia mielikuvia musiikkiryhmän jäsenillä on sen tulevaisuudesta?

Tähän kysymykseen pyrin löytämään vastauksia fasilitoimalla luovaa visiointityöskentelyä työpajassa musiikkiryhmän jäsenten kesken. Pajassa on tarkoitus käydä keskustelua musiikkiryhmän arvoista, missiosta ja visiosta. Keskusteluja kirjataan ylös papereille yhteisten kiteytysten muodossa. Työpajassa käytetään aivoriihi-menetelmää soveltaen; sen tukena hyödynnetään luovia menetelmiä, kuten maalaamista ja kirjoittamista. Brainwriting-menetelmää hyödyntäen pajassa ideoidaan kehittämistyötä ja vision luomista varten ohjataan pieni kuvitteluhetki tulevaisuuden musiikkiharjoituksista.

- Alakysymys 4: Mitä kehittämisessä on huomioitava?

Tässä työpajassa fasilitoin strategiatyötä. Pajan menetelminä on mukailten sovellettu kehittämismenetelmiä 3+ pisteytys, toimenpidematriisi, tiekartta sekä käsimerkkipalaute.

5 Kehittämistyön menetelmät

Etsin tässä opinnäytetyössä vastausta tutkimuskysymykseen "Kuinka kehittää seurakunnan musiikkiryhmän toimintaa?".

5.1 Kehittämistyön metodiset lähtökohdat

Laadin työlleni tutkimussuunnitelman kesäkuussa 2023. Tutkimukseni lähestymistapa on laadullinen ja toiminnallinen tapaustutkimus. Tutkimusmenetelmiksi valikoituivat dokumenttianalyysi, benchmark, havainnointi ja asiantuntijahaastattelut, joilla etsin vastausta alakysymykseen

“Mitä muualla tehty?” muodostaakseni käsityksen siitä, millaista seurakuntien musiikkiryhmien toiminta muualla on ja oppiakseni hyviä toimintatapoja niiden kehittämiseksi. Tämän aineiston keräsin ja analysoin kesän 2023 aikana.

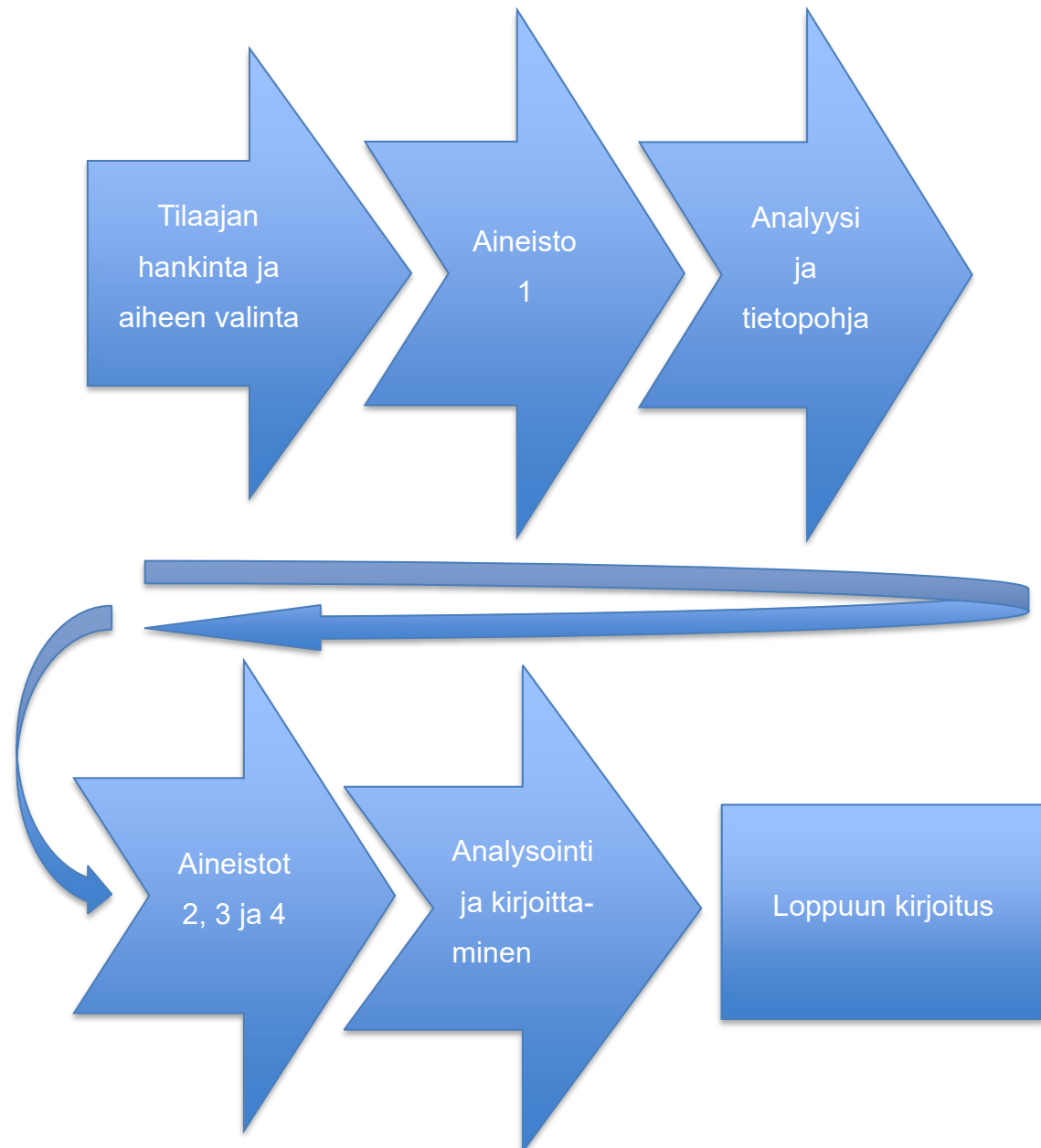
Alakysymykseen “Mitä mieltä musiikkiryhmän jäsenet ovat sen toiminnasta?” etsin vastausta strukturoidulla ryhmän jäsenten haastatteluilla. Ne toteutin visiotyön fasilitoidun työpajan yhteydessä musiikkiryhmän toimintakauden alkaessa 2.-4.9.2023. Visiotyöpajassa hyödynsin taiteellisia menetelmiä luovan ja avoimen ilmapiirin virittämiseksi ja käytin yhteisöllisinä kehittämistyön menetelminä sovelletusti aivoriihi- sekä brainwriting-menetelmää. Ohjasin myös mielikuvamatkan, jossa visioitiin tulevaisuuden tavoitetilaa. Työpajasta sekä haastatteluista kerätyn aineiston käsittelin mahdollisimman pian, sillä siitä esiin nousseita löydöksiä esittelin osin jo strategiatyöpajassa.

Näin minulla oli tietoa siitä, mitä muualla on tehty sekä mitä ryhmällemme on tärkeää, ja mitä se toivoisi. Minulla oli materiaalia, joiden avulla luoda ensiehdotuksia toimintastrategiaksi ja fasilitoida yhteistä keskustelua sen tiimoilta strategiatyöpajassa. Alakysymystä “Mitä kehittämisessä on huomioitava?” tarkastelin strategiatyöpajassa 15.9.2023. Paikalla olivat musiikkiryhmän johtaja sekä musiikkiryhmän jäsenet. Tarkastelimme strategiapajassa edellisessä työpajassa kiteyttämiämme arvoja, missiota sekä visiota ja koottuja kehittämis ehdotuksia. Pisteytimme kehitysehdotukset ja laadimme toimenpidematriisin sekä tiekartan yhdessä luodun vision saavuttamiseksi. Strategiatyöpajan jälkeen analysoin aineiston ja kirjoitin alustavan luvun sen kehittämis ehdotuksista. Opinnäytetyöni tarkastettiin marraskuussa 2024 ja tulokset julkistettiin Theseus-tietokannassa joulukuussa 2024. Kehittämiss työ seurakunnan musiikkiryhmän kanssa alkoi kesäkuussa 2023 yhteistyösopimuksen laatimisesta ja päättyi opinnäytetyön ja kehittämis ehdotusten kirjoittamiseen.

Alla olevassa luettelossa esittelen opinnäytetyön keskeisimmät vaiheet ja aikataulun:

- Kesäkuu 2023: Tilaajan hankinta ja aiheen valinta
- Heinä-Elokuu 2023: Dokumenttianalyysi ja tietopohjan koonti
- Syyskuu 2023: Visiotyön fasilitoitu työpaja, strukturoitu lomakehaastattelu musiikkiryhmän jäsenille. Benchmark-vierailu, havainnointi vierailun aikana ja asiantuntijahaastattelu. Strategiapaja.
- Lokakuu 2023 - Syyskuu 2024: Aineiston analyysi ja tietopohjalukujen viimeistely, opinnäytetyöraportin kirjoittaminen.
- Marraskuu 2024: Opinnäytetyön palautus

Alla olevassa kuvassa (Kuvio 2. Opinnäytetyön prosessi) esittelen kehittämishankkeen prosessin.

Kuvio 2. Opinnäytetyön prosessi.

Opinnäytetyöni keskeinen tutkimuksellinen lähestymistapa on laadullinen ja toiminnallinen tapaustutkimus. Uskon, että tämä lähestymistapa antaa mahdollisuuden taiteellisen toiminnan kehittämiseksi yhteisöllisesti parhaalla mahdollisella tavalla. Taiteellisessa toiminnassa mukana olemisesta herääviä kokemuksia on vaikea mitata tai arvioida määrällisesti. Toiminnallisuus on keskeistä myös sen vuoksi, että olen itse musiikkiryhmän aktiivinen jäsen ja tarkoituksena on kehittää toimintaa. Toiminnallinen tutkimus kehittämistyönä palvelee käytännöllään ammatillista kehittämistä sen sijaan, että tutkimus määritteli kehittämistä (Airaksinen ym., 2022).

Timo Toikka ja Teemu Rantanen kuvailevat tutkimuksellista kehittämistoimintaa seuraavasti "Tutkimuksellinen kehittämistoiminta on pikemminkin niin sanotun uuden tiedontuotannon mukaista toimintaa, jonka mukaan tiedon ajatellaan syntyvän käytäntöyhteyksissään. Uusi tieto on luonteeltaan transdisiplinaarista ja käytännöllistä, jonka keskeisenä kriteerinä on käyttökelpoisuus." (Toikka & Rantanen, 2008, s. 54.). Ajattelen juuri käytännönläheisyyden ja yhteisöstä itsestään kumpuavan, tutkimuksessa muodostuvan tiedon olevan oleellista etsiessäni vastausta tutkimuskysymykseeni.

Tuloksia voidaan mahdollisesti hyödyntää myös muiden seurakuntien musiikkiryhmien toiminnan kehittämiseen, mutta pääsääntöisesti tähtään yksittäisen tapauksen, yhteistyöseurakuntani musiikkiryhmän kehittämisprosessiin. Näin kyseessä on tapaustutkimus.

Alla oleva taulukko on tämän opinnäytetyön aineistomatriisi, jossa esittelen tutkimuskysymykset, aineiston keruumenetelmät, havaintoyksiköt sekä tavoitteet.

Taulukko 1. *Aineistomatriisi.*

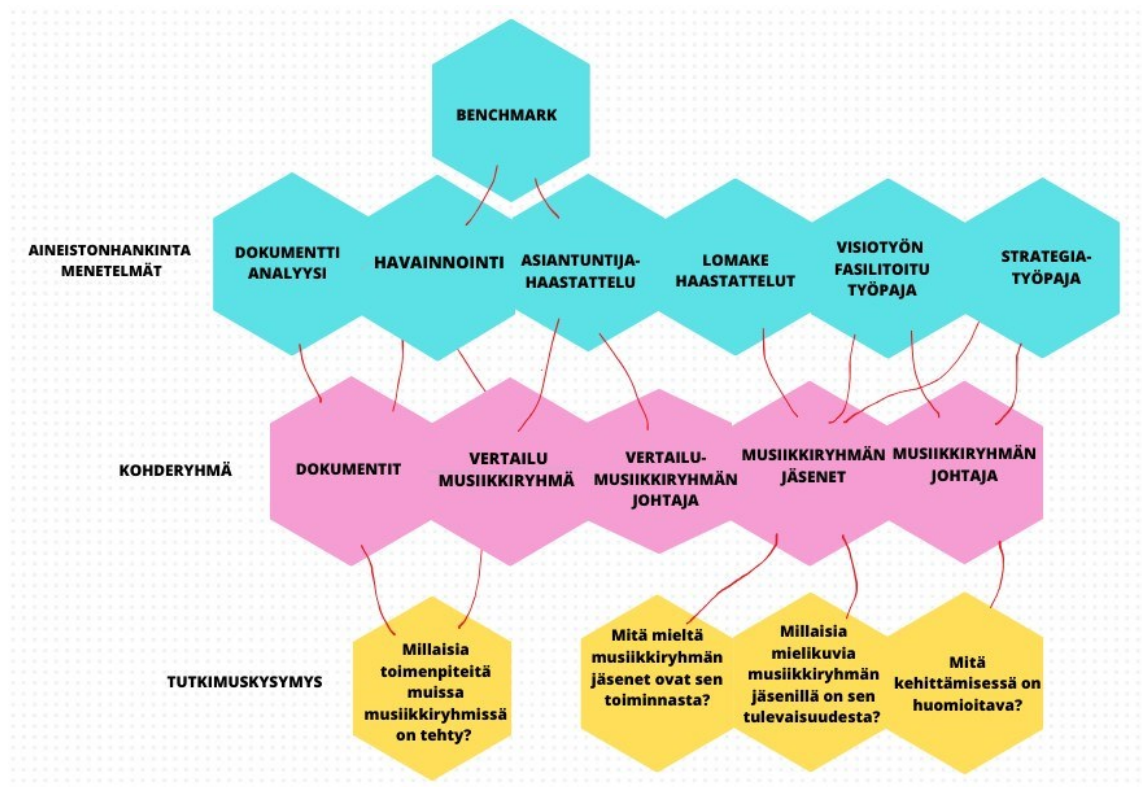
Alakysymykset luovat pohjan keskeiselle tutkimuskysymykselle: "Kuinka kehittää seurakunnan musiikkiryhmän toimintaa? – Strategiamalli yhteisöä kuunnellen?"

N = tarkoittaa kaikkia havaintoyksiköitä yhteensä (Vilka 2015, s. 99).

Tutkimuskysymys	Menetelmä	Havaintoyksiköt	Tavoite
Alakysymys 1: Millaisia toimenpiteitä muissa musiikkiryhmissä on tehty?	Benchmark, dokumenttiana-lyysi ja asiantuntijahaastattelu, Havainnointi	Dokumentit N= 10 Musiikkiryhmän asiantuntija 1 N=1 Benchmarkvierailun kohde-musiikkiryhmä N=10-15 hlöä	Tehtyjen toimenpiteiden selvittäminen ja niiden käyttöönoton arvioiminen musiikkiryhmän toimintaan.
Alakysymys 2: Mitä mieltä musiikkiryhmän jäsenet ovat sen toiminnasta?	Strukturoidut haastattelut	Musiikkiryhmän jäsenet N=13	Tuottaa tietoa nykytilanteesta. Mahdollisuuksien ja haasteiden tunnistaminen.
Alakysymys 3: Millaisia mielikuvia musiikkiryhmän jäsenillä on sen tulevaisuudesta?	Visiotyön fasilitoitu työpaja	Musiikkiryhmän jäsenet N = 13 Musiikkiryhmän johtaja N=1	Tuottaa tietoa musiikkiryhmän jäsenten arvoista, motiiveista ja tavoitteista. Luoda musiikkiryhmälle yhteinen visio.
Alakysymys 4: Mitä kehittämisessä on huomioitava?	Strategiatyöpaja	Musiikkiryhmän jäsenet N = 12 Musiikkiryhmän johtaja N=1	Tuottaa tietoa musiikkiryhmästä osana monialaista yhteistyötä. Yhteistyön parannusmahdollisuuksien tarkastelu, ideointi ja arviointi.

5.2 Aineistonkeruu ja analysointi

Alla olevassa kuvassa ja sitä seuraavissa alaluvuissa esittelen menetelmät, joilla keräsin aineistoa, kohderyhmän, jolta aineistoa keräsin ja tutkimukseni alakysymykset, joihin hain vastauksia.

Kuvio 3. Aineistonhankinnan menetelmät.

5.2.1 Dokumenttianalyysi

Kehittämishankkeen alakysymykseen “Millaisia toimenpiteitä muissa musiikkiryhmissä on tehty?” hain vastausta dokumenttianalyysillä sekä benchmark-vertailukehittämisellä ja asiantuntijahaastattelulla. Pysin

alakysymyksen kautta tutustumaan tilaajatahoni toimintaympäristöön paremmin ja saamaan inspiraatiota kehittämistyöhön.

Dokumenttianalyysissä päätelmät muodostetaan kirjalliseksi saatetusta verbaalisesta, kommunikatiivisesta tai symbolisesta aineistosta. Aineistoa voi olla tutkittavasta ilmiöstä kirjoitettu, puhuttu tai kuvattu materiaali ja jopa esineistö. (Ojasalo ym. 2021, s. 136.). Aineiston tulee olla jo olemassa olevaa (Miller & Alvarado 2005).

Aloitin dokumenttianalyysin tekemällä verkkohaun hakusanoilla ”kuoro” ja ”seurakunnan musiikkiryhmä”. Valikoin dokumenttianalyysiini kymmenen verkkosivua sen perusteella, vaikuttiko niillä olevan jotain yhtäläisyyttä yhteistyömusiikkiryhmäni kanssa. Listasin 10 verkkosivua, jotka olivat erilaisille alustoille tehtyjä. Mukana oli nettisivuja, facebook-sivuja, blogeja ja seurakuntien sivuilla olevia kuvauksia musiikkiryhmistä. Aineistolista löytyy tämän opinnäytetyön lopusta lähdeluettelon jälkeen. Musiikkiryhmät olivat Chorus Cathedralis Aboensis, Kirkkonummen Kamariorkesteri, Oulun Tuomiokirkon Kamarikuoro, Olarin seurakunnan kamarikuoro, Kallion Kantaattikuoro, Graguale-kuoro, Vanhan musiikin yhtye Cantus Novus, Viva Vox- Helsingin Tuomiokirkon kamarikuoro, Pakilan seurakunnan kirkkokuoro ja Salonkikuoro.

Valmistelin aineiston analyysia varten, minkä tein koostamalla aineiston yhdelle dokumentille litteroituna. Tästä lähdin pelkistämään aineistoa. Aineistoa tarkastellessani nousi esille kolme pääkategoriaa, joita tutkin tarkemmin ja kokosin aineistoa niiden alle. Nämä kolme kategoriaa muodostuivat sen pohjalta, mihin kysymyksiin aineiston kautta sain mielestäni vastauksia. Nämä olivat:

- Millaista toimintaa muissa musiikkiryhmissä on?
- Miten musiikkiryhmät viestivät toiminnastaan?
- Viestivätkö musiikkiryhmät arvoistaan tai visiostaan, miten?

Ryhmiteltyäni kasaamaani tietoa valikoituneiden kolmen kysymyksen alle, abstrahoin ryhmittelemääni aineistoa yleisemmiksi käsitteiksi, joiden merkitystä pyrin avaamaan kunkin käsitelistan oheen kirjoittamaani koosteeseen.

Dokumenttianalyysiä pohjalta löysin kuoron, jonka harjoituksissa kävin benchmark-tutustumiskäynnillä ja jonka johtajaa haastattelin vertailukehittämistyötä varten. Olarin seurakunnan Kamarikuoron johtaja Mikko Niinikoski oli v. 2019 Länsiväylä-lehdessä julkaistussa tiedotteessa tiivistänyt visionsa kuoronsa kehittämisestä selkeästi. Jutun otsikossa kerrotaan hänen linjauksesta kuoron tavoitteesta raikkaaseen ja puhtaaseen lauluun teoksien esittämisessä. Tavoitteenaan hänellä oli “luoda kuoro, joka etenee vauhdikkaasti, harjoittelee vaativaakin ohjelmistoa ja on taidoiltaan espoolaista huipputasoa” (Tuominen-Halomo, 2019). Halusin haastatella häntä siitä, kuinka vision toteutuminen oli toteutunut käytännössä.

5.2.2 Benchmark

Benchmarkingin avulla pyritään oppimaan hyvin menestyviltä organisaatioilta niiden menestyksen syitä ja hyviä toimintatapoja. Menetelmässä etsitään omalle kehittämiskohteelle vertailukumppani, ts. organisaatio, jolla asiat hoidetaan esimerkillisesti. Tämän jälkeen kerätään järjestelmällisesti tietoa siitä, kuinka tämä organisaatio on siinä onnistunut. Tietoa voidaan hankkia monin tavoin, esimerkiksi internetistä tai tutustumiskäynnillä. Vierailuun voidaan valmistautua esimerkiksi laatimalla lista havainnoitavista ja kysyttävistä asioista. Tuloksia tarkastellaan kriittisesti ja luovasti ja ne suhteutetaan oman organisaation toimintaan. (Ojasalo ym., 2021, s. 186.)

Tavoitteenani oli tutustua syvällisesti yhden toimintansa puolesta inspiroivan musiikkiryhmän toimintaan ja sovin sinne vierailun sekä asiantuntijahaastattelun.

Benchmark-vierailulla ja haastattelulla hain vastauksia kehittämishankkeeni tutkimuksen alakysymykseen: “Millaisia toimenpiteitä muissa musiikkiryhmissä

on tehty?”. Lähestyin benchmark-vierailua ja haastattelua kehittämishankkeeni teemoista käsin, jotka olivat harrastajamusiikkiryhmän vision, arvojen, mission kirkastaminen, strategian kehittäminen, vapaaehtoisuus ja yhteisöllisyys.

Määrittelin benchmark-vierailun tavoitteet seuraavasti:

Taulukko 2. *Benchmark-vierailun tavoitteiden määrittelyä.*

<p>Benchmark toiminnot, prosessit tai alueet, jota halutaan vertailla ja joista oppia.</p> <p>Kerätyt tiedot perustuvat havainnointiin sekä haastatteluun</p>	<p>Miten arvot/missio/visio ovat muodostuneet ja miten ne on pantu käytäntöön?</p> <p>Ryhmädynamiikka (sitoutuneisuus), dialogi ryhmän kanssa myös harjoituksissa; miten johtaja saa ryhmän mukaan?</p>
<p>Benchmarkhaastattelu</p> <p>Kerätyt tiedot perustuvat havainnointiin sekä haastatteluun</p>	<p>Miten arvot/missio/visio ovat muodostuneet ja miten ne on pantu käytäntöön?</p>
<p>Benchmarkvierailu musiikkiryhmän harjoituksissa</p> <p>Kerätyt tiedot perustuvat havainnointiin sekä haastatteluun.</p>	<p>Ryhmädynamiikka (sitoutuneisuus), dialogi ryhmän kanssa myös harjoituksissa; miten johtaja saa ryhmän mukaan?</p>

5.2.3 Havainnointi

Tiedot keräsin talteen kirjoittamalla muistiinpanoja vierailun aikana sekä havaintopäiväkirjaan mahdollisimman pian vierailun jälkeen. Havainnointi on menetelmä, jonka avulla voidaan kerätä tietoa esimerkiksi siitä, kuinka ihmiset

käyttäytyvät ja mitä tapahtuu heidän toimintaympäristöissään. Havainnointia käytetään joko itsenäisesti tai esimerkiksi haastattelun tukena. Havainnointi sopii kehittämistehtäviin, joissa kohteena on yksilön toiminta ja ihmisen vuorovaikutus. (Ojasalo ym., 2021, s. 114.)

Käytin tutkimuksessa aineistonkeruumenetelmänä myös haastattelua. Benchmark-vierailun yhteydessä toteutetun asiantuntijahaastattelun äänitin puhelimellani ja litteroin vierailun jälkeen analyysiä varten. Käsittelen haastattelun aineistonkeruun menetelmänä seuraavassa alaluvussa.

Kävin tutustumassa Olarin Seurakunnan Kamarikuoron toimintaan etukäteen sovitun benchmarkvierailun merkeissä syyskuussa 21.9.2023. Pidimme ennen benchmarkvierailua kehittämishankkeen tilaajan kanssa palaverin, jossa mietimme, millaisia asioita voisin kysyä ja tarkkailla benchmark-vierailuni aikana. Asiat, joita otin tarkasteltavaksi olivat: tilat, kokoonpano, eri stemmojen sekä soittajien yhteistyö, harjoitusten kesto ja tiheys, harjoiteltavasta projektista sopiminen, sitouttaminen projektiin, ohjaajan keinot ryhmänohjauksessa.

Olin kirjannut ylös, mitä asioita ajattelin erityisesti tarkkailla, ja haastateltavani eli kuoron johtaja sai tapaamisen alussa lukea ja hyväksyä tämän listan vierailun aikana havainnoitavista sekä kysyttävistä asioista. Myös benchmarkhaastattelun kysymykset sekä tutkittavan suostumus-, sekä informaatiolomakkeen hän sai lukea rauhassa läpi ennen haastattelua. Hänen allekirjoitettuaan suostumuslomakkeen aloitimme haastattelun. Haastattelun äänitin puhelimelleni. Myöhemmin kotona litteroin sekä analysoin aineiston tietokoneella. Haastattelu toteutui benchmark-vierailun yhteydessä 21.9.2023. Haastattelukysymykset ovat tämän opinnäytetyön liitteenä.

Haastattelun, jonka kulun kuvaan seuraavassa alaluvussa, jälkeen osallistuin kuoron harjoitukseen ja kuoron johtaja esitteli minut kuorolle ja sen yhteydessä kerroin benchmarkvierailusta.

Olin mukana kuoron harjoituksissa laulajana. Kirjoitin ylös tilaisuuden aikana joitakin muistiinpanoja, mutta pääosin kirjoitin havaintopäiväkirjan mahdollisimman pian vierailun jälkeen. Tarkastelin paikan päällä toimintatapojaan ja -tilojaan, sekä keskustelin kuorolaisten kanssa tauon aikana. Tapaamisessa keskustelimme ennen harjoituksia kuoron ohjaajan kanssa myös yhteistyömahdollisuuksista vertailukehittämismielessä. Kuorot olivat erilaisia erityisosaamisissaan, joten yksi hauska vaihtoehto olisi pitää niiden pohjalta työpajoja toinen toiselle. Esimerkiksi tilaajatahoni voisi pitää etnomusiikkia, afrikkalaisia rytmejä sekä kuorolaulua käsittelevän työpajan, ja vertailukuoro voisi mahdollisesti pitää esimerkiksi barokkilaulutyöpajan. Sovimme myös, että voisimme olla kuulolla "laulajamiehitystarpeista" puolin ja toisin. Benchmarkvierailu olisi mahdollisesti eräänlainen avaus erilaisille yhteistyöprojekteille jatkossa.

5.3.4 Asiantuntijahaastattelu

Haastatteluiden tavoitteena voi olla esimerkiksi asioiden selventäminen ja niihin syventyminen. Haastattelu kannattaakin usein yhdistää muihin menetelmiin. (Ojasalo ym., 2021, s.106). Tässä opinnäytetyössä pyrin dokumenttianalyysiä, benchmarkia, havainnointia sekä asiantuntijahaastatteluja hyödyntämällä syventämään ymmärrystäni musiikkiryhmien toiminnasta sekä vastamaan alakysymykseeni "Mitä muualla on tehty?".

Päätin haastatella yhtä toimintansa puolesta kiinnostavaa musiikkiryhmän toiminnanjohtajaa benchmarkvierailun yhteydessä. Haastatteluni oli puolistrukturoitu, eli kysymykseni on haastateltavalle oli laadittu ennakoon, mutta haastattelijaa voi vaihdella niiden järjestystä haastattelun kulun mukaisesti. Myös sanamuodot voivat vaihdella. Haastattelutilanteessa sopimattomilta tuntuvia kysymyksiä voidaan jättää pois ja tarvittaessa kysyä myös mieleen tulevia uusia kysymyksiä. (Ojasalo ym., 2021, s.108.).

Haastattelin Mikko Niinikoskea ennen hänen johtamia kuoroharjoituksia Olarin Seurakunnan tiloissa 21.9.2023. Haastattelun äänitin puhelimelleni ja litteroin tietokoneellani jälkepäin. Litteroidun tekstin analysoin käyttämällä sisältölähtöistä aineiston analyysia. Luin tekstiä ja sieltä minulle hahmottuivat seuraavat käsitteet, joiden mukaan jaoin aineiston värikoodeihin: visio, arvot, strategia, yhteisöllisyys, haasteet ja resurssit. Kokosin ainestoa koodeittain kunkin käsitteen alle ja abstrahoin sekä referoin tätä tietomassaa koosteiksi, jonka kirjoitin kutakin käsitettä otsikkona käyttäen.

5.2.5 Musiikkiryhmän jäsenten haastattelut

Musiikkiryhmän jäsenten haastattelut toteutin strukturoidulla haastattelulla, eli esitin ryhmän kaikille jäsenille samat kysymykset lomakkeilla, joihin oli mahdollista kirjoittaa avoimet vastaukset (Ojasalo ym., 2021, s.108). Näin varmistin myös, että ryhmän hiljaisetkin jäsenet saivat äänensä kuuluviin. Tämän haastatteluaineiston keräsin musiikkiryhmän syyskauden käynnistämisen yhteydessä, viikonloppuleirin aikana 2.9.2023 . 13 henkilöä osallistui haastatteluun. Tällä leirillä ohjasin myös visiotyön fasilitoidun työpajan, johon osallistui 13 henkilöä. Haastatteluissa etsin vastausta tutkimukseni alakysymykseen “Mitä mieltä musiikkiryhmän jäsenet ovat sen toiminnasta?”.

5.2.6 Fasilitointi

Fasilitaattorit.fi- sivustolla kerrotaan fasilitoinnin tarkoittavan ryhmän työskentelyn tavoitteellista ohjaamista esimerkiksi erilaisissa työpajoissa ja tilaisuuksissa. Fasilitointi luo mahdollisuuksia ryhmän jäsenten tasapuoliselle osallistumiselle. Prosessin ohjaaja, siis fasilitaattori, auttaa erilaisia työkaluja sekä menetelmiä hyödyntämällä ryhmiä työskentelemään yhdessä ja helpottaa näin verkostojen sekä organisaatioiden suunnittelu- ja kehittämistyötä. Työkaluillaan fasilitaattori voi esimerkiksi helpottaa ryhmän ideointia,

päätöstentekoa, fokuksen löytämistä, toiminnan suunnittelua ja siihen sitoutumista. (Suomen fasilitaattorit, n.d., .)

Fasilitointia voidaan toteuttaa myös taidelähtöisesti, jolloin ammatillisessa fasilitoinnissa hyödynnetään taiteen menetelmiä sekä prosesseja (Karttunen, 2018, s.13). Sari Karttunen on Cuporen työpapereissa alustavasti kartoittanut fasilitoinnin ja taiteen yhteyksiä tutkimus- ja tietokirjallisuuden pohjalta. Hänen kuvailee sen pohjalta muodostuneeksi vaikutelmakseen hahmottuneen, että taidetta ja fasilitointia yhdistävät monet eri toimintatavat, filosofiat sekä oppi- ja erikoistumisalat. (Karttunen, 2018, s.5.).

Piritta Kantojärven mukaan ”Fasilitoinnissa on pohjimmiltaan kyse radikaalista filosofiasta, joka haastaa perinteisten hierarkiakeskeisten asiantuntijaorganisaatioiden toimintatavat” (Kantojärvi, 2012, s. 37). Uskon, että johtamisen tarkastelu näkökulmasta, jossa lähdetään liikkeelle johdettavan ryhmän kuuntelemisesta on raikastava ja keskustelua herättävä prosessi joka voi varmasti parhaimmillaan luoda uudenlaisia ja aiempaa toimivampia työtapoja. Taiteelliset menetelmät ovat erinomaisia työkaluja, kun ollaan luomassa uutta ja liikutaan osallistujille ehkäpä epämukavuusalueella, vielä tuntematonta lopputulosta kohti.

”Luovuus on uuden kehittämisen keskipisteessä, sillä ilman kykyä innovoida kehittäminen laantuu” todetaan Kehittämistyön menetelmät- kirjassa. Erilaisia luovuusmenetelmiä hyödyntämällä voidaan tuottaa uusia näkökulmia, ideoita ja ratkaisuja. Uuden luomisen edellytys on positiivinen ja avoin tunnelma, jota voidaan ylläpitää sopivilla keinoilla. On hyvä tiedostaa, että innovaatioiden kehittäminen on usein aaltoileva ja kiertävä prosessi, eikä tuloksia välttämättä synny tasaisesti työlle asetettujen panosten tahtiin. (Ojasalo ym, 2021, s. 158.). Minulla on kuvataiteilijana ja ekspressiivisen taideterapian ohjaajana käytännön kokemusta omista ja muiden kanssa tehdyistä luovista prosesseista, ja päätinkin ottaa käyttööni luovia menetelmiä fasilitoinnissa.

Fasilitoin musiikkiryhmän vision kirkastamiseen tähtäävää työskentelyä musiikkiryhmän syyslukukauden toiminnan käynnistämiskiikloppuna 2.9.2023. Pysin kiikloppun toimintaa suunnitellessani ja työpajaa valmistellessani ottamaan huomioon koko kiikloppun toiminnan kaaren. Tavoitteena oli, että ryhmällä olisi mahdollisuus pitää hauskaa, rauhoittua luonnon ja luovuuden äärellä ja samalla ideoida sekä unelmoida yhteisiä toiminnan tavoitteita musiikkiryhmän tulevaisuudelle. Hyödynsin taiteellisia keinoja ideoinnin ja tunnelman virittämisessä eräänlaisina ”icebreakereina”. Pysin mahdollistamaan ideoiden esiintuomisen myös niille, jotka ovat ryhmissä hiljaisempia käyttämällä erilaisia tapoja kerätä ideoita kiikloppun aikana. Tällä työpajalla etsin vastausta tutkimukseni alakysymykseen ”Millaisia mielikuvia musiikkiryhmän jäsenillä on sen tulevaisuudesta?”.

Visiopajaa ennen olin pitänyt suunnittelupalaverin kuoronjohtajan kanssa 23.8.2023, jossa mietimme, kuinka paja voisi solahtaa mukavasti kiikloppun ohjelmaan mukaan ja millaisia tavoitteita pajalla voisi olla. Taiteellinen työskentely tuntui sopivalta lähestymistavalta visiopajaan, sillä se toi samalla lisää inspiroivaa ja rauhoittavaa sisältöä leiriohjelmaan. Pääsin myös hyödyntämään osaamistani kuvataiteilijana ja ekspressiivisen taidetyöskentelyn ohjaajana. Musiikkiryhmän kahden päivän leirin tarkoitus olla mukava ja rentouttava kokonaisuus.

Leiri järjestettiin seurakunnan leirikeskuksessa luonnonkauniissa ympäristössä. Taiteiden välinen työskentely oli melko rikasta, sillä musiikkiryhmän harjoitukset musiikin parissa tukivat hienosti virittäytymistä myös visiopajan kehollisiin harjoituksiin sekä visuaaliseen työskentelyyn maalaamisen äärellä. Visiopajassa fasilitoin siis luovaa visiointityöskentelyä musiikkiryhmän jäsenten kesken. Pajassa oli tarkoituksena käydä keskustelua musiikkiryhmän arvoista, missiosta ja visiosta. Keskusteluja kirjasin ylös papereille yhteisten kiteytysten muodossa. Työpajassa käytettiin aivoriihi-menetelmää soveltaen; sen tukena hyödynnettiin luovia menetelmiä, kuten maalaamista ja kirjoittamista.

Brainwriting-menetelmää hyödyntäen pajassa ideoitiin kehittämistyötä johdollani ja vision luomista varten ohjasin kuvitteluhetken tulevaisuuden musiikkiharjoituksista.

Visiointi-paja kesti kaksi tuntia sijoittuen iltaan klo18-20. Siihen osallistui 12 musiikkiryhmän jäsentä. Heti alkuun kerroin opinnäytetyöstäni sekä alkavasta työskentelystä ja sen tarkoituksesta. Kerroin osallistumisen olevan vapaaehtoista ja kävimme läpi myös turvallisen tilan periaatteet. Osallistujat saivat lukea rauhassa tutkittavan informaatio-lomakkeen, ja allekirjoittaa tutkittavan suostumuksen.

Työpajassa pyrin fasilitoimaan luovaa visiointityöskentelyä. Sen alku rakentui "Brainstorming", eli suomeksi "Aivoriihi"-menetelmää soveltaen, jonka esivaiheessa asetetaan ja rajataan aivoriihen tavoitteet (Kantojärvi, 2012, s.132). Käytännössä kerroin, mitä pajaan oltiin tultu tekemään ja kuinka vaiheet tulisivat etenemään. Aivoriihessä pyritään vapautumaan ennakkoluuloista ja muista mieltä rajoittavista tekijöistä (Kantojärvi, 2012, s.132). Tunnelman virittämiseksi rennoksi ja läsnäolevaksi ohjasin 10 minuuttia kestävästä liikkeellisen lämmittelyhetken. Se toteutui rauhoittumalla tilanteeseen liikkumalla tilassa, kuulostellen samalla kehoaan halutessaan silmät suljettuina ja liikuttaen kehoa siten kuin se haluaisi liikkua. Osallistujien liikkuesssa pyysin heitä pohtimaan, mikä oli saanut heidät tulemaan paikalle ja mikä ryhmässä oli kenties niin kivaa, että se veti puoleensa? Tämän jälkeen pyysin osallistujia kohtaamaan vastaantulevan ryhmän jäsenen ja kysymään tältä, mikä tämän olin tuonut paikan päälle. Puheenvuoroja vaihdettiin parien välillä. Tämän tarkoituksena oli virittää tunnelmaa rennoksi ja herättelemään osallistujien ajatuksia kohti työpajan teemaa.

Aivoriihi aloitetaan vapaalla ideoinnilla, jossa ideoita ei pyritä perustelemaan ja niiden arvioiminen on kiellettyä. Vetäjä kokoaa ideat ylös ja niitä pyritään yhdistelemään ja kehittämään. Kun ideoiden syntyminen hidastuu, vetäjä pyrkii vauhdittamaan sitä uudelleen erilaisia menetelmiä hyödyntäen. (Kantojärvi, 2012, s.132.)

Visiointia ja ideointia tukemaan ohjasin ryhmän maalaamaan kuvan aiheesta, jota juuri olivat kävellessäänkin ja parin kanssa pohtineet, eli mikä itselle oli kuorossa tärkeää. Maalaamisen jälkeen osallistujat saivat kirjoittaa myös itselleen ylös ajatuksia, joita maalatessa oli herännyt. Kuvat asetelimme näyttelyksi tilaan, jota yhdessä kiersimme. Annoin osallistujille laput ja kynän ja he saivat kirjoittaa maalausten yhteyteen sanoja, joita heille heräsi kuvista mieleen. Tein tämän helpottaakseni vapaata keskustelua aiheesta. Tämän jälkeen katselimme ympärillämme olevia kuvia ja sanoja ja pohdimme, millaisia asioita havaitsimme ja millaisia arvoja ja missioita saatoimme tunnistaa? Minulla oli valmiina kaksi isoa paperia, joiden keskellä luki toisessa isolla "Arvot" ja toisessa "Missio". Keskustelun aikana pyrin mahdollisimman sensitiivisesti kuuntelemaan ryhmää.

Paperille, jossa luki "Arvot", kirjoitin ylös asioita, joista puhuimme. Keskustelun nauhoitin puhelimella varmistaakseni, että kirjatessani ylös kiteytyksiä keskustelusta, todella kuuntelin ryhmää. Arvo-keskustelun jälkeen siirryimme keskustelemaan samantapaisesti musiikkiryhmämme missiosta ison paperin äärelle, jonka keskellä luki "Missio". Toimin jälleen kirjurina ja tämänkin keskustelun tallensin puhelimelle. Tämän keskustelun jälkeen pidimme tauon, joka jäi valitettavan lyhyeksi "Arvo"- ja "Missio"-keskustelujen poreiltua runsaina.

Tauolta palattuamme pyysin musiikkiryhmäläisiä miettimään yhden tai useamman ryhmän toimintaan liittyvän haaveen, jota toivoisi, että ryhmässä voitaisiin tehdä tai kehittää. Haaveen sai kirjoittaa lapulle, jotka kerättiin "unelmapurkkiin". Sekoitin purkkia ja nostin sieltä haaveen kerrallaan ääneen lukien, minkä jälkeen kukin haave teipattiin otsikoksi paperille. Paperi lähti kiertämään ryhmässä ja ideana oli, että kukin ryhmäläinen kirjoitti kolme aiheeseen liittyvää ideaa unelman kehittämiseksi. Unelmapaperit kiersivät kaikkien ryhmäläisten luona ja kukin jatkokehitteli ja kirjoitti lappuun osaltaan jo kaikesta ideoidusta inspiroituneena kolme uutta aiheeseen liittyntä ideaa. Näin ideoita kehitettiin yhteisöllisesti eteenpäin. Tämä työskentelyn osio pohjautui

“Brainwriting”-menetelmälle (Kantojärvi, 2012, s.147). Näin toiveita lähdettiin pajassa yhteisöllisesti kehittämään “Brainwriting”-menetelmän avulla.

Heräteltyämme musiikkiryhmään liittyviä unelmia ja niiden tultua nähdyksi ja töstetyksi koko ryhmän kesken halusin vielä ohjata visiointia kahden vuoden päähän. Ohjasin mielikuvamatkan, jossa osallistujat silmät kiinni saivat kuvitella musiikkiryhmän harjoituksia, joissa oli heidän unelmiensa mukaista toimintaa ja poimia sieltä jonkun asian ja yhden sanan kuvaamaan tuota asiaa, jonka halusi tuoda mukanaan siihen hetkeen. Tuo sana tuotiin mielikuvamatkalta tuliaiseksi koko ryhmälle ja niiden kautta sai kertoa, millaisia asioita näki tulevaisuuden unelmaharjoituksissa. Kokosin sanat ja kirjoitin jälleen muistiinpanoja ja keskustelun kiteytystä isolle paperille, jonka otsikkona oli “Visio”. Tämänkin keskustelun nauhoitin puhelimella, jotta voisin tarvittaessa palata siihen ja tarkistaa, mitä olin kirjoittanut.

Visiopajassa ideoitujen unelmien arviointi sekä toimintasuunnitelman laatiminen jäivät seuraavaan kertaan, myöhemmin syksyllä 2023 musiikkiryhmän harjoitusten yhteydessä toteuttamaani “Strategiapajaan”.

Kirjoitin tietokoneelleni Visiopajassa syntyneen aineiston puhtaaksi anonymisoituna, keräsin “Arvot”, “Missio” ja “Visio”-papereihin kirjoitetut asiat, sekä ryhmän unelmat talteen tiedostolle. Kirjoitin myös muistiinpanoja Visiopajasta ylös heti työpajan jälkeen. Aineiston analysoin aineistolähtöistä sisältöanalyysiä hyödyntäen. Aineistolähtöiseen sisältöanalyysiin kuuluvia vaiheita ovat aineiston pelkistäminen, joka voi tapahtua esimerkiksi pilkkomalla sen osiin tai tiivistämällä, ryhmittely sekä abstrahointi (Ojasalo ym., 2021, s. 139).

5.2.7 Strategiatyöpaja

Strategiatyöpajan tarkoituksena oli tuottaa tietoa musiikkiryhmästä osana monialaista yhteistyötä. Tavoitteena oli selvittää yhteistyön parantamismahdollisuuksia, huomioida niitä, visioida ja arvioida. Tässä työpajassa keräsin aineistoa alakysymykseen “Mitä vielä pitää huomioida?”. Tähän mennessä olin selvittänyt mitä muualla on tehty, mitä mieltä musiikkiryhmän jäsenet ovat sen toiminnasta ja millaisia mielikuvia heillä on sen tulevaisuudesta. Mukana on jo tietoa muista ryhmistä ja niiden toiminnasta, ryhmän omista tavoitteista ja motiiveista. Mukaan oli kutsuttu musiikkiryhmän jäsenet sekä musiikkiryhmän johtaja. Tavoitteena on arvioida heränneitä ideoita ja kirkastaa sitä, mihin tähdätään ja millaisin askelein sinne lähdetään etenemään. Aloitimme strategiapajan käymällä yhteisesti läpi visiopajassa kiteytetyt arvot, mission ja strategian. Pisteytimme myös siellä kerätyt kehitysideat ja laadimme yhdessä toimenpidematriisin sekä tiekartan. Pajan lopussa keräsin lyhyen käsimerkkipalautteen.

5.3 Eettinen arviointi

Pyrin läpi koko kehittämishankkeen noudattamaan hyvää tieteellistä käytäntöä. Toimitin kaikille opinnäytetyöni informanteille tutkimustiedotteen ja pyysin heiltä suostumuksen tutkimukseen osallistumisesta ennen aineiston keruuta. Minulle oli tärkeää antaa informanteille aikaa tutustua lomakkeisiin rauhassa ennen aineistonkeruun alkua.

Työpajoja ohjatesani kertosin ryhmälle aloituksen yhteydessä turvallisen tilan säännöt, jotta kaikkien olisi mukava työskennellä yhdessä. Visiopajassa käydyt keskustelut arvoista, missiosta ja visiosta äänitin puhelimellani. Näin äänitin myös benchmark-vierailun yhteydessä toteutuneen asiantuntijahaastattelun. Mikko Niinikoski halusi olla haastattelussa omalla nimellään ja kuorolaisilta pyydettiin myös vahvistus sille, että kuoron nimi sai näkyä opinnäytetyössä.

Kaiken äänittämäni aineiston litteroin ja analysoin salasanavarmennetulla tietokoneellani. Käsittelin tietokoneellani myös dokumenttianalyysillä sekä strukturoidulla lomakehaastattelulla musiikkiryhmän jäseniltä kerätyn aineiston. Opinnäytetyöni on läpäissyt Turnitin plagiaattitarkastuksen marraskuussa 2024.

Olen ollut mukana musiikkiryhmän toiminnassa säännöllisesti harrastajana mukana syyskuusta 2022 lähtien. Ryhmä on minulle tuttu, mutta vain musiikkitoiminnan puolesta, harvoin oli tullut ennen kehittämistyötä tilaisuuksia keskustella pidempään kenenkään kanssa harjoitusten ulkopuolella. Uskon, että tuttuuteni saattoi auttaa luomaan informanteille uskallusta heittäytyä ideointiprosessiin, ja ehkä myös mahdollistaa syvemmälle tasolle pääsemisen haastatteluiden suhteen. Tietysti voi olla, että vain kuvittelin niin, ja vaikutukseni olikin päinvastainen, juuri informanteille jo aiemmin tutuksi tulleen persoonallisuuteni vuoksi. Työpajojen fasilitoijana sekä haastattelijana pyrkimyksenäni oli kuitenkin luoda tilaa aidolle dialogille, heittäytymiselle ja luovuudelle.

Omat kokemukseni ryhmässä toimimisesta vaikuttivat kuitenkin varmasti jollain tasolla kehittämishankkeen luonteeseen. Ryhmän jäsenenä sen toiminnan kehittäminen on ollut myös väistämättä oma etuni ja toimi myös innostajana sekä motivaation lähteenä. Siihen liittyi myös haasteita ja pohdin esimerkiksi, miten voisin olla fasilitoijana innostumatta liikaa ideoista, jotka ovat sellaisia, joiden toivoisin itsekkin toteutuvan? Pyrin pitäytymään kehittämistyön tutkijaroolissa, ja analysoimaan aineistoa neutraalisti.

Opinnäytetyöni tukee YK:n kestävän kehityksen sosiaalisen kestävyys tavoitteita vahvistamalla musiikkiryhmän jäsenten osallisuutta toiminnan suunnittelussa ja kehittämishankkeeni tuotti ehdotuksia osallisuuden edelleen kehittämiseksi ja kulttuurinhyvinvoinnin kokemiseksi.

6 Kehittämistyön tulokset

Seuraavissa alaluvuissa esittelen tutkimukseni tulokset.

6.1 Millaisia toimenpiteitä muissa musiikkiryhmissä on tehty?

Seuraavissa alaluvuissa käyn läpi aineistosta saamani tulokset kehittämishankkeen ensimmäiseen alakysymykseen ”Millaisia toimenpiteitä muissa musiikkiryhmissä on tehty?”

6.1.1 Dokumenttianalyysi

Dokumenttianalyysillä hain vastausta tutkimukseni alakysymykseen ”Millaisia toimenpiteitä muissa musiikkiryhmissä on tehty?”. Seuraavaksi esittelen saamani tulokset.

Ensimmäiseksi kerron huomioni siitä, millaista toimintaa muissa musiikkiryhmissä on. Tarkastelen muiden musiikkiryhmien toimintaa seuraavien asioiden osalta: klassiset suurteokset, musiikkiryhmän jäsenten omat erityistaidot, taiteellinen yhteistyö, paikallinen yhteistyö eri toimijoiden kanssa, hyväntekeväisyyskonsertit, kansainvälinen yhteistyö, seurakuntien jumalanpalvelukset, virtuaalitapahtumat sekä säännöllinen harjoittelu ja esiintymiset.

Dokumenttianalyysin pohjalta käsitykseni eri kuorojen toiminnasta laajeni. Etenkin kamarikuorot esittivät tunnettuja klassisia suurteoksia esimerkiksi Mozartilta ja Bachilta, mutta Oulun tuomiokirkkoseurakunnan kamarikuorolta löytyi myös esimerkki sellaisista esityksestä, jonka lähtökohtana oli otettu kuorolaisen omaa musiikillinen näkemystä sovituksen suhteen. Kamarikuoron

jäsen oli sovittanut naiskvartetille kaksi konsertissa kuultavaa laulua. Sivuilta löytyi haastattelu, jossa kuorolainen avasi prosessia.

Aineistosta nousi esiin monenlaista taiteellista yhteistyötä; kuorot esiintyivät mm. erilaisten orkestereiden ja vaihtuvien solistien kanssa. Helsingin Tuomiokirkon kamarikuoro Viva vox oli ollut mukana esimerkiksi oopperaproduktiossa. Esityksissä saattoi olla esillä esimerkiksi taideteoksia tai mukana vaikkapa tanssiryhmä. Korona-aikana musiikkiryhmät olivat järjestäneet virtuaalitapahtumia esimerkiksi virtuaalikirkossa ja sosiaalisessa mediassa. Yhteistyötä tehtiin niin paikallisten toimijoiden kuin kaukaisempien yhteistyökumppaneiden kanssa. Tästä esimerkkinä Kirkkonummen Kamariorkesterin osallistuminen KISS - Kirkkonummen syyssoitto - festivaalille, jonka järjesti Kirkkonummen musiikkiopiston Kannatusyhdistys ry. Kirkkonummen kamariorkesteri oli tehnyt myös kansainvälistä yhteistyötä saksalaisen Collegium Musicum Ulm:in kanssa.

Seurakuntien musiikkiryhmissä oli osallistuttu kirkon Yhteisvastuu-keräykseen, jolla kerättiin varoja hyväntekeväisyyteen. Useat musiikkiryhmät olivat tehneet keikkamatkoja ulkomaille, esimerkiksi Helsingin tuomiokirkon kamari kuoro oli tehnyt esiintymismatkoja mm. Tallinnaan, Unkariin ja Englantiin. Seurakuntien musiikkiryhmien tärkeä tehtävä oli avustaa jumalanpalveluksissa. Musiikkiryhmien toiminnan rungon muodosti säännöllinen harjoittelu, joka vaikutti olevan pääsääntöisesti viikottaista, sekä ahkeralle esiintyminen. Joissakin musiikkiryhmissä mainittiin erikseen annettavan harjoituksissa äänenmuodostuskoulutusta.

Toisena teemana tarkastelen sitä, miten musiikkiryhmät viestivät toiminnastaan. Tässä huomioin esittelyt koskien ryhmän kokoonpanoa ja taiteellista johtajaa, yhteystiedot, tapahtumatiedotteet, nettisivut ja somealustat, paikallismediat, visuaalisen materiaalin, kuten kuvat ja videot, artikkelit ja blogitekstit, haastattelut ja jäsenhaun.

Musiikkiryhmien verkkosivut vaihtelivat paljon sisällöltään ja ilmeeltään. Vähimmillään musiikkiryhmistä oli maininta esimerkiksi seurakunnan sivuilla, tai musiikkiryhmillä oli omat facebookisivut, joissa lähinnä ilmoitettiin tulevista keikoista. Tiedot menneistä ja etenkin tulevista tapahtumista olivat yleisesti ottaen olennaista sisältöä ja yleensä niistä oli kerrottu hyvin, vaikka musiikkiryhmästä itsestään olisi ollut niukemmin tietoa. Parhaimmillaan nettisivut olivat laajat ja monipuolisesti informatiiviset, visuaaliselta ilmeeltään huolitellut. Helsingin tuomiokirkon kamarikuorolla Viva Voxilla oli jopa portaali musiikkiryhmän omille jäsenille ryhmän sisäistä viestintää varten. Yhteystietojen yhteydessä oli joillakin kätevästi jo heti valmiina kenttä, josta ottaa yhteyttä musiikkiryhmään sekä täppä, josta sai tilattua itselleen ryhmän uutiskirjeen. Musiikkiryhmillä saattoi olla myös useita viestintäkanavia käytössä samanaikaisesti, esimerkiksi omien nettisivujen lisäksi facebook-sivut ja blogi. Musiikkiryhmät viestivät toiminnastaan myös esimerkiksi paikallislehdissä.

Musiikkiryhmistä oli kerrottu usein ryhmän historiasta, kuvailtu kokoonpanoa (mm. stemmat tai jäsenten ikähaarukka) sekä esitettävää ohjelmistoa, ja erikseen oli saatettu esitellä usein myös ryhmän taiteellinen johtaja. Jotkin ryhmät kertoivat arvoistaan ja visioistaan. Kuvat sekä videot värittivät verkkosivuja. Kuvat olivat yleensä otettu musiikkiryhmästä itsestään esitystilanteessa. Videoissa oli pätkiä esityksistä sekä esimerkiksi jäsenten haastatteluja. Kiinnostavaa sisältöä verkkosivuille loivat myös tekstimuodossa erilaiset kokoonpanojen jäsenten tai taiteellisen johtajan haastattelut, liittyen esimerkiksi parhaillaan työstettäviin teoksiin ja tuleviin esityksiin. Myös blogeissa oli tekstejä erilaisista aiheista, vapaamuotoisesti ryhmän kuulumisista tai vuosikertomuksia. Ryhmät hakivat myös jäseniä kokoonpanoihin verkkosivujensa kautta. Sivuilla oli usein myös linkit esitysten lipunmyyntiin ja muille ryhmän verkkosivuille tai some-kanaville. Joillakin ryhmillä oli esittelytekstit myös englanniksi.

Kolmantena teemana tarkastelen sitä, viestivätkö musiikkiryhmät arvoistaan ja, jos viestivät niin miten ne sen tekevät. Tässä huomion kohteena ovat arvot, toimintaa johtavat periaatteet ja tavoitteet, jotka liittyvät toimintaan sekä myös sellaiset, jotka liittyvät taitoihin sekä sitoutuneisuus.

Jotkin musiikkiryhmistä kertoivat arvoistaan sivuillaan. Oulun Tuomiokirkon kamarikuoro oli kirjoittanut verkkosivuilleen auki arvonsa, jotka löytyivät oman "Kuoron arvot"- otsikkonsa alta syvällisesti ilmaistuna. Joillakin arvot tai visio olivat sivuilla esillä lyhyeen lauseeseen kiteytettynä. Esimerkiksi Salonki-kuoron sivuilla lukee nimen vieressä "Laulamisen iloa". Sivulla ryhmä kertoo historiastaan, ja siitä että se on perustettu halusta mahdollistaa laulamisen ilon kokeminen myös peruskuoroa hieman vähemmän sitouttavasti. Musiikkiryhmät puhuivat myös päätavoitteistaan. Oulun tuomiokirkon kamarikuoro kertoi ensisijaiseksi tavoitteekseen jumalanpalvelusmusiikin toteuttamisen ja kehittämisen. Seurakuntien musiikkiryhmät ilmaisivat usein tavoitteidensa kytkeytyvän kristillisiin arvoihin ja kirkon palvelemiseen. Tavoitteissa nousi esiin myös pyrkimys taidokkuuteen ja hyvään sointiin. Lisäksi kuvattiin myös sitoutunutta asennetta, jolla työskentelyyn suhtauduttiin. Esimerkiksi Kallion Kantaattikuoro kertoo sivuillaan olevansa kuoro, joka on erilaisiin tilanteisiin muuntautumiskykyinen, säilyttäen kuitenkin aina korkean tasonsa. Graduale-kuoro kertoo ryhmän nimen kuvaavan hyvin ryhmää ja sen tavoitteita; nimi juontuu sanasta graduaali, joka tarkoittaa päivän päävirttä. Ryhmä onkin sitoutunut suurten hengellisten musiikkiteosten esittämiseen ja se on hyvin kunnianhimoinen kehittämään sointiaan musiikillisesti korkeatasoisemmaksi. Huumorintajua, iloa ja rohkeutta tuotiin musiikkiryhmien sivuilla melko usein esiin ja uusia laulajia toivotettiin tervetulleiksi liittymään joukkoon. Jäseniksi pyrkiviltä toivottiin usein sitoutumista toimintaan. Esiin oli nostettu myös perinteikkyyttä, jos kuorolla oli pitkä historia.

6.1.2 Benchmark-vierailun havainnot

Seuraavassa kuvaan ensin benchmark-vierailun havaintoja ja sen jälkeen haastattelusta nousseita asioita.

Olarin seurakunnan tilat olivat avarat ja kauniit. Tilassa oli hyvä akustiikka. Kuoro harjoitteli piirissä asettuen stemmoittain pianon ympärillä. Kokoonpanosta miehiä oli lähes puolet, ja kaikissa stemmoissa oli laulajia. Ammattilaulajia oli mukana meneillään olevassa projektissa, Maurice Duruflén Requiem-teoksen harjoituksissa. Kuorossa oli selvästi vahvat ja osaavat laulajat, jotka vaikuttivat kaikki osaavan lukea nuotteja. Kappaleita alettiin työstämään heti pienen äänenavauksen jälkeen. Sointia tarkistettiin huolella ja kuoronjohtaja antoi äänenmuodostukseen liittyviä neuvoja pitkin harjoituksia. Ryhmä harjoitteli hyvällä intensiteetillä. Harjoitusten puolivälissä pidettävällä tauolla juttelin muutaman kuorolaisen kanssa. Kuulin, että tauon pituus vaihteli, mutta se oli yleensä n. reilun vartin pituinen. Harjoitusten kesto oli kolme tuntia illalla kuuden ja yhdeksän välillä ja harjoituksia kerran viikossa. Kuoron ohjelmisto oli pääosin vaativaa ja sen haltuun ottamiseksi oli hyvä harjoitella mahdollisuuksien mukaan myös kotona.

Vierailuni sijoittui syksyyn, mutta harjoituksissa puhuttiin jo kevään ohjelmistoon liittyvistä asioista, hyvissä ajoin ennakoiden. Kuoron johtaja nosti esiin asioita, ja sitten niistä neuvoteltiin yhdessä ryhmän kanssa. Viimeinen harjoiteltava kappale oli kaikkein kevyin ja se liittyi myös osin kuoron matkasuunnitelmiin ollen osa suunnitellun kuoromatkan ohjelmistoa. Harjoitusten loppupuolella ryhmä sopikin keskenään myös matkajärjestelyihin liittyvistä asioista. Lisäksi he pohtivat mm. majoitukseen liittyviä seikkoja sekä tulevien tilaisuuksien sometiedottamiseen liittyviä asioita. Kuorolaiset tuntuivat ottavan aktiivisesti vastuuta ja ehdottavan asioita.

6.1.3 Kuoronjohtajan haastattelu benchmark-vierailun yhteydessä

Seuraavaksi kerron benchmark-haastattelun sisältöä vision, arvojen, mission, strategian, yhteisöllisyyden, haasteiden sekä resurssien tiimoilta.

Vision osalta kuoronjohtaja pohti, että hänen visionsa kuorosta on ehkä enemmän hänen oma visionsa kuoronjohtajana, kuin kuoron kanssa yhteisesti keskusteltu visio. Lisäksi hän kertoi, että visioita muodostuu tavallaan kahdella tapaa; kuorolaisilta tulee aloitteita ja ideoita, sekä seurakunnan ja kirkkomuusikon työn kautta nousee visioita. Kuoron johtaja kyselee kuorolaisilta mielipiteitä ja ehdotuksia saa antaa hänelle vapaasti. Kuorolaisilta tuleekin paljon ohjelmistoehdotuksia. Kuoronjohtaja nosti esimerkin vironkielisestä kappaleesta, jota kuorolainen ehdotti ohjelmistoon ja sen pohjalta syntyi idea baltialaisen musiikin konsertista sekä konserttimatkasta Viroon seuraavana keväänä, johon kuoro parhaillaan pohti rahoitusta.

Kuorossa ei erikseen ole sanoitettu arvoja, mutta kuoronjohtaja pohtii, että lienee kaikille selvää, että seurakunnan kuorona siinä lauletaan kirkkomusiikkia ja kuoro esiintyy jumalanpalveluksissa ja muissa kirkon tapahtumissa. Konsertit ovat keskittyneet kirkkomusiikin ympärille, vaikka muutakin ohjelmistoa on – esimerkiksi kevätkonsertissa tai joulukonsertissa vapaammin suomalaista tai muuta kuoromusiikkia. Kuoro vastaa seurakunnan musiikkitarpeisiin, ja sen ohjelmisto nousee kirkkomusiikin ympäriltä. Näin sen toiminnan lähtökohdat kytkeytyvät seurakunnan arvoihin.

”Tämän kuoron missio on tehdä mahdollisimman laadukkaasti kaikki mitä tehdään.” (Niinikoski, 2023)

Kuoronjohtajan mukaan kuoro pyrkii kehittymään pitkäjänteisesti. Hän pohtii myös, että tämä on ehkä kuoronjohtajan oma missio, jota ei ehkä ole kuoron

kanssa sanoitettu auki. Mutta kuoronjohtaja pyrkii viestimään sitä kuorolle ja kertomaan lyhyemmän ja pitkän aikavälin tavoitteista.

Strategian jalkauttamista ei yleensä tarvitse erikseen miettiä – Kuoronjohtaja pyrkii pitämään mukana isoja orkesterikuoroteoksia, jotka motivoivat ja sitouttavatkin sen kautta kuorolaisia. Toiminta pitää kuitenkin suhteuttaa talouden sanelemiin reunaehtoihin. Käytännön toteutus pohjustetaan hyvin; Keväällä jo annetaan tulevan syksyn alustava aikataulu, joka kerrataan syyskaudella harjoitusten käynnistyessä. Toki suunnitelmat saattavat muuttuakin. Joiltain osin kuoronjohtaja saattaa visioida jopa vuoden päähän. Myös yhteistyöprojekteja saattaa nousta, joita voidaan suunnitella vuoden tai jopa puolentoista vuoden päähän. Tällaisia ideoita ja ehdotuksia voi tulla ulkopuolisiltakin tahoilta. Kuorolaisilta nouseviin ideoihin tartutaan mielellään ja ne laitetaan käytäntöön siten, että kuoronjohtaja arvioi, onko idea sopiva sen hetkiseen tai lähitulevaisuuden suunnitelmaan ja sitten hän etenee sen mukaan kuoronjohtajana.

Uudet laulajat otetaan ryhmässä vastaan hienosti ja kaikista kuoroon valituista koetaan iloa. Ryhmä on mukava ja tehtäviinsä sitoutunut. Kuoronjohtaja vastaanottaa kuorolaisilta ideoita mielellään ja niitä toteutetaan mahdollisuuksien mukaan. Kuoronjohtaja arvelee sen osallistavan ja sitouttavankin kuoron jäseniä toimintaan mukaan.

Kuorotyössä iso ja hallitseva kysymys on, että mistä löytää laulajat. Etenkin miesäänissä on pulaa laulajista. Rivejä joutuu usein täydentämään ja laulajia kysymään projekteihin mukaan erikseen. Kuoronjohtajan näkökulmasta jatkuva kysyminen ja rekrytoiminen on yksi työn kuluttava osa. Vakiolaulajia tässä kuorossa miesäänissä on vain muutamia ja naisäänissä kahdeksasta kymmeneen. Jos joku vahva ja hyvä laulaja jää kuorosta pois, täytyy myös alkaa miettimään hommaa alusta ja pohtia, että mistä löytyy laulaja tilalle. Esimerkiksi parhaillaan haastattelun aikaan työstettävää projektia varten

kuoronjohtaja oli joutunut soittamaan ja laittamaan viestiä ainakin 20-30 yhteydenoton verran, jotta saatiin kokoon tarpeeksi laulajia.

Pääkaupunkiseudulla on paljon hyviä kuoroja ja kaikki kuorot kilpailevat vähän samoista laulajista, etenkin miesäänistä. Tiedotteita jäsenhauista on laitettu paikallislehtiin, mutta harvemmin uudet laulajat löytyvät sen kautta, useimmiten ihmiset löytyvät kuorolaisten omista verkostoista. Toisinaan projekteihin on rekrytoitu mukaan ammattilaisia. Kuoronjohtajankin näkökulmasta on todella turvallisen tuntuista työskennellä solistien kanssa, jotka ovat varmoja. Konserteissa ja esityksissä, kun on monia muuttujia, varsinkin, jos mukana on orkesteri tai urut.

Kysyttäessä nuorten saamisesta mukaan kuorotoimintaan, kuoronjohtaja pohtii, että eläköityvään kuoroon saattaa 30-vuotiaan tai nuorempien olla vaikea tulla. Parikymppisten kuoro on enemmän nuorisokuorotyyppinen, kun taas aikuisen ääni on aikuisen ääni – vaikkakin ääni on se ratkaisevin tekijä, ei vain ikä. Jos kuoron keski-ikä on 40–50 vuotta, niin 30-vuotias tai sitä nuorempikin voi solahtaa joukkoon mukaan helposti. Laulajien löytämisen haaste saattaa liittyä myös ikään. Myös ohjelmisto on ehkä ratkaisevaa. Vanhemmille ihmisille saattaa riittää verkkaisempikin etenemistähti, kun taas nuoremmat saattavat olla motivoituneita ja haluta edetä nopeammin.

Kuoronjohtajan näkökulmasta mielekkään ohjelmiston löytäminen on oma keskittymistä vaativa prosessinsa; kuinka löytää ohjelmistoa, joka motivoisi kuorolaisia ja olisi kivaa työstää, sekä toisi kuoronjohtajalle myös itselleen uutta näkökulmaa tekemiseen. Ja, jonka kautta voisi yrittää pitää mukana aiemmin opittua ja ottaa myös uutta opittavaa mukaan.

Kuoron johtaja on myös pohtinut kirkon julkisuuskuvan vaikutuksia. Kirkko, kun on julkisuudessa esillä niin hyvässä kuin pahassa. Hän pohtii, kuinka tällaiset mielikuvat vaikuttavat siihen, tuleeko ihminen seurakunnan kuoroon vai ei. Kuorolaiset ovat aktiivisia, työssäkäyviä perheellisiä aikuisia. Arjen haasteita

tulee ymmärrettävästi aina, eivätkä kuorolaiset pääse välttämättä harjoituksiin niin usein kuin kuoronjohtaja toivoisi.

Taloudelliset resurssit ovat heikentyneet ja kuorossa pohditaan, voisiko kuoroyhdistyksen perustaminen auttaa, jolloin rahaa voitaisiin kerätä esimerkiksi konserteilla ja muilla tapahtumilla. Kuoro joutuisi näin muodostamaan itsenäisen yhdistyksen, jolloin pitäisi perustaa kuorohallitus ja tiettyjä vastuita sen myötä tulisi sitten automaattisesti. Aikaisemmin musiikkisihteeri hoiti monia tehtäviä liittyen esimerkiksi tiedottamiseen tai nuottien kopioimiseen. Nyt nämä työt lisänneet kuoronjohtajan työtä.

Talous sanelee reunaehdoja tekemiselle, ja viime aikoina resursseja on ollut vähemmän. Kuoroyhdistyksen perustamisen kautta voisi kuorolle kerätä omia varoja erilaisilla konserteilla ja muilla tapahtumilla. Kuoroyhdistyksen perustamisessa olisi tärkeää saada kokoon vakiolaulajaporukka, minkä myötä sitä olisi helpompi alkaa rakentamaan. Se myös sitouttaisi kuorolaisia, kun itsenäisen yhdistyksen myötä pitäisi perustaa kuorohallitus ja sen kautta vastuita tulisi automaattisesti. Kuoro haaveili haastattelun aikaan kuoromatkasta, ja sen toteutusta varten seurakunnassa selviteltiin, olisiko mahdollista löytää rahoitusta sitä varten. Mahdollisesti kuorolaiset olivat valmiita myös itse maksamaan jonkin pienen osan kuluista ja iloitsisivat pienestäkin reissusta.

Benchmark-vierailulla, jossa havainnoin toisen musiikkiryhmän harjoituksia, ilmeni, että harvinaisen tasapainoinen suhde kuoron stemmojen välillä miesten ja naisten suhteen parhaillaan työstettävässä teoksessa oli saatu aikaan panostamalla rekrytointiin ajallisesti ja myös taloudellisesti. Kuoro myös palkkasi ammattilaisia tarvittaessa vahvistamaan rivejään tai laulamaan esitysten solo-osuuksia. Ryhmä oli hyvin sitoutunut ja keskittynyt harjoitteluun. Laulajat olivat taitavia ja ryhmään haettiin koelaulun kautta. Harjoitukset kestivät kaksi kertaa pidempään kuin tilaajallani sisältäen tauon harjoitusten

puolivälissä. Ohjelmisto oli vaativaa ja edellytti harjoittelua myös kotona. Kuoronjohtajan ote oli tavoitteellinen, mutta ohjauksessaan kannustava. Kuoron missiona oli tehdä asiat niin laadukkaasti kuin mahdollista, mutta johtaja arveli sen olevan ehkä enemmän hänen oma, kuin yhteisöllisesti keskustellen sovittu missio. Johtaja pyrki viestimään siitä ryhmän toiminnassa ja oli avoin myös ryhmäläisten ehdotuksille. Ryhmässä käytiin parhaillaan myös keskustelua kuoron brändityöstä, toiminnan organisoinnista, rahoituksesta ja kuoromatkojen toteuttamisesta.

Benchmarkvierailun ja haastattelun jälkeen minulle jäi mieleen erityisesti kuoronjohtajan kertomat rekrytointiin liittyvät haasteet ja hänen ajatuksensa siitä, että on hyvä, että kuoroja on erilaisia, jotta eritasoiset ja erilaisista asioista kiinnostuneet laulajat voisivat löytää itselleen sopivan kuoron. Musiikkiryhmän sisällä sen ominaisuuksia ja siitä viestimistä kannatti miettiä, koska siitä voisi olla apua tuomaan kuoron oman erityisyyden ja vahvuudet esille sekä helpottamaan uusien jäsenten ja yleisön löytämistä.

6.1.4 Yhteenveto

Tutkimuksen ensimmäinen alakysymys oli "Millaisia toimenpiteitä muissa musiikkiryhmissä on tehty?". Muiden musiikkiryhmien verkkosivuja tarkastellessani selvisi, että musiikkiryhmät olivat ainutlaatuisia, ja niillä saattoi olla aivan erilaisia painotuksia musiikkityylien suhteen. Toiset pyrkivät toteuttamaan haastavia teoksia ja niihin valittiin laulajia koelaulun perusteella, lisäksi oli matalamman kynnyksen musiikkiryhmiä. Musiikkiryhmissä saattoi olla esityksissä vahvistuksena palkattuja ammattimuusikoita tai ne olivat saattaneet olla myös esimerkiksi kuorona vahvistamassa muita isompia näyttämöproduktiota, kuten oopperaesityksiä. Poikkitaiteellista yhteistyötä, hyväntekeväisyyskonsertteja, kiertueita, kansainvälistä yhteistyötä ja kuoromatkoja ulkomaille oli tehty. Toiminnan perustana kaikilla tarkastelemillani ryhmillä olivat viikottaiset harjoitukset ja ahkera esiintyminen. Musiikkiryhmien

verkkosivut vaihtelivat paljon sisällöltään, ja joillakin oli käytössään useampia kanavia kuin toisilla. Musiikkiryhmien verkkosivuilta löytyi yhteystiedot ja niiden kautta viestittiin tulevista tapahtumista, joiltakin löytyi lisäksi enemmän tietoa musiikkiryhmästä ja sen johtajasta. Luettavissa saattoi olla esimerkiksi musiikkiryhmien toimintakertomuksia. Verkkosivuilla oli usein kuva musiikkiryhmästä ja videoita sen esityksistä. Sivuilta saattoi löytää lisäksi esimerkiksi haastatteluja musiikkiryhmän jäsenistä tai sen johtajasta tai vaikkapa syvempää tietoa esitettävästä teoksesta. Uusia jäseniä haettiin myös verkkosivujen kautta. Jotkin kuorot viestivät sivuillaan myös arvoistaan, tavoitteistaan ja toimintaa ohjaavista periaatteistaan. Seurakuntien musiikkiryhmien arvot kytkeytyivät usein kristinuskoon ja seurakunnan palvelemiseen. Benchmark-vierailulta tärkeitä huomioita olivat rekrytoimiseen panostaminen ja se, että brändityötä sekä kuoron sisäistä toiminnan organisointia pohdittiin myös muissa kuoroissa. Pohdinta kuorojen eroavaisuuksista suhteessa niiden tavoitteisiin tuki myös kuoron yhteisen vision kirkastamisen tärkeyttä.

6.2 Mitä mieltä musiikkiryhmän jäsenet ovat sen toiminnasta?

Tutkimukseni toiseen alakysymykseen ”Mitä mieltä musiikkiryhmän jäsenet ovat sen toiminnasta?” etsin vastauksia strukturoidun lomakehaastattelun avulla. Käsittelin kehittämiskohteena olevan musiikkiryhmän jäsenille osoitetun strukturoidun lomakehaastattelun (Haastateltavia oli yhteensä 13) vastaukset käyttäen aineistolähtöistä analyysiä, jossa abstrahoin aineistoa teemoittain. Aineistosta nousseet teemat olivat johtaminen, yhteisö, musiikki, rentous, hengellisyys, oppiminen ja kehittämissuhteet. Alla olevassa tekstissä avaen tuloksia näiden teemojen valossa.

6.2.1 Johtaminen

Musiikkiryhmän johtajaa keuhuttiin ja hänet koettiin osaavaksi ammattilaiseksi. Se mainittiin yhdeksi tärkeäksi innostajaksi ja motivoijaksi harrastuksen parissa jatkamisessa. Erityistä kiitosta musiikkiryhmän johtaja sai sallivasta tyylistään ja kyvystään kuunnella hyvin. Niiden reunaehtojen puitteissa, joita oli, hänen koettiin pyrkivän toteuttamaan musiikkiryhmän jäsenten toiveita.

”Mahtava johtaja. Pidän hänen tyylistään ja sallivuudestaan. Rivien välistä hän yrittää saada meidät laulamaan paremmin.” (Haastateltava J., 2023)

Tulkitsen, että musiikkiryhmän jäsenet kokivat voivansa vaikuttaa ryhmän toimintaan ja musiikkiryhmän johtaminen koettiin ryhmää kuulosteleavaksi ja sensitiiviseksi. Se, että kuoronjohtajan koettiin hoitavan tehtävänsä erittäin hyvin, oli merkityksellistä myös sen kannalta, miten viihtyisäksi yhteisö koettiin.

6.2.2 Yhteisö

Yhteisöä kuvattiin sopivan rennoksi, mutta tavoitteelliseksi. Sitä kuvailtiin myös turvalliseksi, luotettavaksi, avoimeksi, ennakkoluulottomaksi, rohkeaksi, monimuotoiseksi, iloa tuottavaksi, sallivaksi, mukavaksi, syvälliseksi ja armeliaaksi. Tunnelmaa kuvailtiin kannustavaksi ja rohkaisevaksi. Yhteisöön sai tulla matalalla kynnyksellä sellaisena kuin on ja siihen oli kiva kuulua.

*Ketään ei arvostella; saa olla oma itsensä. Turvallisuus-osallisuus, mahdollisuus vaikuttaa. Yhteisöllisyys ja yhteenkuuluvuden tunne.
(Haastateltava K., 2023)*

Musiikkiryhmän toiminnassa koettiin hyvin tärkeäksi osallisuus ja yhteisöllisyys. Se tarkoitti muun muassa ihmisten kohtaamista, vuorovaikutusta, yhdessä

tekemistä ja laulamista. Musiikkiryhmässä harrastaminen oli tilaisuus tutustua muihin sen jäseniin ja sieltä oli löydetty ystäviä. Tasa-arvo ja kunnioitus toisia musiikkiryhmän jäseniä, johtajia ja yleisöä kohtaan koettiin arvokkaaksi. Yhdessä laulaminen mukavien ihmisten kanssa innosti pysymään harrastuksen parissa.

“Hyväksytään kaikki omanlaisinaan. Huumoria löytyy.”(Haastateltava L, 2023)

Vastaajat kokivat olevansa osa yhteisöä ja voivansa vaikuttaa halutessaan ryhmän toimintaan. Yhdessä voitiin sopia asioista, siinä uskallettiin ilmaista rohkeasti oma mielipiteensä ja koettiin myös, että kaikkia kuunneltiin.

“Vaikuttamismahdollisuuksia todella hyvin. Viestimällä puheen avulla, tuomalla esiin omia näkemyksiään. Ilmapiiiriin voin vaikuttaa omalla käyttäytymisellä, eleillä jne.”(Haastateltava H, 2023)

Toisaalta oli myös pohdintaa, jos voisi omalla kohdallaan omien resurssiensa puitteissa vielä rohkeammin osallistua jatkossa toiminnan kehittämiseen. Eräs mainitsi myös, että vaati jossain määrin myös omaa aktiivisuutta ja havainnointikykyä, ettei kukaan jäisi ringin ulkopuolelle.

6.2.3 Musiikki ja harjoittelu

Musiikki itsessään oli merkityksellistä. Harjoittelun kuvattiin tarjoavan mukavia hetkiä monipuolisen, kauniin ja koskettavan musiikin parissa yhdessä taitavien laulajien ja instrumentalistien kanssa. Hyvät muusikot säestämässä olivat esitysten kohokohtia sekä ilon tuottaminen myös kuulijoille. Kaikkein eniten korostui kuitenkin edelleen yhdessä laulamisen merkitys; musiikillinen ilo, mahdollisuus laulaa ja musiikkiin osallistuminen. Ohjelmisto koettiin vastausten perusteella pääosin monipuoliseksi ja hyväksi. Hyviä asioita siinä oli esimerkiksi se, että musiikki oli sopivan rentoa, ohjelmistossa oli myös etnokappaleita, taustalla oli soittajia ja musiikkia laulettiin moniäänisesti, mikä tarjosi sopivasti haastetta. Ohjelmisto oli myös yksi tärkeä tekijä harrastusmotivaation

ylläpitäjänä. Oman stemman osaamisen kautta koettiin voivan vaikuttaa kokonaisuuteen. Eräs haastateltava kertoi myös saaneensa ehdottaa kappaleita. Hänen kirjoittamiaan runoja oltiin myös sävelletty ja niitä oltiin yhdessä laulettu.

6.2.4 Tunnelmia

Musiikkiryhmässä harrastamisen kerrottiin olevan hyvää vastapainoa arkielämälle. Rentous ja huumorintajuinen tekemisen asenne musiikin tekemisessä virkistivät. Tätä hyvää oloa haluttiin välittää myös yleisöön. Harjoituksista kerrottiin seuraavan iloa, joka oman terveyden ylläpitämisen sekä äänenhuollon lisäksi mainittiin syiksi jatkaa harrastamista. Helppouden ja rennon harrastamisen kannalta tärkeää oli myös harjoitusten sopiva päivä ja aika. Toisaalta rennossa tunnelmassa nähtiin myös käänköpuoli:

“Mukavan rento. Moni ei ole sitoutunut vaan tulee mukaan, jos ehtii tai vasta keikalle... Ehkä se on hyvä, välillä harmittaa, kun olisi kiva, jos he olisivat mukana myös harjoituksissa.”(Haastateltava G, 2023)

Suurin osa oli tyytyväisiä toimintaan, eikä halunnut vaikuttaa siihen vastausten perusteella enempää. Vastauksista nousi myös toive, että rentoa tunnelmaa osattaisiin vaalia, eikä tulisi liikaa muutoksia ja vaatimuksia.

Hengellisyys oli myös yksi tärkeäksi koettu osa toimintaa. Sitä kuvailtiin evankeliumin yhteytenä sekä seurakuntayhteytenä. Evankeliumin sanoman ilmaiseminen musiikin keinoin innosti jatkamaa musiikkiryhmässä harrastamista. Tavoitteet, eteenpäin meneminen ja oppimisen riemu motivoivat. Omassa laulutaidossa kehittyminen toi iloa.

“Harjoittelu yhdessä, kun huomaa, että osaakin.” (Haastateltava I, 2023)

Harrastuksessa hienoa oli myös erilaisiin musiikin tyyleihin tutustuminen. Näiden lisäksi esiintymiset ja keikkojen sopiva määrä motivoivat harrastamaan.

6.2.5 Toiminnan kehittäminen

Toiminnan kehittämiseksi heräsi ideoita. Markkinointiin oli muutamien vastausten mukaan hyvä kiinnittää enemmän huomiota. Musiikkiryhmän sosiaalisen median kanavat koettiin hiljaiseksi, tapahtumia sekä itse ryhmää voisi mainostaa enemmän. Ohjelmiston suunnitteluun liittyen heräsi ehdotus yhdestä huolellisesti harjoitellusta kokonaisuudesta, jota sekä itsessään, että sen eri osia voitaisiin esittää eri yhteyksissä. Esityksiä ehdotettiin suunnattavan erilaisille yhdessä valikoiduille kohdeyleisöille. Laulutekniikan kehittämistä oli edelleen hyvä jatkaa. Ryhmässä oli pohdittu myös käytännön toteutusta ja siinä tasapainon hakemista tavoitteellisuuden sekä rentouden välillä:

“Näistä keskustelimme eilen illalla yhteisesti. Ehkä pohdin, miten saadaan toteutettua sekä teknisesti haasteellisempaa ja silti samalla se, että kuka tahansa voi tulla, sekä rentous. Pitäisikö olla erilaisia ryhmiä? Tässä porukassa ne, keillä on aikaa sitoutua tiiviimpään harjoitteluun ja sitten porukka, jotka laulavat taustoja tai helpompia osioita.” (Haastateltava G, 2023)

Jotkin ohjelmiston lauluista koettiin kuluneiksi, ja ehdotettiin niiden uusimista. Heräsi ehdotus, että ohjelmistoa voisi miettiä myös yhdessä enemmän. Myös kappaleiden tekemistä yhdessä tai pienemmällä porukalla ehdotettiin. Yhteenkuuluvuuden tunteen lisäämiseksi ehdotettiin musiikkiryhmän yhteisiä matkoja kotimaassa tai ulkomailla sekä aiempaa useampia leiriviikonloppuja. Musiikkiryhmän harjoitusten jälkeen ehdotettiin yhteisiä teehetkiä ja iltapalaa.

Näiden yhteyteen tai oheen toivottiin palavereita tai workshoppeja toiminnan jatkokehittämiseksi. Kehittämishanke oli erään vastaajan mielestä hyvä alku ja lähtökohta toiminnan eteenpäin viemiselle. Oli hyvä miettiä, mikä oli hyvää ja säilyttämisen arvoista, ja mihin suunnattiin jatkossa. Suunnitelmien toivottiin etenevän käytännön toteutukseen. Teehetkien ja muiden suunnitelmien toteuttamiseksi olisi hyvä myös jakaa vastuita ja erilaisia tehtäviä, joihin ihmisten resurssit, aika ja voimat riittäisivät, eikä kuoronjohtajan taakka olisi niin suuri.

6.2.6 Yhteenveto

Toinen tutkimuskysymykseni oli mitä mieltä musiikkiryhmän jäsenet ovat sen toiminnasta? Aineistosta nousi esille, että yhteisöllisyys, rentous ja hyvä olo harjoituksissa oli yhteistyömusiikkiryhmäni jäsenille erityisen tärkeää. Ryhmässä oli solmittu ystävyysuhteita, ja sen jäsenet halusivat edelleen tutustua toisiinsa paremmin. Musiikki, siihen osallistuminen laulaen ja soittaen ja siitä syntyvä ilo sekä sen jakaminen yleisön kanssa koettiin merkittäväksi. Evankeliumin sanoman jakaminen koettiin arvokkaaksi. Laulutekniikan oppiminen ja tavoitteellisuus oli motivoivaa, mutta tärkeämmältä vaikutti se, että ryhmässä sai olla sellainen kuin on ja että kaikille annettiin mahdollisuus olla mukana. Toisaalta tunnistettiin myös rentouden kääntöpuoli, jos keikalle tultiin osallistumatta juurikaan harjoituksiin. Tavoitteellisuuden ja rentouden välille sopivan tasapainon luomiseksi heräsikin ajatus eräänlaisesta projektikohtaisesta työnjaosta; niille, jotka pystyivät harjoittelemaan enemmän, voisi antaa vaikeampia osuuksia laulettavaksi ja ne, joilla aikaa siihen oli vähemmän, voisivat laulaa yksinkertaisempia osioita. Musiikkiryhmän johtaja koettiin taitavaksi ja osaavaksi, erityisesti hän sai kiitosta sallivuudestaan ja kyvystään kuunnella hyvin jäsenten toiveita. Hänen ammattitaitoisuutensa innosti sitoutumaan harjoitteluun. Kehittämistoiveina heräsi ohjelmiston uusiminen joiltain osin, siihen vaikuttaminen ja omien kappaleiden tekeminen

yhdessä tai pienemmällä ryhmällä. Musiikkiryhmän ja sen toiminnan markkinointiin toivottiin enemmän panostusta. Alkaneesta kehittämistyöstä oltiin innoissaan ja sitä haluttiin jatkaa myös tulevaisuudessa vieden tavoitteet konkretian tasolle.

6.3. Millaisia mielikuvia musiikkiryhmän jäsenillä on sen tulevaisuudesta?

Visiopajassa kartoitimme ryhmän arvoja, missiota, musiikkiryhmän jäsenten toiveita, sekä visioimme tulevaisuutta kahden vuoden päähän pajan pitämisestä. Aineistosta nousi seuraavanlaisia teemoja:

Taulukko 3. *Visiopajasta nousseet teemat*

Arvot	Missio	Musiikkiryhmän toiveet	Visio kahden vuoden päähän
<ul style="list-style-type: none"> -Yhteisöllisyys -Turvallisuus -Lempeys -Kehittyminen 	<ul style="list-style-type: none"> -Tunteiden jakaminen -Toisista välittäminen -Rohkea asenne 	<ul style="list-style-type: none"> -Kokoonpano -Yhteisöllisyys -Matka -Esiintymiset 	<ul style="list-style-type: none"> -Tavoitteellinen ja yhteisöllinen toiminta -Rohkea asenne -Yleisö -Kokoonpano -Ulkoasu, ilme

Käsittelen tarkemmin taulukon sisältöä seuraavissa alaluvuissa.

6.3.1 Musiikkiryhmän arvot

Aineistoista nousi esiin neljä arvoihin liittyvää teemaa: yhteisöllisyys, turvallisuus, lempeys ja kehittyminen. Yhteisöllisyyden teemassa keskeisiä esille nousseita asioita olivat yhdessäolon arvostaminen ja toisista välittäminen. Kun mietimme yhdessä sanoja kiteyttämään arvoja, eräs musiikkiryhmän jäsen kuvaili:

“Se, et me yhdessä luodaan se musiikki” (Osallistuja K, 2023)

Jakamisen ja osallisuuden kokemukset yhteenkuuluvuuden ja me-hengen luojana koettiin tärkeiksi. Eräs osallistuja kertoi työyhteisön puuttuessa hakevansa paikkaa, johon kuuluu ja kuvaili musiikkiryhmän olevan hänelle ikään kuin yksinäisyyden vastakohta. Arvokasta oli, että ryhmässä sai olla omana itsenään ja oppia, laulaa ja kasvaa niin yksilönä kuin yhdessä ryhmän muiden jäsenten kanssa.

“Yhteys... Kun oon ollut täällä niin kauankin, niin yhdessä kasvaminen musiikkiryhmän jäsenenä ja ihmisenä myös..Ja sit sellainen vapaus olla oma itsensä, musta jokainen täällä tuntuu olevan sellainen, että sen ei tarvi näytellä jotain roolia tai semmosta, että jokainen saa olla sellainen kuin on – yksilöllisyys.” (Osallistuja F, 2023)

Se liittyi myös turvallisuuden tunteeseen, oli tärkeää voida luottaa muihin ja ryhmässä koettiin “kodikkuuden tuntua”, mitä haluttiin vaalia. Musiikkiryhmää kuvailtiin vähän kuin eräänlaiseksi suureksi perheeksi tai suvuksi, josta voi välillä olla pois, mutta johon voi aina palata eikä paikkaansa ryhmässä ollut joutunut menettämään. Salliva asenne, rentous ja asioiden tekeminen “ilon kautta” oli tärkeää. Vaikka joskus joku tekisikin virheitä, niihin ei takerruttu. Ryhmä koettiin paikkana, jossa pystyi hellittämään arjen paineista.

“Ja sit semmoinen... Armollisuus – mutta en mä nyt tiedä, onko se vähän liian juhlava sana. Mut siis että tääl ei ihan niin oo pilkunviilaamista. Että ei niinku vahdita haukkana päämääriä tai jotenkin... Saa olla väsynyt ja epävireessä.” (Osallistuja L, 2023)

Musiikkiryhmässä olemista kuvailtiin hoitavaksi ja voimaannuttavaksi, sen sijaan, että se olisi ollut energiaa vievää. Useimmat kuvailivat sitä, kuinka harjoituksista lähtiessä oli todella virkistynyt ja hyvä olo, vaikka sinne mennessä olisi ollut kuinka väsynyt. Koettiin myös, että tuota iloa ja hyvinvointia voitiin jakaa kuulijoille. Musiikki nostettiin arvoksi itsessään – harrastuksessa oltiin rakkaudesta musiikkiin, esiintymiseen ja yhteismusisointi soittajien kanssa ja luottamus myös bändiin koettiin huikeaksi. Näissä asioissa kehittyminen ja musiikin esittäminen parhaalla mahdollisella tavalla koettiin tärkeäksi. Eräs osallistuja kuvasi, kuinka musiikkiryhmä kykeni luottamaan sen säestäjiin kuin kallioon. Erinomaisiksi koetut säestäjät osasivat kappaleet aina, vaikka itse ei kaikkea osaisikaan. Ja toisaalta jos laulajana jotain ei osannut, niin sitä opeteltiin kärsivällisesti ja lempeällä asenteella.

Avarakatseinen ja rohkea lähestyminen elämään olivat myös ryhmän arvoja. Tämä näkyi muun muassa vastaanottavassa asenteessa uusia jäseniä kohtaan. Yksi osallistuja kertoi, kuinka hänet oli pyydetty mukaan musiikkiryhmän toimintaan kirkonpenkiltä jumalanpalveluksen lopussa, ja edessä istuva oli virsien laulamisen jälkeen kääntynyt ja kysynyt iloisesti, milloin tämä osallistuja voisi liittyä musiikkiryhmään.

”Vastaanottavuus, ku aattelee, et täs on pitkä historia ja kyl tää silti ottaa uudet mukaan. Sä et tunne olevasi ulkopuolinen, vaikket olis ollutkaan täällä vajaa 16 vuotta.” (Osallistuja I,, 2023)

Myös kansainvälisyys oli tärkeää. Se näkyi esimerkiksi musiikkiryhmän ohjelmistossa ja esityksissä. Kappaleita oli valikoitu eri puolilta maailmaa ja niitä esitettiin useilla eri kielillä. Kansainvälistä ohjelmistoa esitettiin esimerkiksi kansainvälisissä messuissa sekä joululaulukonserteissa. Musiikkiryhmäläiset toivoivat, että se voisi osaltaan madaltaa kynnystä myös sellaisten ihmisten osallistumiselle tilaisuuksiin, jotka puhuivat äidinkielenään jotain muuta kuin suomea.

6.3.2 Missio

Musiikkiryhmän missio painottui selvästi tunteiden jakamisen ja toisista välittämisen ympärille. Tavoitteena oli laulun ilon kautta jakaa hyvää, toivoa, lohtua, iloa ja myös herättää kuulijassa noita tunteita.

”Niin mun mielestä tuo toivon jakaminen ja välittäminen on nykymaailmassa todella tärkeitä, kun on kaikkia epävarmuuksia.”(Osallistuja K, 2023)

Tunteiden välittämiseen liittyen heräsi keskustelua myös siitä, että musiikkiryhmä toivoi voivansa osoittaa sellaisille, jotka eivät tienneet evankelisluterilaisesta kirkosta kovin paljoa, ettei se ollut mikään ”tiukkapipoinen tai synkkä seurakunta”, vaan että siinä lauloi iloisena ihan tavallisia ihmisiä.

”On tietynlainen missio... Että me ollaan kuitenkin sellaisia ennakkoluuloja ja odotuksia rikkovia.” (Osallistuja H, 2023)

Missioksi valikoitui myös ennakkoluulottomuus ja sellaisen asenteen välittäminen, että kaikki tunteet ovat sallittuja. Vaikkei kaikista kappaleista välittyisikään iloa, niin myös surullisten laulujen koettiin olevan hoitavia tunteiden jakamisen kautta

”Laulut on niin kuin lohtu.” (Osallistuja P, 2023)

Kansainvälisyys ja rohkeus nousi missiossakin jälleen esille. Ryhmä tarttui reippaasti esimerkiksi maailmanmusiikin kappaleisiin, joissa saatettiin laulaa hyvinkin korkealta ja kovaa. Ajateltiin, että ne saattaisivat olla ehkä vain tuttuihin virsiin tottuneille vähän erikoisiakin, mutta niitäkin laulettiin ilolla. Ryhmä oli

myös opetellut kappaleita esimerkiksi unkarin kielellä ja esittänyt niitä Unkarissa, mikä koettiin myös rohkeaksi.

Kansainvälisyyden teemaan liittyen ehdottiin missiota kuvaamaan lausetta "Jotta maailma täytyisi laululla". Myös kristinusko koettiin tärkeäksi sisällyttää missioon, koska se oli alunperin olemassa sen vuoksi.

"Kun mä aattelen sellaisia niin kuin kantavia voimia elämässä, myös tässä musiikkiryhmässä, niin usko, toivo ja rakkaus. Et niin kuin miten niitä voi ylläpitää täällä. Et sitä voi sit jakaa meidän keikoilla." (Osallistuja I, 2023)

Ryhmässä keskustelu tuntui olevan runsasta, mutta monista asioista hyvin samanmielistä.

6.3.3 Musiikkiryhmän toiveet

Kokoonpanon kehittämisen suhteen toivottiin, että löydettäisiin uusia jäseniä, etenkin uusia laulajia, jotta saataisiin kokoon neliääninen kuoro. Haaveena oli myös löytää komppikitaristi. Taitojen kehittämisen suhteen toivottiin, että kuoro kehittyisi a cappella-laulamisessa ja stemmoissa. Haaveiltiin myös yhteisproduktiosta toisen musiikkiryhmän tai tanssiryhmän kanssa. Lisäksi toivottiin, että kun joitakin lauluja ja kokonaisuuksia oltiin harjoiteltu, voisi niitä esittää useammin.

Runsaasti toiveita liittyi myös yhteisöllisyyteen ja sen vahvistamiseen. Toivottiin, että kaikki saisivat olla terveitä, musiikkiryhmästä saisi ystäviä, suhteet syvenisivät, että mahdollisimman monet jatkaisivat harrastuksen parissa myös tulevaisuudessa ja musiikkiryhmässä säilyisi hyvä meininki. Ideoitiin myös teejatkot harjoitusten jälkeen. Musiikkiryhmän yhteinen esiintymismatka ulkomaille nousi usein esille toiveissa. Lisäksi toivottiin, että musiikkiryhmä voisi

esiintyä vanhuksille laitoksissa. Haaveena oli myös, että musiikkiryhmä välittäisi musiikin kautta evankeliumin sanomaa ja toisi “valoa pimenevään maailmaan”.

Näitä toiveita lähdettiin pajassa yhteisöllisesti kehittämään “Brainwriting”-menetelmän avulla. Näin ne rikastuivat koko ryhmän jatkokehittelyideoista, jotka jaoin visiopajan jälkeen musiikkiryhmälle itselleen käyttöön. Ne tarjosivatkin hyvän lähtökohdan myöhemmin pidettävälle “Strategia”-pajalle, jossa toiveet sekä niihin liittyvät jatkokehittelyideat luettiin vielä muille musiikkiryhmän jäsenille, ja asetettiin “Tiekartalle”.

6.3.4 Visio kahden vuoden päähän

Visioidessa tulevaisuuden unelmien musiikkiryhmän harjoituksia, ryhmä kuvasi siellä olevan paljon aktiivista osallistumista yhteisölliseen ja tavoitteelliseen toimintaan, mitä kuvailtiin myös esimerkiksi sanalla “pöhinä”.

”Sit meil oli bändi, oli ollu jo harjoituksissa aikaisemmin siellä kirkolla ja sitten kööri tuli sinne ja sit se kaikki laitettiin yhteen. Meitä oli valtavasti siellä eri ikäisiä tyyppejä tekemässä ja kantamassa kortensa kekoon. Jollain oli joku tämmöinen visiointijuttu menossa kanssa ja suunnitteli jotain, että ´Joo, tässä me organisoidaan koko porukalle täällä juttuja´.” (Osallistuja M, 2023)

Toiminta oli myös yleisöä osallistavaa. Mukana oli eri ikäisiä, myös junioreita. Unelmien harjoituksissa tehtiin visiointia ja organisointia sekä projekteja pop-up henkisesti. Visioitiin myös hyväntekeväisyydestä vanhustyön parissa. Eräs osallistuja kertoi tekevänsä vapaaehtoistyötä ulkoiluttamalla vanhuksia, työntäen heidän pyörätuoleja ja jutellen samalla heidän kanssaan. Hänelle heräsi idea siitä, jos musiikkiryhmä voisi käydä ulkoiluttamassa vanhuksia ja laulamassa heille samalla ryhmän ohjelmistoa. Vanhukset voitaisiin työntää vaikka jollekin aukiolle piiriin, ryhmä voisi laulaa joko heidän edessään tai ympärillä. Tähän liittyen heräsi ehdotuksia ryhmän omasta vanhainkotitiimistä,

johon voisi osallistua sellaiset, joilla aika siihen riitti. Ettei tulisi ylimääräistä kuormitusta tai syyllisyyttä niille, joilla oli aikaa vain musiikkiryhmän normaaleihin harjoituksille.

Unelmien toiminnassa projekteihin sai osallistua ryhmässä omien voimavarojen mukaan, kotona sai halutessaan harjoitella enemmän, mutta sitä ei edellytetty kaikilta jäseniltä. Heräsi ajatus myös musiikkiryhmän kehittymisestä kolmella tasolla, joka muotoiltiin ja kiteytettiin keskustelun aikana paperille seuraavanlaisesti:

1. Musiikkiryhmänä: jäsenet voisivat käydä pienryhminä yhteisillä laulutunneilla.
2. Yhteisönä: olisi enemmän lämpöä ja aktiivisuutta
3. Ulospäin antamisessa: hyväntekeväisyyskeikoilla esimerkiksi vankiloissa ja hoivakodeissa

”Me ollaan opittu antamaan vielä enemmän itsestämme. Me ollaan käyty esiintymässä vankiloissa ja meillä on hirvuisen lista, mihin me halutaan laululla tuoda hyvää. Kaikessa siinä, mitä me ollaan annettu tähän asti, me ollaan kehitytty valtavasti.” (Osallistuja E, 2023)

Unelmien tulevaisuuden musiikkiryhmäharjoituksissa kahden vuoden päässä tunnelmaa kuvailtiin vapaaksi ja rennoksi. Tämä nousi esiin keskustelussa myös muutoinkin tärkeäksi aiheeksi, sillä toivottiin, että vaikka kaikenlaisia ideoita herää ja ihmiset innostuvat organisoimaan, niin olisi tärkeää arvostaa sitä, mitä ryhmällä jo nyt on – on hyvä näin.

”Mutta hei! Mulle tuli sellainen fiilis, että... Tai kun mietin, että meillä on tosi ihana, hyvä musiikkiryhmä. Että ei pidä lähteä niin kuin liikaa muuttamaan. Kun puhuttiin tuosta, että tää on rento ja semmoinen, että joskus voi olla poissa ja aina voi tulla takaisin. Ja vaikka mitä tapahtuu muualla, niin meidän musiikkiryhmä on ja pysyy. Ja tänne voi tulla. Niin mulle tuli mieleen niin kuin siinä yhdessä laulussa on, että ´on hyvä näin, en pyydä lisää´. Että niin kuin, myös tää, mitä meillä on, niin se on arvokasta ja pitää säilyttää”.
(Osallistuja I, 2023)

Huomautettiin, että uudistaessa ei saisi turhaan alkaa sättimään ja ruoskimaan vanhaa. Oli paljon asioita, joista koettiin, ettei niitä saisi rikkoa. Olisi tärkeää vaalia sitä, että osallistua saisi omien voimien mukaan ja olisi myös tärkeää muistaa, että kyseessä ei ole ammattimusiikkiryhmä.

“ Jos musiikkiryhmästä tulee tosi kunnianhimoinen, niin kriittisyys sitä vierustoveria kohtaan kasvaa. Niin sitten ei oo enää kivaa olla kenelläkään.”

(Osallistuja B, 2023)

Tulevaisuusvisiossa nähtiin myös, että omasta esiintymisestä tunnettiin ylpeyttä, sillä laulamissa oltiin taitavia, kuoro oli soinut kauniisti yhteen ja ihan vireessä. Visiossa tupa oli täynnä. Oli kuviteltu esiintymistilannetta, jossa yleisöä oli paikalla runsaasti, paikalla oli upea bändi ja musiikkiryhmän kokoonpano oli iso. Monelle oli herännyt myös ajatus yhtenäisestä esiintymisasusta.

”No siis, kyl mun mielestä tuohon liittyy myös se, että me ollaan valittu joku ihana esiintymisasu meille. Meil on siis oma ilme. Ja sit se on ehkä vielä vähän hakusessa... Mutta, nyt kun meillä näitä mietitään, niin meille varmaan tulee sellainen yhteinen käsitys siitä, mitä me halutaan. Ja minkälaista energiaa me halutaan antaa ulospäin. Niin sit se mun mielestä näkyy siitä ja se näkyy meidän toiminnasta.” (Osallistuja K, 2023)

Musiikkiryhmässä oli siis tehty myös tietoista brändityötä.

6.3.5 Yhteenveto

Kolmas tutkimuskysymykseni oli, millaisia mielikuvia musiikkiryhmän jäsenillä on sen tulevaisuudesta? Visio-työpajasta keräämäni aineiston valossa sen toimintaa ohjaavista arvoista nousi esiin erityisesti neljä teemaa, jotka olivat yhteisöllisyys, lempeys, turvallisuus, kehittyminen ja kansainvälisyys. Koettiin tärkeäksi pitää yllä sallivaa ilmapiiriä ja olla rohkeita ja avarakatseisia. Ryhmän missio kiteytyi myös toisista välittämisen ja tunteiden jakamisen teemoihin.

Musiikin kautta haluttiin jakaa iloa ja hyvää oloa, mutta myös tarjota tilaa ja ymmärrystä vaikeammillekin tunteille, kuten surulle. Evankelisluterilaisen kirkon perinteisten hyveiden; uskon, toivon ja rakkauden, jakaminen oli osa missiota. Visiopajassa heränneet musiikkiryhmän toiveet kehittämistyön suhteen liittyivät osin myös yhteisöllisyyteen, sen vahvistamiseen ja vaalimiseen. Ideoitiin esimerkiksi tee-jatkot harjoitusten jälkeen ja matka ulkomaille. Lisäksi toivottiin, että musiikkiryhmä voisi tehdä hyväntekeväisyyskonsertteja. Musiikkiryhmään kaivattiin uusia jäseniä, jotta kokoon saataisiin neljäääninen kuoro. Kokoonpanon suhteen toivottiin myös löytyvän komppikitaristi. A cappella laulussa sekä stemmojen laulamissa haluttiin kehittyä ja yhteisproduktioita muiden ryhmien kanssa toivottiin. Huolellisesti harjoiteltuja kappaleita ja ohjelmistokokonaisuuksia toivottiin voivan esittää useammin.

Kahden vuoden päähän visioitu unelmien musiikkiryhmän toiminta oli tavoitteellista, osallistavaa ja yhteisöllistä. Toiminnassa myös yleisö oli enemmän mukana ja mukana oli eri ikäisiä. Harjoituksissa tehtiin workshoppeja liittyen esimerkiksi projektien organisointiin tai uusien taitojen opetteluun. Hyväntekeväisyyttä toteutettiin esimerkiksi hoivakodeissa ja vankiloissa. Musiikkiryhmän esityksistä tunnettiin ylpeyttä, koska ne sujuivat hienosti, kokoonpano oli iso ja yleisöä oli paikalla runsaasti. Musiikkiryhmällä oli myös harkittu ilme, yhdenmukaiset esiintymisasut ja oma logo. Kaikista kehitysaskelista huolimatta musiikkiryhmän rentous ja mukava ilmapiiri säilyi myös tulevaisuudessa.

6.4 Mitä kehittämisessä on huomioitava?

Pidin musiikkiryhmän jäsenille kestoaltaan tunnin mittaisen strategiapajan normaalien viikottaisten harjoitusten jälkeen 27.9.2023. Tarkoituksena oli jatkaa kehittämistyöskentelyä pari viikkoa aikaisemmin aloitetun visiopajan pohjalta ja viimeistellä visiointipajan pohjalta hahmoteltuja suuntaviivoja selkeämmäksi

suunnitelmaksi, jonka pohjalta edetä kohti konkretiaa ja tavoitteiden toteuttamista.

6.4.1 Strategiapajan valmistelu

Ennen työpajan toteuttamista 18.9. olin käynyt visiopajan jälkeen keskustelun musiikkiryhmän johtajan kanssa siitä, millaisia asioita hän pitäisi tärkeinä ja itselleen hyödyllisinä työkaluina suunnitelmien eteenpäin viemiseksi. Häneltä heräsi toive siitä, että keskittyisimme luomaan työjaon ja hahmottelisimme seuraavia askeleita. Näitä varten menetelmiksi valikoituivat toimenpidematriisi sekä tiekartta. Sovimme työpajan nimeksi "Strategiapaja".

Aiemmin pidetystä visiopajasta oli herännyt paljon uusia kehittämisideoita, jotta niistä voitaisiin yhteisöllisesti valita ne, joihin ensisijaisesti keskittyisimme työnjaossa ja tiekartassa, valitsin hieman sovelletun version kolmeen pisteen menetelmästä ja strategiapajan loppuun palautteen keräämiseen käsimerkkipalautteen. Nämä menetelmät löysin Piritta Kantojärven kirjasta "Fasilitointi luo uutta – Menesty ryhmän vetäjänä" (Talentum Media Oy, 2012).

Strategiapajasta ilmoitin 22.9.2023 etukäteen musiikkiryhmän jäsenille sen sisäisen viestintäkanavan, WhatsAppin kautta. Musiikkiryhmän harjoituksiin osallistuminen oli mahdollista ilman, että jäi niiden jälkeen osallistumaan strategiatyöskentelyyn työpajassa. Keräsin työpajasta aineistoa kirjoittamalla strategiapajan jälkeen muistiinpanoja tutkimuspäiväkirjaan, jonka tukemana kirjoitin strategiapajaa koskevan tulosluvun.

Tilassa oli tarjolla pientä iltapalaa ja olin asetellut valmistamani materiaalit esille, jotta aloitus onnistuisi mahdollisimman sujuvasti harjoitusten jälkeen. Kanssani jäi työskentelemään 12 musiikkiryhmän jäsentä. Kerroin työpajan alussa osallistumisen siihen olevan vapaaehtoista, kertosin turvallisen tilan säännöt sekä jaoin tutkimusinformaatiot ja -lupalomakkeet osallistujille. Suurin osa

ryhmästä, yhteensä kahdeksan informanttia, oli ollut mukana myös visiopajassa ja uusia kehittämishankkeeseen osallistujia oli siis neljä. Samalla, kun halukkaat nauttivat teetä ja pullaa, oli uusilla tutkimukseen osallistujilla aikaa tutustua lomakkeisiin ja allekirjoittaa tutkimuslupalomakkeet. Selostin mitä työpajassa oltiin tultu tekemään.

Aivan pajan alkuun ohjasin ryhmälle pienen rentoutuksen, pyysin osallistujia laittamaan silmänsä kiinni ja kuulostelevaan omaa oloaan. Ja erityisesti käymään pienen pohdinnan mielessään siitä, miltä omat voimavarat tuntuivat tällaisena hetkenä, keskellä viikkoa mahdollisen työpäivän sekä musiikkiryhmän harjoitusten jälkeen ja pyysin osallistujia muistamaan tämän olotilansa osallistuessaan strategian suunnitteluun työpajassa. Usein arvio omista voimavaroista ja aikatauluista tulevaisuuden suhteen on toiveikkaan positiivinen, joka voi joskus johtaa liiallisiin tehtävien kerryttämiseen ainakin itselläni. Halusin näin koittaa vahvistaa osallistujien arviota omista rajoistaan uusia vapaaehtoistehtäviä valitessa, tarjota pienen hengähdystauon harjoitusten jälkeen ja tilaisuuden orientoitua harjoitusten jälkeen hieman erilaiseen työskentelyyn.

Aloitin kertomalla ryhmälle, mitä olimme saaneet aikaiseksi visiopajassa. Asettelin tilaan yhdessä ryhmän kanssa pohditut arvot, mission ja vision. Olin kirjoittanut niistä koosteet ja visualisoinut niitä hieman maalaamalla ne suurille papereille. Arvoja edusti symbolina sydän, missiota aurinko ja tulevaisuuden visiota pyrstötähti, tekstit oli aseteltu näiden suurien maalattujen symbolien sisälle. Kävimme nuo materiaalit läpi siten, että luin ne ääneen ja niistä oli mahdollista vielä hieman keskustella. Kysyin, sopivatko arvot, missio ja visio kaikille, oliko jotakin täydennettävää. Arvot, missio ja visio vaikuttivat keskustelun perusteella sopivan kaikille, ja missioon tuli eräältä uudelta osallistujalta vielä lisäys "Musiikin ilo".

6.4.2 Kehitysideoiden pisteytys

Tämän jälkeen etenimme työskentelyssä visiopajassa heränneiden kehitysideoiden pisteytykseen. Tarkoituksena oli pisteytyksen kautta priorisoida kehitysideat, ja siten valikoida tärkeimmät kehityskohteet ja toimenpiteet jatkotyöhön.

Olin visiopajan jälkeen kirjannut kehitysideat ylös ja koonnut ne teemoittain. Teemat olivat "Matka", "Yhteisöllisyys" ja "Produktio". Näiden teemojen mukaisesti olin asettanut kehitysideat kolmelle suurelle paperille, joille olin maalannut kehitysideoiden visuaaliseksi symboliksi pilviä. Asettelin nuo paperit eri puolille tilaan pöydille. Annoin jokaiselle osallistujalle kolme paperista leikattua kukkaa, jotka edustivat tässä kolmea pistettä. Osallistujat saivat kiertää jokaisen pilvistön luona ja asettaa aina yhden paperikukan sen idean kohdalle, joka tuntui itsestä eniten innostavalta idealta. Tämän tehtävän tarkoitus oli antaa osallistujille rauhassa tilaa kuulostella omaa motivaatiotaan ja samalla kartoittaa sitä, mikä ryhmää inspiroi ja sytytti. Näin saimme myös yhteisen kuvan siitä, mikä kehittämisessä oli tärkeää ja kävimme siitä yhdessä keskustelua. Tässä kohtaa heräsi myös joitakin uusia ideoita, kuten idea Jazzmessusta, josta toimenpidematriisiin kirjatun produktioryhmän oli määrä ottaa kappia. Toimenpidematriisiin valikoituikin lopulta kolme eniten kukkaa saanutta teemaa siinä järjestyksessä, että eniten kukkia saanut teema oli toimenpidematriisissa ylimpänä. Ylimpänä teemoista oli "Produktio", sitten "Yhteisöllisyys" ja sen jälkeen "Matka". "Produktio"- teema sisälsi ideoita yhteistyöprojekteihin, esimerkiksi poikkitaiteellisten projektien, kuten yhteistyön tanssiryhmän tai toisen musiikkiryhmän kanssa, innostavien lauluteknisten uusien haasteiden, kuten a cappella-laulun opetteluun järjestymisen pohtimista, uusien jäsenten hankkimisen edistämistä projektikohtaisesti, kohdennettujen esitysten sekä hyväntekeväisyyskonserttien järjestämisessä auttamista.

“Yhteisöllisyys”- teema sisälsi tehetkien organisoimisen lisäksi yhteisten kohtaamisten, esimerkiksi leirien ja tutustumisleikkien järjestelyissä auttamista ja muutoinkin sellaisten hetkien ideoimista, joissa olisi tilaisuuksia vapaamuotoiselle kohtaamiselle musiikkiryhmän kannustavan, mukavan, avoimen ja reilun tunnelman ylläpitämiseksi.

“Matka” -teema sisälsi musiikkiryhmän yhteisen ulkomaanmatkan suunnittelua, johon sisältyi muun muassa käytännön järjestelyjen, kuten aikataulujen, lentojen sekä hotellien selvittämistä sekä kohdemaassa toimivan musiikkiryhmän kanssa yhteydenpito vierailun ja yhteistyön järjestämiseksi.

6.4.3 Toimenpidematriisin laatiminen

Toimenpidematriisin laatimisen tarkoitus oli fasilitoida toiminnan jalkauttamista. Tavoitteena oli pohtia yhteisöllisesti toiminnan kehittämisen rakennetta, työnjakoa ja aikataulua. Toimenpidematriisi oli muodoltaan taulukko, jossa oli kuusi saraketta otsikoilla “Toimenpide” “Kuka tekee”, “Tarvittavat resurssit & päätökset”, “Tavoiteltava lopputulos”, “Aikataulu” sekä “Seuranta ja viestintä”. Nämä sarakkeet täyttämällä saimme luotua ryhmät, joiden tehtävänä oli alkaa edistää valittuja toimenpiteitä. Ryhmissä voitiin niiden muodostuttua tehdä toimenpidekohtaisesti esimerkiksi SWOT-analyysiä tai muunlaista jatkojalostusta. Ryhmät saivat käyttöönsä teemoja käsittelevät visiopajassa luodut kehitysidea-materiaalit sekä kirjatut arvot, mission sekä vision käyttöönsä ja heillä oli näin sovitut raamit toiminnan edistämistä varten.

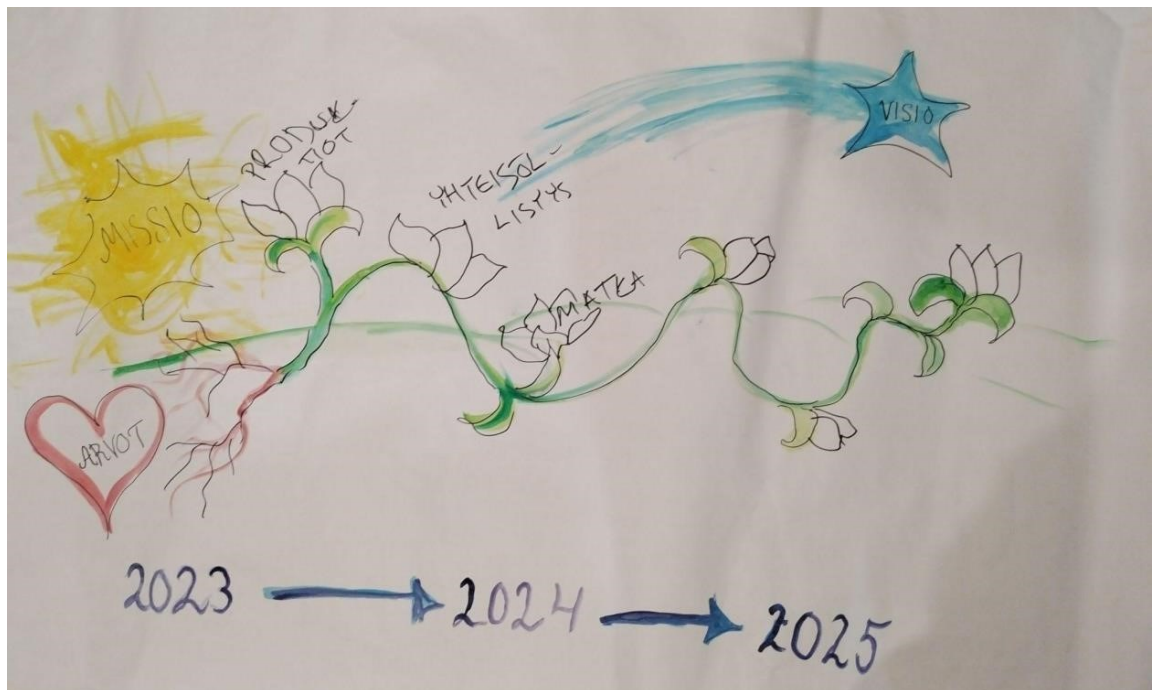
Tässä kohden kävimme keskustelua myös siitä, että koska kaikki perustuu vapaaehtoisuuteen, niin jos jokin muodostuneista ryhmistä ei ehdi tai jaksaa edistää asioita kehitysideoiden suhteen, niin se on ok. Rentous oli ryhmän arvoissa ja tarkoituksenamme oli kehittää ryhmän arvojen mukaista toimintaa. Kaikki pienikin panostus, mitä jaksettaisiin musiikkiryhmän asioiden edistämiseksi tehdä, otettaisiin ilolla ja kiitollisuudella vastaan, eikä toimenpidematriisin ryhmiin liittyminen tarkoittaisi sitä, että jäsenten aktiivisuutta alettaisiin “kyttäämään”.

Taulukko 4 Toimenpidematriisi

Toimenpide	Kuka tekee	Tarvittavat resurssit & päätökset	Tavoiteltava lopputulos	Aikataulu	Seuranta ja viestintä
Produktio	Osallistuja 1 Osallistuja 2	Musiikkiryhmän johtajalta luvat	Toteutus	Liukuva	Whatsapp, kokous, etänä Zoom
Yhteisöllisyys	Osallistuja 3 Osallistuja 4 Osallistuja 5	Avain, treenien yhteydessä, tarjoilut, tiedot allergioista	Opittaisiin tuntemaan toisemme, hengellisyys	Liukuva	Whatsapp, Messenger
Matka	Osallistuja 3 Osallistuja 4	Rahoitus, aikataulut, työnjako	Yhteisöllisyys, matka, ilon jakaminen	Syksy -24	Whatsapp, palaverit

Tämän jälkeen laadimme yhdessä tiekartan vision toteuttamiseksi. Asettelimme toimenpiteet, siis kehitysidea- teemat aikajanelle. Sovimme myös, että mahdollisesti jatkossa herääviä pienempiä tavoitteita tiekartalle voitaisiin täydentää myöhemmin. Musiikkiryhmän yhteinen matka tuntui sopivan konkreettiselta tavoitteelta asettaa kahden vuoden päähän. Se tuki myös muita tavoitteita, kuten produktioita ja yhteisöllisyyttä. Ryhmälle hahmottui askelmerkkejä, joita seurata kohti visiota. Erilaiset musiikkiproduktiot lisäisivät ryhmän taitoja ja yhteisöllisyyttä. Teehetket musiikkiryhmän harjoitusten jälkeen tukivat ystävyysuhteiden syventämisen lisäksi myös kehittämistyötä jatkossa, kun aikaa yhteiselle keskustelulle olisi harjoitusten jälkeen enemmän. Yhteinen musiikkiryhmän matka ulkomaille tarjosi motivaatiota ryhmän monipuolisten taitojen hyödyntämiseksi erilaisin luovin tavoin varojen keräämiseksi. Ideoitiin esimerkiksi musiikkiryhmän konserttien ohessa pidettäviä myyjäisiä, joihin kukin valmistaisi tuotteita omien taitojensa mukaan. Myyjäistuotteita keksittiin

valmistaa myös yhteisesti seurakunnan tiloissa myyjäisiä varten. Tällaisia tuotteita olivat esimerkiksi sytykeruusut ja ovikranssit. Näiden valmistamisen merkeissä musiikkiryhmän jäseniin tulisi tutustuttua myös paremmin ja ihmisten jakamat tiedot taidoista toivat heistä erilaisia puolia esiin ja paljastivat mahdollisesti musiikin lisäksi muita yhteisiä kiinnostuksen kohteita.

Kuva 1. Tiekartta vision toteuttamiseksi.

Koska aikataulu oli tiukka ja kello oli jo paljon ihmisten arki-iltana, keräsin lopuksi nopean käsimerkkipalautteen siitä, oliko strategiapaja osallistujien mielestä hyvä vai huono. Kerroin myös, että palautetta sai antaa minulle myös sähköpostilla tai eri tavoin myöhemminkin ja hihasta sai tulla myös jatkossa nykäisemään ja kertomaan, millaisia tunteita ja ajatuksia kehittämishankkeesta heräsi. Kaikki osallistajat nostivat tässä kohden peukun pystyyn.

6.4.5 Yhteenveto

Neljäs tutkimukseni alakysymys oli mitä kehittämisessä on huomioitava? Strategiapajassa musiikkiryhmä päätti pyrkiä toteuttamaan kaikkia visiopajassa syntyneitä ideoita pikkuhiljaa tulevaisuudessa, suhtautuen niihin avoimella asenteella ja antaen sellaisten asioiden jäädä sivummalle, joihin ei löytyisi resursseja kunnioittaen näin vapaaehtoistoiminnan periaatteita ja ryhmän arvoja, joihin oli kirjattu myös rento ja salliva asenne. Tiekartalle asetettiin konkreettiseksi tavoitteiksi kohti vision toteuttamista musiikkiryhmän yhteinen ulkomaanmatka, jonka alustavaksi aikatauluksi päätettiin 2024. Yhteisöllisyyteen liittyvät tavoitteet kuten teehetket palvelivat myös kehitysideoiden toteuttamista tarjoten luontevan ajan ja paikan keskustelulle.

Konkreettisia ideoita varainkeruuseen olivat myyjäiset, jotka samalla toteuttivat yhteisöllisyyden tavoitteita tarjotessaan mahdollisuuksia ystävyysuhteiden syventämiseen myös musiikkiharjoitusten ulkopuolella. Matka motivoi myös harjoittelemaan musiikillisia taitoja, sillä se tarjosi mahdollisuuden esiintyä ulkomailla ja toteuttaa yhteistyötä paikallisen kuoron kanssa. Pajassa löydettiin toimenpiteisiin sitoutuneita vapaaehtoisia, jotka alkaisivat edistämään toimenpiteiden toteuttamista. Heidän yhteydenpitovälineikseen sovittiin ryhmäkohtaisesti jäsenille parhaiten sopivat, joita olivat esimerkiksi Whatsupp, Messenger ja etäpalaverit Zoomissa. He kommunikoisivat myös musiikkiryhmän johtajan kanssa tarvittavista luvista ja toimenpidekohtaisesti selvittäisivät tärkeitä asioita, kuten esimerkiksi allergioita tai aikatauluja.

6.5 Kehittämistyön keskeiset huomiot

Tutkimuksen alakysymysten kautta vastaukseksi tutkimukseni pääkysymykseen, eli siihen, kuinka musiikkiryhmän toimintaa voitaisiin kehittää suunnitellen toiminnan strategiaa yhteisöä kuunnellen, nousi seuraavia asioita;

Ensimmäisen alakysymyksen ”Millaisia toimenpiteitä muissa musiikkiryhmissä on tehty?” keräämäni aineiston pohjalta voidaan nähdä, että musiikkiryhmän toiminnasta viestimiseen tulee panostaa enemmän, jotta se voisi tavoittaa yleisönsä parhaalla mahdollisella tavalla. Ryhmän arvojen, mission ja vision kirkastaminen auttaa rakentamaan mielikuvaa ryhmän brändistä; miksi se on olemassa, mitä se tekee ja miten se on olemassa? (Almamedia, n.d.) Ryhmän rekrytointiin olisi hyvä keskittyä myös enemmän, mitä huolellinen toiminnasta viestiminen tukee. Toisen alakysymyksen, mitä mieltä musiikkiryhmän jäsenet ovat sen toiminnasta, tiimoilta kerätyn tutkimusaineiston valossa musiikkiryhmä halusi kehittää toimintaansa yhteisöllisesti avointa ja reilua tunnelmaa vaalien. Ryhmälle sopii hyvin osallistavat keinot ratkaista ongelmia ja ohjata tiimityötä.

Kolmannen tutkimuskysymyksen ”millaisia mielikuvia musiikkiryhmän jäsenillä on sen tulevaisuudesta?” tuottaman tiedon perusteella ryhmä halusi tulevaisuudessa tehdä monipuolisia projekteja, joissa toiminta ja sen suunnittelu oli koko ryhmää, mutta myös yleisöä eri tavoin osallistavaa. Kehittämisessä olisi vastausten perusteella hyvä keskittyä ainakin markkinointiin, ystävyys-suhteiden syvenemiseen, erilaisiin musiikillisiin projekteihin, hyväntekeväisyyteen, ohjelmistoon ja kokoonpanon rekrytointiin. Kehittämistyötä voisi jatkaa tulevaisuudessa fasilitoiden ja ryhmän ideoita hyödyntäen pyrkiä pikkuhiljaa tavoitteita kohden.

Neljännän alakysymyksen ”mitä kehittämisessä on huomioitava” tutkimuksen tiimoilta nousseiden huomioiden perusteella toiminnassa on tärkeää kunnioittaa ryhmän arvoja, jossa ryhmän rento, välittävä ja avoin yhdessäolo on keskiössä. Toimintaan on tärkeää voida tulla mukaan mahdollisimman matalalla kynnyksellä tai osallistua halutessaan vain musiikkiryhmän perustoimintaan, johon kuuluvat ryhmän viikottaiset lauluharjoitukset ja esiintyminen. Kehittämistoiminnan edistämistä voidaan tarkastella ideoinnille, arvioinnille ja vapaalle keskustelulle varatulla ajalla viikottaisten harjoitusten jälkeen ja kehittämistoimintaa teemakohtaisesti edistetään niihin sitoutuneiden

vapaaehtoisten voimin yhteistyössä musiikkiryhmän johtajan sekä muiden projektikohtaisesti asioita koskettavien henkilöiden kanssa.

7 Kehitysehdotukset

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on ollut kehittää vapaaehtoisista koostuvan seurakunnan musiikkiryhmän toimintaa harrastajalähtöisesti. Musiikkiryhmän arvoja, missiota ja visiota kirkastamalla tarkoitus on rakentaa ryhmän dialogia ruokkien yhteinen kehittämisprosessi.

Työn tuloksena selvisi se, millaisissa asioissa toimintaa voitaisiin kehittää ja mikä motivoi ryhmän jäseniä sisäisesti sekä keinot näiden kehittämiseksi.

Seuraavaksi esittelen opinnäytetyön pohjalta laatimani kehittämissuositukset.

Uskon kehittämissuositusten lisäävän ryhmän yhteisöllisyyttä ja tarjoavan tilaisuuksia tulla matalalla kynnyksellä mukaan toimintaan monin eri tavoin oman toimintakyvyn mukaan. Kirkko on esimerkiksi monille vanhuksille tärkeä kohtaamispaikka ja sosiaalinen toiminta on tärkeää hyvinvoinnin ylläpitämiselle. Iloa saattaa tuottaa osallistuminen myös vain musiikkiryhmän seuraamiseen, sillä kulttuuritapahtumiin osallistuminen voi vähentää yksinäisyyden kokemuksia.

Luovassa ikääntymisessä taide ja kulttuuri välittävät hyvinvointiin liittyviä merkityksiä ja vaikutuksia. Holistiseen ja hermeneuttiseen todellisuus- ja ihmisenäkemykseen perustuva käsitys luovasta ikääntymisestä sisältää ajatuksen elämästä luovana identiteettiprosessina, jossa kokemus hyvästä elämästä rakentuu kehollisesti, tajunnallisesti ja vuorovaikutuksellisesti elämäntilanteisiin kytkeytyen ja sisältäen myös hengellisen ulottuvuuden.

Vuorovaikutus taiteen kautta tarjoaa hyvinvoinnin kokemuksia elämän loppuun saakka. (Lilja-Viherlampi & Tikkaola, 2023)

7.1 Johtaminen

Kehittämishankkeesta keräämäni aineiston perusteella ryhmä oli erittäin yhteisöllinen ja sen jäsenet viettivät mielellään aikaa toistensa kanssa myös harjoitusten ulkopuolella. Lisäksi he olivat motivoituneita pyrkimään kohti yhteisiä tavoitteita ja keskustelemaan avoimesti kehittämisestä. Ryhmä koettiin turvalliseksi ja sen johtaja kuuntelevaksi, sallivaksi ja ryhmäläisten ideoita vastaanottavaksi. Tämä on erittäin hyvä pohja kehittämistyön jatkamiselle.

Aktiivisia jäseniä kannattaa osallistaa toiminnan suunnitteluun, sillä mitä paremmin he voivat jättää oman näköisensä jäljen tehtäviin, sitä paremmin he sitoutuvat arvoihin ja muuhun toimintaan. Parhaimmillaan aktiivinen ideointi tuottaa myös toiminnassa kokonaan uusia toiminnan muotoja. (Halonen ym., 2013, s.53.)

Ehdotankin, että musiikkiryhmän johtaja hyödyntää jatkossa kehittämishankkeessa syntyneitä materiaaleja ja osallistavasta strategiatyöstä tehtäisiin säännöllisesti toistuva osa ryhmän yhteistä työskentelyä. Ryhmää osallistavia fasilitoinnin menetelmiä on runsaasti ja niitä voi ideoida sekä soveltaa itsekin, mutta fasilitointi tulisi suunnitella huolellisesti. Fasilitoida voi strategian luomisen ja jalkauttamisen lisäksi muun muassa muutosten suunnittelua ja jalkauttamista, verkostotapaamisia, konfliktien selvittämistä ja tiimien kehittämisen eri vaiheita (Kantojärvi, 2012, s. 11).

Sopivia työkaluja jatkotyöskentelyyn voisivat olla esimerkiksi kerran vuodessa musiikkiryhmän leireillä toistuvat strategiatyön pajat. Näissä olisi hyvä keskustella siitä, miltä toiminta on tuntunut ja onko se ollut yhteisten arvojen ja mission mukaista. Punaisen Ristin Response-projektin Kehittäjä-oppaassa on esitelty hyvin käyttökelpoinen TUTKA-periaate kehittämistoiminnan arviointiin (Merenmies & Saukkola, 2007, s.22).

Alla olevassa taulukossa esittelen vasemmassa sarakkeen oppaassa kerrotut TUTKA-periaatteen vaiheet ja oikeassa sarakkeessa asetan ne suhteessa musiikkiryhmän tämänhetkiseen kehittämistyöhön.

Taulukko 5. *TUTKA-Periaatteen vaiheet.* (Merenmies & Saukkola, 2007, s.22).

TUTKA-periaatteen vaiheet	Musiikkiryhmän kehittämistyö
1. Määrittele tulokset, jotka halutaan saavuttaa.	Visiointi ja musiikkiryhmän kehittämistoiveet.
2. Suunnittele ja kehitä toimintatavat.	Kehittämistoiveiden jatkokehittely, tiimien luominen.

3. Sovella suunnitelmaasi käytännössä.	Käytännön toteutus: palaverit, talkoita, varainkeruu. Konsertit, yhteistyöt, hyväntekeväisyys. Ryhmän toiminnan näkyväksi tekeminen ryhmän markkinointikanavissa.
4. Arvioi ja paranna toimintaa ja sen käytännön soveltamista.	Kehittämispajat; Pohdi mitä on tehty ja mihin tästä?
5. Siirry uudelleen kohtiin 1., 2. tai 3. tilanteesta ja tarpeista riippuen.	Arvioi tilannetta ja siirry tarpeelliseen vaiheeseen.

Taulukko on mukailtu oppaassa olevasta kuvasta, Tutka-periaate, (Merenmies & Saukkola, 2007, s. 22.)

Kehittämistoiveiden jatkokehittelyyn voisi sopia esimerkiksi oppimiskahvilamenetelmä. Se on hyvä työkalu tiedon luomiseen ja keskustelun fasilitointiin. Menetelmä opettaa yhteisten ratkaisujen tekemistä valituista teemoista. Menetelmässä jakaannutaan pienryhmiin pöytäkunnittain ja siirrytään pöydistä toiseen prosessin edetessä pohtimaan pöydässä aiemmin työskennelleen ryhmän tuotoksia ideoiden näitä eteenpäin. (Innokylä, n.d.) Työpajoissa voisi laatia myös esimerkiksi vuosikellon, jonka avulla musiikkiryhmä voi kätevästi suunnitella sekä aikatauluttaa prosessit vuodeksi eteenpäin. Sitä voidaan jatkuvasti tarkentaa. Vuoden kuluessa tapahtuvien

toimintojen aikataulu voidaan nähdä kokonaisuutena, joko sanallisesti tai graafisesti, esimerkiksi kellotaulun muodossa, esitettynä. (Innokylä, n.d.)

Lopuksi olisi tärkeää kerätä palautetta työskentelystä ja voisi keskustella esimerkiksi siitä, miltä tuntui, oliko esimerkiksi työskentely liian työllistävää vai antaako se omaan harrastamiseen energiaa. Kehittämistyötä tehdessä tulee muistaa, että sitä ohjaavat ryhmän arvot ja missio, jotka tässä tapauksessa painottavat erityisesti mukavaa yhdessäoloa.

7.2 Vapaaehtoisista koostuvan musiikkiryhmän markkinointi ja brändityö

Musiikkiryhmän markkinointia tulisi kehittää. Tämä nousi esiin aineistosta dokumenttianalyysin sekä benchmark-vierailun perusteella, joiden perusteella sain vahvistusta sille, että brändityö on perusteltua ja, että muissakin musiikkiryhmissä tällaisista asioista keskustellaan. Aihe nousi esille myös musiikkiryhmän haastattelujen ja työpajatyöskentelyn pohjalta. Toiveissa oli saada toimintaan mukaan eri ikäisiä, ja mikäli haluttaisiin tavoittaa myös nuoria, olisi internetin tarjoamat markkinointimahdollisuudet hyvä ottaa käyttöön.

Dokumenttianalyysin tuloksena sain luotua jonkinlaisen käsityksen musiikkiryhmien ja kuorojen toiminnasta. Koostamani aineisto voi palvella tilaajaani tai muita musiikkiryhmiä eräänlaisena muistilistana tai inspiraationa oman toiminnan kehittämiseksi.

Kehittämishankkeen pohjalta suosittelisin musiikkiryhmälle laadittavan omat kattavat kotisivut, joilta löytyisivät yhteystiedot, tietoa musiikkiryhmästä sekä sen johtajasta, tapahtumailmoitukset, kuvia ryhmästä sekä videoita esiintymisistä. Sieltä voisi löytyä musiikkiryhmän historiikki tai toimintakertomus

ja sen kautta voitaisiin viestiä musiikkiryhmän arvoista ja visiosta. Verkkosivuilla voisi olla vaihtelevaa sisältöä, kuten esimerkiksi haastatteluja ja ohjelmistoon liittyvää kiinnostavaa tietoa. Verkkosivut voisivat olla esimerkiksi blogipohjaiset ja niiden lisäksi käytössä voisi olla myös muita sosiaalisen median alustoja, kuten esimerkiksi Instragram ja Youtube. Alustoja olisi hyvä linkittää toisiinsa siten, että muilta sosiaalisen median kanavilta pääsisi klikkaamalla kattaville verkkosivuille ja toisinpäin ja tämä olisi hyvä muistaa myös kaikissa julkaisuissa. Verkkosivuilla voisi olla uusien jäsenten hakuilmoitus, josta voitaisiin laatia mediatiedote myös muihin medioihin, kuten paikallisiin uutislehtiin sekä alueen sosiaalisen median kanaviin. Mediatiedotteita olisi hyvä laatia myös musiikkiryhmän mahdollisista albumijulkaisuista tai kiertueista.

Verkkosivut tarjoaisivat myös hyvän työkalun musiikkiryhmän brändityön edistämiseksi. Nyt, kun musiikkiryhmän arvot, missio ja visio ovat selvillä, ne ovat hyvä pohja sen pohtimiseen, millainen musiikkiryhmä on kyseessä ja miten siitä voitaisiin viestiä muille? Mitkä ovat sen erityiset osaamisen alueet? Millaista energiaa se välittää ulospäin? Mikä tekee siitä juuri ainutlaatuisen? Ryhmän yhtenäinen asu sekä logo olisi hyvä linjassa näiden kanssa. Brändityöhön ja imagon pohtimiseen panostaminen voisi osaltaan houkuttaa luokseen myös uusia jäseniä sekä auttaa löytämään musiikkiryhmän oman yleisön. Lisäksi se voi helpottaa uusien yhteistyöprojektien luomisessa kotimaassa sekä kansainvälisesti, etenkin, jos verkkosivuilta löytyisi informaatiota useammalla kielellä.

Musiikkiryhmän jäsenten monipuolista osaamista voi hyödyntää, mutta lisäksi tehtäviä voisi avata myös sellaisille innokkaille vapaaehtoisille, jotka eivät ole kiinnostuneita laulamisesta, mutta haluaisivat olla mukana toiminnassa muuten ja kunnostautua vaikkapa keikkakuvaajina, roudareina, verkkosivujen

toimittajina tai kahvilanpitäjinä. Jos konserteista haluttaisiin tehdä vaikkapa taltiointeja virtuaalikirkkoon, löytyisikö omista kontakteista äänitysosaamista, kuvaajaa tai editoijaa? Näitä voisi hakea myös musiikkiryhmän kanavien kautta.

8 Prosessin pohdinta ja arviointi

Sain paljon kiitosta kehittämistyöstäni yhteistyömusiikkiryhmältä ja sain käytännössä todistaa, kuinka hienosti ääneen lausutut unelmat toiminnan kehittämiseksi alkoivat toteutua ihmisten sitouduttua päämääriin. Uskon kehittämistyöni hyödyttävän kulttuurialan kentän talkoolaisten parissa työskenteleviä tahoja, sillä se oli ryhmää aktivoiva prosessi, jonka kautta kirkastettiin ryhmän arvot, tulevaisuuden visio sekä siihen tähtäävät toimenpiteet ja musiikkiryhmäläiset aidosti sitoutuivat näihin asioihin ja konkreettisia toimia tapahtui. Opinnäytetyöni tietopohjaan, kerättyyn aineistoon sekä sen pohjalta toteutuneeseen kehittämistyön konkreettiseen toteutukseen vedoten voin todeta, että kuulemiselle kannattaisi antaa enemmän huomiota, sillä sen kautta syntyvä sitoutuminen voi olla syvällisempää.

Kestävän kehityksen sosiaalisen ulottuvuuden kannalta opinnäytetyöprosessi oli sitä tukeva sikäli, että kehittämishanke koettiin piristävänä ja ryhmää voimaannuttavana asiana. Esimerkiksi ystävyysuhteiden luomisen merkityksellisyys harrastuksessa sanottiin musiikkiryhmässä ääneen ja sen mahdollistamiseksi ryhmä alkoi tehdä toimenpiteitä, kuten järjestämään iltateehetkiä ja askartelupajoja ryhmän unelmana olevaa tulevaisuuden ulkomaan esiintymismatkaa varten. Sekin, että arvoihin kirjattiin esimerkiksi rakkaus, turvallisuudentunne ja yhteisöllisyys, osaltaan varmasti vahvisti psykologisen turvallisuuden tunnetta ja lämmintä ilmapiiriä. Uskoisin tällaisen toiminnan vahvistavan ihmisten osallisuuden tunnetta ja ehkäisevän syrjäytymistä. Esimerkiksi eläkeläisillä on paljon osaamista, jota on karttunut elämän varrelta monilta eri aloilta ja samaan aikaan heillä saattaa olla tilausta sosiaalisen piirin laajentamiselle työyhteisön puuttuessa. Tällöin monipuolinen

kirjo toimintaan osallistumisen mahdollisuuksista voi tarjota tilaisuuksia tuoda vahvuuksiaan esiin ja osallistumisen myötä myös pitää omaa toimintakykyä sekä sosiaalista hyvinvointia yllä.

Kirkkomusiikin kenttä oli itselleni hyvin uusi alue, enkä usko välttämättä saaneeni luotua kovin syvällistä uutta tietoa seurakunnan musiikkiryhmien parissa toimiville musiikin ammattilaisille. Tuskin kukaan seurakunnanjohtaja yllättyy suuresti tekemistäni havainnoista musiikkiryhmien toiminnan suhteen. En myöskään ole kovin kokenut tekijä tutkimuksellisessa kehittämisessä, mikä näkyi esimerkiksi opinnäytetyöprosessin hitaudessa. Päämääränäni oli koota tietoa, josta olisi käytännön kehittämistyön kannalta hyötyä opinnäytetyöni tilaajataholle. Ajattelen, että mahdollisesti ainakin muille musiikin amatööriharrastajille opinnäytetyöni saattaa toimia eräänlaisena tietopakettina siitä, mistä voi lähteä liikkeelle vaikkapa oman musiikkiryhmänsä toiminnan kehittämisessä.

Lähteet

Alma Media.(n.d.) *Miten brändiä rakennetaan?* Haettu 28.10.2024 osoitteesta <https://www.almamedia.fi/yrityksille/miten-brandia-rakennetaan/>

Airaksinen, T., Kostamo, P. & Vilkkä, H. (2022). *Kirjoita itsesi asiantuntijaksi Opas toiminnalliseen opinnäytetyöhön*. Art House.

Halonen, K. (2012, 26.3.). Tuottaja2020 projektipäällikkö Katri Halosen haastattelu: Tuottajan 3 sfääriä. *Luovan Suomen blogi*.<http://www.luovasuomi.fi/www.luovasuomi.fi/blog/post/14.html>

Halonen, M., Karreinen L., Tennilä (toim.). (2013). *10 askelta parempaan vapaaehtoistyöhön*. Vihreä Sivistysliitto ry.

Helsinginseurakunnat. (2024). *Sateenkaaritoiminta Helsingissä*. Haettu 3.11.2024 osoitteesta <https://www.helsinginseurakunnat.fi/lgbtq.html.stx>

Huhtanen, K. (2020). *Kirkon muusikko arjessa ja pyhässä*. Kirkon tutkimuskeskus.<https://julkaisut.evl.fi/catalog/Tutkimukset%20ja%20julkaisut/r/4186/viewmode=previewview>

Innokylä. (n.d.). *Learning cafe eli oppimiskahvila*. Haettu 26.10.2024 osoitteesta <https://innokyla.fi/fi/tyokalut/learning-cafe-eli-oppimiskahvila>

Innokylä. (n.d.). *Learning cafe eli oppimiskahvila*. Haettu 26.10.2024 osoitteesta <https://innokyla.fi/fi/tyokalut/learning-cafe-eli-oppimiskahvila>

Innokylä. (n.d.). *Vuosikello*. Haettu 26.10.2024 osoitteesta <https://innokyla.fi/fi/tyokalut/vuosikello>

Johansson, T. & Luonila, M. (2014). *Tapahtumakaupungit Pori ja Seinäjoki – Strategisesti ja käytännössä*. Teoksessa Cantell T., Forsblom S., Halonen K., Johansson T., Kainulainen K., Kangas J., Luonila, M. (toim.), Mäkelä M., Palonen O., Raatikainen O., Rumpunen S. *Tapahtumakaupungin hyvät käytännöt* (ss. 16–17). Taideyliopiston Sibelius-Akatemia.

<https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201705266914>

Kamensky, M. (2015). *Menestyksen timantti: Strategia, johtaminen, osaaminen, vuorovaikutus*. Talentum.

Kantojärvi, P. (2012). *Fasilitointi luo uutta: Menesty ryhmän vetäjänä*. Talentum.

Karttunen, S. (2018). *Mitä yhteistä on yhteisötaiteella ja fasilitoinnilla?: Kysymyksiä yhteisöllisen taidetoiminnan filosofis-metodologisesta perustasta*. Cuporen työpapereita 7. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore.

https://www.cupore.fi/images/tiedostot/tyopaperit/sari_karttunen_mita_yhteista_on_yhteisotaiteella_ja_fasilitoinnilla.pdf

Kauppi, R., Koskinen, I., & Palomäki, J. (2002). *Filosofia: Coincidentia oppositorum*. Jälkimmäinen osa. Tampere University Press.

Kirkko ja kaupunki. (2023). *Uskonnollisuus lisää koettua hyvinvointia – “Maailman onnellisin ihminen laulaa kirkkokuorossa ja asuu ruotsinkielisessä Pohjanmaalla”*, sanoo tutkija. <https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/uskonnollisuus-lisaa-koettuahyvinvointia-maailman-onnellisin-ihminen-laulaa-kirkkokuorossa-ja-asuuruotsinkielisella-pohjanmaalla-sanoo-tutkija>

Kuntsi, T. (2023). Excellence Finland. *Strateginen johtaminen*. Haettu 2.11.2024 osoitteesta <https://excellencefinland.fi/strateginen-johtaminen/>

Leinonen M. & Niemelä, K. (2012). *Jumalanpalvelus arjen voimana*. Kirkon Tutkimuskeskus. <https://evl.fi/documents/1327140/45386794/Wwwjulkaisu+29+L>

[einonen+ja+Niemel%C3%A4+%28Jumalanpalvelus+arjen+voimana%29.pdf/e0a36192-f67f-e170-2d1a-ff0e665a6d57](https://www.taidetutka.fi/2023/kohti-luovaa-ikaantymista/a36192-f67f-e170-2d1a-ff0e665a6d57)

Lilja Viherlampi, L. & Tikkaola, O. (2023). Kohti luovaa ikääntymistä. Haettu 26.10.2024 osoitteesta <https://taidetutka.fi/2023/kohti-luovaa-ikaantymista/>

Martela, F., Järnke, K., Järnlehto L., Talentum, & Järnlehto, L. (2015). *Draivi: Voiko sisäistä motivaatiota johtaa?* Talentum.

Merenmies J. & Saukkola P. (2007). *Kehittäjä – Yritystoiminnan parantaminen*. Suomen Punainen Risti.

https://www.vates.fi/media/tyollistamisen_ammattilaiset/kirjat/kehittaja_opas_responde.pdf

Miettinen, S. (1998). Organisaation yhteinen visio: Vision käsiteanalyttinen tarkastelu. *Hallinnon Tutkimus*, 17(2), 7.

<https://journal.fi/hallinnontutkimus/article/view/101946/59353>

Miller, F.A. & Alvarado, K. (2005). *Incorporating documents into qualitative nursing research*. *Journal of nursing scholarship*, 37(4), 348-353.

Ojasalo, K., Moilanen, T., & Ritalahti, J. (2014). *Kehittämistyön menetelmät: Uudenlaista osaamista liiketoimintaan* (3. uudistettu painos.). Sanoma Pro.

Purjo, T. (2014). *Arvot ovat ihmisen toiminnan perusta*. Tampere University Press. ISBN 978-951-44-9487-1 (pdf)

Remes, H. (2021). *Kuoron tehtävät päiväjumalanpalveluksessa ja messussa vuosien 1968 ja 2000 kirkkokäsikirjojen ja niiden tausta-aineistojen valossa*.

Taideyliopiston Sibelius-Akatemia.

<https://taju.uniarts.fi/bitstream/handle/10024/7194/nbnfife202101283095.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Salminen, V. (2020). *Kirkon muusikko arjessa ja pyhässä*. Kirkon tutkimuskeskus. <https://julkaisut.evl.fi/catalog/Tutkimukset%20ja%20julkaisut/r/4186/viewmode=previewview>

Suomen evankelisluterilainen kirkko. (n.d.). *Diakonia*. Haettu 31.10.2024 osoitteesta <https://evl.fi/plus/seurakuntaelama/diakonia/>

Suomen evankelisluterilainen kirkko. (n.d.). *Messu eli jumalanpalvelus*. Haettu 31.10.2023 osoitteesta <https://evl.fi/tervetuloa-kirkkoon/messu-elijumalanpalvelus/>

Suomen evankelisluterilainen kirkko. (n.d.). *Tietoa kirkosta*. Haettu 11.10.2024 osoitteesta <https://evl.fi/tietoa-meista>

Suomen fasilitaattorit. (n.d.). *Mitä fasilitointi on?*. Haettu 5.12.2023 osoitteesta <https://www.fasilitaattorit.fi/fasilitointi>

Toikko, T., & Rantanen, T. (2009). *Tutkimuksellinen kehittämistoiminta: Näkökulmia kehittämisprosessiin, osallistamiseen ja tiedontuotantoon*. Tampere University Press.

Tuominen-Halomo A.(2019). Länsiväylä. *Tenorit ja bassot huomio! – Olarin seurakunnan kuoro ottaa uusia laulajia*. Haettu 9.6.2023 osoitteesta <https://www.lansivayla.fi/paikalliset/1343697>

Työsuojeluhallinnon verkkopalvelu. (n.d.). *Vapaaehtoistyö*. Haettu 2.11.2024 osoitteesta <https://tyosuojelu.fi/tyosuojelu-tyopaikalla/vapaaehtoistyö>

Vilka, H. (2015). *Tutki ja kehitä*. PS-Kustannus. Yhteisvastuu. (n.d.). *Meistä*. Haettu 31.10.2024 osoitteesta <https://www.yhteisvastuu.fi/meista/>

Aineistoluettelo

Dokumenttianalyysi

1. Chorus cathedradis aboensis. (2023). Facebook.
<https://www.facebook.com/choruscathedralisaboensis/> 2.
- Kirkkonummen kamariorkesteri.(2023). <https://www.knko.fi/>
3. Oulun Tuomiokirkon kamarikuoro.(2023).
<https://www.ouluntuomiokirkonkamarikuoro.fi/>
4. Olarin seurakunnan kamarikuoro.(2023).Facebook.
https://www.facebook.com/olarikamarikuoro/?locale=fi_FI
5. Kallion kantaattikuoro.(2023).
<https://www.kallionkantaattikuoro.fi/index.php/kallion-kantaattikuoro>
6. Graduale-kuoro.(2023). <https://graduale.fi/>
7. Vanhan musiikin yhtye Cantus Novus.(2023).Facebook
https://m.facebook.com/people/Cantus-Novuskuoro/100070167727319/?locale=fi_FI
8. Viva Vox- Helsingin Tuomiokirkon kamarikuoro.(2023).
<https://vivavoxkuoro.fi/>
9. Pakilan seurakunnan kirkkokuoro.(2023). Facebook.
https://www.facebook.com/Vox.Sonora/?locale=fi_FI
10. Salonkikuoro.(2023).<https://salonkikuoro.wordpress.com/>

Musiikkiryhmän jäsenten haastattelu

Musiikkiryhmän jäsenet A-M. 2023.Musiikkiryhmän leiri. Strukturoitu lomakehaastattelu 3.9.2023.

Asiantuntijahaastattelu, benchmark-vierailu

Niinikoski, Mikko. 2023. Kuoronjohtaja, Olarin seurakunnan kamarikuoro.
Haastattelu 21.9.2023.

Havainnointi

Benchmark-vierailu. 2023. Olarin seurakunnan kamarikuoro.
Tutkimuspäiväkirja. 21.9.2023. Havainnot kirjattu.

Visiotyön fasilitoitu työpaja. 2023. Musiikkiryhmän jäsenet ja musiikkiryhmän johtaja. Tutkimuspäiväkirja. 2.9.2023. Havainnot kirjattu.

Strategiapaja. 2023. Musiikkiryhmän jäsenet ja musiikkiryhmän johtaja.
Tutkimuspäiväkirja. 27.9.2023. Havainnot kirjattu.

Työpajat

Visiotyön fasilitoitu työpaja. 2023. Osallistujat A-N: 13 musiikkiryhmän jäsentä, musiikkiryhmän johtaja. Musiikkiryhmän leiri. 2.9.2023

Strategiapaja. 2023. osallistujat A-M: 12 musiikkiryhmän jäsentä, musiikkiryhmän johtaja. Musiikkiryhmän harjoitukset. 27.9.2023.

Liitteet

Benchmark-vierailun asiantuntijahaastattelun kysymykset

1. Onko musiikkiryhmässänne keskusteltu yhteisistä arvoista?
2. Onko teillä ajatusta ryhmänne missiosta?
3. Onko musiikkiryhmällänne yhteinen visio?
4. Miten se on muodostunut?
5. Miten nämä on jalkautettu ryhmän toimintaan?
6. Miten toimitte siinä tilanteessa tai millaisia vaikutuksia sillä on esim. visioon, kun ryhmästä lähtee joku keskeinen henkilö pois tai uusi henkilö liittyy ryhmään?
7. Kuinka teillä tartutaan ryhmästä nouseviin ideoihin?
8. Miten niitä laitetaan käytäntöön?
9. Mitkä tekijät mielestäsi mahdollistavat / edistävät osallistujien sitoutumista tavoitteiden toteuttamiseen?
10. Miten etsitte resurssit toteuttaa ideoita?
11. Kuinka suoritate työnjaon?
12. Millaista lisätyötä ja osaamista uudenlaisen projektin luominen vaatii?

13. Miten arvioitte kehitystä?

14. Meillä haaveina (voi mainita esimerkkeinä ideoista ja kysyä näistä):

15. -Kuinka saada nuorempia mukaan?

16. -Matka; mistä rahoitus, vakuutukset? Onko mukaan lähtenyt useampia kuin yksi vastuutyönteki

Strukturoidun lomakehaastattelun kysymykset musiikkiryhmän jäsenille

1. Mikä sinulle on musiikkiryhmän toiminnassa tärkeää?
2. Mikä sinua innostaa ja motivoi jatkamaan harrastuksen parissa?
3. Millainen yhteisö tämä on mielestäsi?
4. Koetko olevasi osa yhteisöä?
5. Koetko voivasi vaikuttaa ryhmän toimintaan? Miten?
6. Haluaisitko vaikuttaa siihen enemmän?
7. Tuleeko sinulle mieleen asioita, joita mielestäsi toiminnassa voitaisiin kehittää?

Tiedote tutkimuksesta

Tiedote tutkimuksesta

TIEDOTE TUTKIMUKSESTA

"Kuinka kehittää seurakunnan musiikkiryhmän toimintaa? – Strategiamalli yhteisöä kuunnellen"

Pyyntö osallistua tutkimukseen

Pyydän sinua osallistumaan toimintatutkimukseen, jonka tarkoituksena on kehittää seurakunnan musiikkiryhmän toimintaa. Toimintatutkimuksen peruseriaatteisiin kuuluu, että kehitystyö tehdään yhteistyössä kaikkien niiden henkilöiden kanssa, joita kehitystyö tai sen tulokset koskevat. Kuvaan tässä tiedotteessa tutkimusta ja osuuttasi siinä. Kun olet perehtynyt tähän tiedotteeseen, voit vielä esittää minulle kysymyksiä tutkimuksesta. Sen jälkeen voit halutessasi antaa suostumuksen tutkimukseen osallistumisesta.

Vapaaehtoisuus

Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Kieltäytyminen ei vaikuta asemaasi suhteessa seurakunnan musiikkiryhmään. Voit myös keskeyttää tutkimukseen osallistumisen koska tahansa syytä ilmoittamatta. Vaikka keskeyttäisit tutkimukseen osallistumisen tai peruuttaisit antamasi suostumuksen, tietoja, jotka on kerätty sinusta ennen ilmoitusta osallistumisen keskeyttämisestä tai suostumuksen peruuttamisesta, voidaan kuitenkin käyttää osana tutkimusaineistoa.

Tutkimuksen tarkoitus ja toteuttaja

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on kehittää seurakunnan musiikkiryhmän toimintaa ja kirkastaa yhteistä toiminnan visiota. Tutkimus toteutetaan Metropolia ammattikorkeakoulun YAMK-tutkinnon opinnäytetyönä, jossa opiskelija Satu Haiko toimii vastuullisena tutkijana. Tutkimustyötä ohjaa KTT, KM, KTM, tuntiopettaja Eeva-Katri Ahola. Työ tehdään seurakunnan musiikkiryhmän toimeksiannosta.

Tutkimusmenetelmät ja toimenpiteet

Tutkimus kestää 19.6.2022-31.6.2024. Tutkimuksen menetelminä käytetään haastatteluja, dokumenttianalyysiä, benchmarkia, havainnointia ja työpajatyöskentelyä, joiden avulla kerätään tietoa seurakunnan musiikkiryhmän toiminnan kehittämiseksi. Haastattelut, työpajat, dokumenttianalyysi sekä vertailukehittäminen dokumentoidaan informantin annettua siihen luvan, tutkimuslupalomakkeella varmistetaan vastaajan vapaaehtoisuus.

Tutkimustuloksista tiedottaminen

Opinnäytetyö on **julkinen dokumentti**, joka tullaan julkaisemaan internetissä vapaasti käytettävissä olevassa Theseus-tietokannassa.

Tiedote tutkimuksesta

Lisätiedot

Metropolia PL 4000 Myllypurontie 1 www.metropolia.fi
 Ammattikorkeakoulu 00079 Metropolia 00920 Helsinki Puhelin 09 7424 5000 Y-tunnus: 2094551-1

Halutessasi lisätietoja tutkimuksesta voit esittää kysymyksiä opinnäytetyön tekijälle tai ohjaajalle.

Tutkijoiden yhteystiedot

Opinnäytetyöntekijä: Satu Haiko

Puh.

Sähköposti:

Opinnäytetyön ohjaaja

Puh.

Sähköposti:

TUTKIMUKSEN TIETOSUOJASELOSTE: HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELY TUTKIMUKSESSA

Henkilötietoja käsitellään voimassa olevan tietosuojalainsäädännön mukaisesti.

Tutkimuksen rekisterinpitäjä

Rekisterinpitäjällä tarkoitetaan tahoja, joka yksin tai yhdessä toisten kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot. Tässä tutkimuksessa henkilötietojen rekisterinpitäjinä toimivat Metropolia Ammattikorkeakoulu ja opinnäytetyöntekijä Satu Haiko.

Yhteisrekisterinpitäjien vastuut

Kun Metropolia Ammattikorkeakoulu ja opinnäytetyöntekijä toimivat yhteisrekisterinpitäjinä, rekisterinpitäjän vastuu on opinnäytetyöntekijällä Metropolia Ammattikorkeakoulun ohjauksessa.

Tällöin opinnäytetyöntekijä

- vastaa Metropolian ohjeistuksen mukaisesti henkilötietojen käsittelystä niiden elinkaaren ajan
- päättää henkilötietojen käsittelyssä käytettävistä työvälineistä Metropolian ohjeistuksen mukaisesti. Kun opinnäytetyöntekijä käyttää Metropolian tarjoamia välineitä ja/tai tallennusalustoja, Metropolia vastaa tarjoamiensa välineiden ja tallennusalustojen tietoturvasta, laatii henkilötietojen käsittelysopimukset järjestelmätoimittajien kanssa sekä huolehtii muista asianmukaisista teknisistä ja organisatorisista toimenpiteistä.
- vastaa Metropolian ohjeistuksen mukaisesti rekisteröidyn informoinnista sekä rekisteröityjen oikeuksien toteuttamisesta
- vastaa Metropolian ohjeistuksen mukaisesti GDPR:n artiklan 14 mukaisesta rekisteröidyn informoinnista tilanteissa, joissa henkilötietoja hankitaan muualta kuin rekisteröidyltä itseltään [poista tämä, jos tietoja hankitaan vain rekisteröidyltä itseltään]

Y-tunnus: 2094551-1

Metropolia PL 4000 Myllypurontie 1
 www.metropolia.fi
 Ammattikorkeakoulu 00079 Metropolia 00920 Helsinki Puhelin 09 7424 5000

Tiedote tutkimuksesta

Voit kysyä lisätietoja henkilötietojen käsittelystä rekisteripitäjän yhteyshenkilöiltä

Jos opiskelija tai Metropolia Ammattikorkeakoulu on yhtenäkin rekisterinpitäjänä, kirjaa tähän Metropolia-rekisterinpitäjän yhteyshenkilö:

Metropolia Ammattikorkeakoulun tietosuojavastaava:
Puhelin:
Sähköposti:
Opinnäytetyöntekijä: Satu Haiko
Puhelin:
Sähköposti:

Tutkimuksessa sinusta kerätään seuraavia henkilötietoja

Tutkimusta varten kerättäviä henkilötietoja ovat osallistujien nimet, tittelit, työorganisaation nimet sekä sähköpostiosoitteet. Haastatteluissa ja työpajoissa dokumentoitavaan aineistoon saattaa lisäksi kertyä syvällisiä kuvauksia informanttien tehtävistä musiikkiryhmässä tai muusta taustastaan, joiden kautta henkilö voi olla epäsuorasti tunnistettavissa. Aineisto anonymisoidaan heti sen keräämisen jälkeen, elleivät informantit itse halua esiintyä aineistossa omalla nimellään ja hävitetään tutkimuksen päätyttyä.

Tutkimuksessa ei kerätä henkilötietoja muista lähteistä

Henkilötietojen suojausperiaatteet

Aineistoa säilytetään salaselavarmennetussa tietokoneessa kiintolevyllä. Aineiston kerääjä käsittelee omalla tietokoneellaan materiaalin anonymiksi, jolloin informantti ei ole enää tunnistettavissa, elleivät informantit itse halua esiintyä aineistossa omalla nimellään. Lähdeaineistoa, anonymisoituja litterointeja tai muita tallenteita säilytetään Metropolian verkkolevyasemalla 31.6.2024 asti.

Henkilötietojen käsittelyn tarkoitus

Tutkimuksessa kerätään aineistoa seurakunnan musiikkiryhmän toiminnan kehittämiseksi. Kehittämistyössä on tarkoitus osallistaa musiikkiryhmää sekä luoda siten ryhmälle yhtenäinen visio ja kartoittaa keinoja siihen pääsemiseksi. Etsin vastausta kysymykseen "Kuinka kehittää seurakunnan musiikkiryhmän toimintaa? – Strategiamalli yhteisöä kuunnellen" osallistamalla tutkimukseen seurakunnan musiikkiryhmässä toimivia vapaaehtoisia sekä ammattimuusikoita työpajatyöskentelyn ja haastatteluiden avulla, sekä benchmarkin, havainnoinnin, asiantuntijahaastattelujen ja dokumenttianalyysin keinoin selvittämällä, miten muualla on tehty.

Henkilötietojesi käsittelyperuste on suostumus, jolloin sinulla on rekisteröitynä seuraavat oikeudet

Koska henkilötietojasi käsitellään tässä tutkimuksessa, olet rekisteröity tutkimuksen aikana muodostuvassa henkilörekisterissä. Rekisteröitynä tärkeimmät oikeutesi ovat:

- saada informaatiota henkilötietojen käsittelystä

Y-tunnus: 2094551-1

Metropolia
www.metropolia.fi
Ammattikorkeakoulu 00079 Metropolia

PL 4000

00920 Helsinki

Myllypurontie 1

Puhelin 09 7424 5000

Tiedote tutkimuksesta

- tarkastaa ja oikaista itseäsi koskevia tietoja
- peruuttaa antamasi henkilötietojen käsittelyä koskeva suostumus, HUOM: suostumuksen peruuttamiseen mennessä kerättyjä tietoja voidaan silti käyttää osana tutkimusaineistoa
- poistaa tietosi (esim. jos peruutat antamasi suostumuksen) tai rajoittaa tietojesi käsittelyä
- tehdä valitus tietosuojavaltuutetun toimistoon, jos katsot, että henkilötietojasi on käsitelty tietosuojalainsäädännön vastaisesti

Oikeutta tietojen tarkastamiseen, oikaisuun, poistoon ja käsittelyn rajoittamiseen ei kuitenkaan ole, jos henkilötietoja ei käsitellä tutkimuksessa tunnistettavina eikä rekisterinpitäjä pysty tunnistamaan rekisteröityä.

Voit käyttää oikeuksiasi ottamalla yhteyttä opinnäytetyöntekijään / rekisterinpitäjän edustajaan.

Tutkimuksessa kerättyjä henkilötietoja ei käytetä profilointiin tai automaattiseen päätöksentekoon

Tutkimuksen kestoaika (henkilötietojen käsittelyaika)

19.6.2023-31.6.2024

Mitä henkilötiedoille tapahtuu tutkimuksen päätyttyä?

Edellä kerrotun henkilötietojen käsittelyajan päätyttyä henkilötietosi tallennusmuodosta riippumatta tuhoataan lukuun ottamatta tietoja, jotka suostumuksellasi on sisällytetty julkaistavaan opinnäytetyöhön (mahdolliset suorat lainaukset ja yksilöidyt tiedot lähdeluettelossa).

Tietojen siirtäminen tutkimusrekisteristä

Haastattelut äänitetään opiskelijan puhelimella ja/tai Zoom-työkalulla ja niiden sisältö litteroidaan kirjalliseen muotoon Microsoft Word-ohjelmalla. Työpajoissa saatetaan hyödyntää Canva-työkalua. Sisällön analyysiä tehdään Microsoft Word-ohjelmalla. Aineisto käsitellään opiskelijan salasanavarmennetulla tietokoneella mahdollisimman nopeasti anonymiksi ja alkuperäinen sekä anonymisoitu aineisto säilytetään turvallisesti Metropolian verkkolevyasemalla siihen saakka, kunnes tutkimus valmistuu 31.6.2024. Aineisto tuhoataan opinnäytetyön arviointihetkestä laskien puolen vuoden kuluttua.

Henkilötietoja ei siirretä EU:n tai ETA-alueen ulkopuolelle (suositeltu vaihtoehto)

Henkilötietojen käsittely aineistoa analysoitaessa ja tutkimuksen tuloksia raportoitaessa

Kerättyjä tietoja ja tutkimusaineistoa käsitellään luottamuksellisesti lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Se anonymisoidaan heti kun dokumentointia muutetaan tekstiksi. Aineistoa säilytetään huolellisesti turvallisella Metropolian verkkolevyasemalla tutkimuksen ajan 31.6.2024 asti. Anonymisoituna aineisto päättyy osaksi Theseuksessa julkaistavaa opinnäytetyötä. Anonymisointiprosessin vuoksi mahdollisessa julkaisussa ei ole tunnistettavia lainauksia tai muuta anonymiteetin rikkovaa tekstiä lukuunottamatta mahdollisia tietoja, jotka suostumuksellasi on sisällytetty julkaistavaan opinnäytetyöhön.

Tutkittavan suostumuslomake

Suostumus tutkimukseen osallistumisesta

Tutkimuksen nimi: "Kuinka kehittää seurakunnan musiikkiryhmän toimintaa? – Strategiamalli yhteisöä kuunnellen"

Tutkimus toteutetaan Metropolia ammattikorkeakoulun YAMK-tutkinnon opinnäytetyönä, jossa opiskelija Satu Haiko toimii vastuullisena tutkijana. Tutkimustyötä ohjaa KTT, KM, KTM, tuntiopettaja Eeva-Katri Ahola, puh, eeva-katri.ahola@metropolia.fi

Minua [N N] on pyydetty osallistumaan yllämainittuun tutkimukseen, jonka tarkoituksena on kehittää seurakunnan musiikkiryhmän toimintaa.

Olen saanut riittävät tiedot tutkimuksesta ja henkilötietojeni käsittelystä. Olen saanut tiedotteen tutkimuksesta sekä tietosuojaselosteeseen. Olen ymmärtänyt saamani tiedot ja haluan osallistua tutkimukseen.

Ymmärrän, että osallistumiseni on vapaaehtoista ja voin peruuttaa tämän osallistumissuostumukseni koska tahansa syytä ilmoittamatta. Ymmärrän, että minulla on oikeus peruuttaa suostumukseni henkilötietojen käsittelyyn tietosuojaselosteessa kuvatulla tavalla. Olen tietoinen siitä, että mikäli keskeytän tutkimuksen tai peruutan suostumukseni, minusta keskeyttämiseen ja suostumuksen peruuttamiseen mennessä kerättyjä tietoja voidaan käyttää osana tutkimusaineistoa.

Ymmärrän, että julkaistavassa opinnäytetyössä voi esiintyä suoria lainauksia haastatteluvastauksistani / tietojani esitetään lähdeluettelossa, mikäli haluan esiintyä tutkimuksessa omalla nimelläni

Vahvistan allekirjoituksellani

- osallistumiseni tähän tutkimukseen
- suostumukseni henkilötietojeni käsittelyyn.

Allekirjoitus: _____

Tutkija säilyttää tämän suostumuksen opinnäytetyön ajan. Suostumus tuhoetaan viimeistään, kun opinnäytetyön arvioinnista on kulunut 6 kuukautta.

Suostumus tutkimukseen osallistumisesta

Poista tämä, kun käytät kirjallista suostumuslomaketta.

Sanallinen suostumus

Minä [N N] haluan osallistua Satu Haikon tekemään tutkimukseen "Kuinka kehittää seurakunnan musiikkiryhmän toimintaa? – Strategiamalli yhteisöä kuunnellen" ja annan suostumukseni henkilötietojeni käsittelyyn tutkimuksen tietosuojaselosteessa kuvatulla tavalla.